GONORRHOEÆ
VIRULENTÆ
CURATIONES.

VIRULENTAE GONORRHOEÆ SYMPTOMATA, NATURA, CAUSA & CURATIONES.

AUCTORE
GULIELMO COCKBURN,
MED. DOCTORE, & Societatis Regiæ in Britanniis Socio.

Qui ipſe ex Sermone Anglico in Latinum vertit.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud ISAACUM SEVERINUM, 1716.

VIRO ERUDITISSIMO

JOHANNI KEIL,

M. D.

PROFESSORI ASTRONOMIÆ SAVILIANO IN UNIVERSITATE OXONIENSI,

NEC NON

REGIÆ SOCIETATIS SOCIO.

UM nihil unquam, Vir Clariſſime, ad uſum neceſſitatemque humani Generis ſit commodius, idcirco nihil majori laude cumulandum

eſt, nihil majori ſtudio deſiderandum, quam ut *Medici* ad talem in ſua arte facultatem accedant, quæ proprias Morborum differentias (cum primum cœperint pullulaſcere) aliqua non ſine certitudine eliceret, neque de *Re Medica* (ut Plurimi ſolent) ſeſe ſatis meruiſſe opinentur, ſi curioſam tantum in conjecturando felicitatem ſint aſſecuti.

Enimvero ſi unicuique *Morbo* inſignis quædam nota, ad Naturam ejus in initio dijudicandam, a *Prudentia* fuiſſet inuſta, tum ædepol nec in periculo verſaremur, ne perverſo nonnunquam modo præſcriptiones faciamus in principiis, nec ullo in metu, ne gravibus & improviſis Symptomatibus in proceſſu ægritudinum offenderemur.

Illud quidem facile ab omnibus admittendum puto, quod, quo propius ad Mathematicæ demonſtrationis evidentiam artis Medicæ canones acceſſerint, eo quoque cumulatiores fructus ſunt ab iis in genus Hominum redundaturi.

Matheſis enim cæteris omnibus ſcientiis benevolo quaſi animo lumen porrigit, & quicquid ardui in aliis Artibus aut obvii reperitur, pari cum gloria illuſtrat. Quinimo *Gonorrhœa*, *Variolæ*, Morbique ex aliis quamplurimi, qui, ſi ad Symptomata nos convertamus, judicia præ ſe ferunt manifeſtiora, ſi autem *Uſum* & *Experientiam* conſulamus, jam in ſalebra hærere, ægreque a vicinis dignoſci videntur: Hi, inquam, ad rationalem

Methodum & Demonſtrativam redacti explicatu perfaciles inveniuntur.

Quapropter neminem unquam mea, quæ in hoc genere ſtudiorum ponitur, induſtria Patronum poteſt aptiorem expectare, quam Te, *Vir Ornatiſſime*, cujus nomen eminet inter omnes homines in Medicinæ pariter & Mathematicæ diſciplinis: adeo ut nihil Mihi, ſalutem humani Generis cupienti, optabilius eſſe ducam, quam quod Prior illa a meis laboribus diligentiaque tot capiat incrementa, quot a Tuo ingenio atque felicitate jamdudum Altera perceperit.

Si quid igitur, in ſequentis Operis curriculo, præclari forte fuerit aliquando, id omne ad diuturnam ne-

neceſſitudinis noſtræ rationem vel imprimis referendum puto.

Nos enim, quaſi quadam Genii cognatione adducti, in eodem cogitandi, in eodem argumentandi, tramite proceſſimus. Valde igitur vellem, ut diuturnitas Amicitiæ noſtræ Me, laudes tuas non ulterius in limine Operis proſequentem, excuſet: vellem etiam uti eadem totum Opuſculum commendet ad gratiam & benevolentiam tuam. Quocirca pro fucatis, quæ in hoc genere ſermonis adhiberi ſolent, verborum blandimentis, aliud quippiam Tibi (compertum habeo) longe jucundius ſubſtituere properabo.

Atque primum profectò, quod a noſtro *Gonorrhææ* examine dedu-

co, Corollarium erit, *ut datis alterius cujuscunque Morbi Symptomatibus, ejusdem etiam Natura ab iisdem plane modis, quibus nos usi ad Gonorrhœam pervenimus, erui atque explicari possit.*

Namque incredibilis utilitas, quam læti cernimus in nostra exercitatione; dum secretos alicujus unius Morbi fontes aperimus, non in istius limite consistit, sed longius dimanat, & ad ipsa aliorum Morborum penetralia sæpissime defertur. Enimvero genera Morborum tam mirabile vinculum inter se & veluti communionem quandam habent, ut idem lumen, quo unius natura profertur in conspectum, a proximi lumine crebro accendatur.

Iſte Morbus, qui *Fluor Albus* vocitatur, ſententiam noſtram, generalem nempe Morborum cognitionem ex ſingulorum veſtigiis pendere atque deduci, inſigniter confirmat: quippe vires ejus & Curandi rationes craſſioribus tenebris, quam quibus *Gonorrhœa* laboravit, obvolutæ latuerunt: quanquam autem ad officium meum non pertinebat, ut iſtas res niſi leviter & ex obliquo attingerem, attamen perquam comi conſortio ſe immiſcent explicationi *Gonorrhœæ*, & eodem quaſi intuitu ſe exhibent intellectui. Similiter etiam quicunque Morbi Ilia perſtringunt ab eodem, cujus ope *Alvi Proluviem* evolvo, lemmate abſolvuntur; quique inſuper in cutem externam incidunt,

cidunt, a noſtra circa *Variolas* Doctrina elici atque expediri poſſunt.

Tam admirabilem undique harmoniam, & colligatam quaſi ſeriem, inter res omnes *Natura*, cum forte in ſenſus noſtros incurrat, conſervare deprehenditur.

Tametſi vero hujuſmodi Rationes uberius manifeſtiuſque ad Morborum, qui quotidie ſe ſiſtunt ante oculos, explicationem referantur, tamen Morbi quoque, qui perraro cadunt ſub manus Medicorum, quique eo pacto multorum aciem fugiunt, ad idem prorſus inſtitutum reduci queant, utcunque obſcuritas aliquantiſper obſtare videatur.

Adeo ut ſi nova quædam atque inaudita contagia inter homines

fortefortuna funderentur, Me persuasum habeam, hominem, qui ad Symptomata sola se confert advertenda comparandaque, ad naturam istorum & tandem medelam feliciter esse perventurum. At vero è contra nobis in mentem venit, hisce regulis neglectis aut parum compertis, omnem Morborum familiam per continua seculorum spatia sparsam fuisse & propagatam, neque tamen aliquid adhuc certi fuisse constitutum, a quo (tanquam indice) dirigeremur in judicando, quid cuipiam quotidianis etiam Morbis laboranti succurrere aut nocere possit. Prædicta autem ratio exercitationis ad ægritudinis prævidendæ prævertendæque magnificam Artem pedetentim
nos

nos perducit, ad cujus gloriam omnes, qui per omnia æva Temporum exſtiterunt, *Principes* in Medicina ſummo ſtudio maximaque ambitione contenderunt.

Hippocrates hanc Facultatis ſuæ provinciam (uti ſuo prorſus ingenio ſibi comparatam) ante omnia præ ſe fert.

*,, Prævidere Morbos (inquit Il-
,, le) meæ omnino peritiæ eſt; ne-
,, que enim Morbi de improviſo
,, homines adoriuntur, ſed ſeſe in-
,, tus agitantes ſenſim ingraveſcunt,
,, donec maturi tandem erumpunt
,, in humanum genus.

Atque profecto mala cogitandi & argumentandi ratio, qua *Viri* antehac uſi ſunt, qui ad hanc laudem aſpira-

* Lib. 1. De victus ratione pag. 34. Lib. 3. de Diæta, pag. 369. Foeſ.

aſpirarunt, eorum animos & diligentiam fefellit, prohibuitque, quo minus ad nobilem hunc Medicinæ apicem aſſurgerent. E regione vero Anatomia, atque Oeconomia Animalis, latentis prius periculi ſigna præbet, corporis quam officia palam lædantur: quocirca, ducibus hiſce facem præferentibus, ſecreta Morborum ſemina, & quaſi igniculos intuemur, antequam peſtes iſtæ gliſcant & conflentur, & in perniciem corporis erumpant. Hæc mehercule vera eſt *Hippocratis*, aut Magiſtri ejus *Herodici* aut *Prodici Selymbriani Hygiene*, quæ Prophylacticarum ſimul & Syntereticarum ſtudia complectitur.

Sicut igitur quo in vulgarium Morborum notitiam modo (perpen-

penſis ſc. Symptomatum momentis) delabimur, eodem prorſus etiam ad illos, qui raro apparent & naſcuntur, perveniendum ſit; ita pro certo habemus, remediorum quoque rationes (quæ, natura Morbi penitus explorata, libenter ſeſe offerunt) tanto clariores in conſpectu collocari, quo directiori quaſi radio intuitus noſter per totam curationis ſeriem propagetur.

Illud inſuper admiratione noſtra digniſſimum eſt, quod præclara hujus generis Methodus, natura Morborum prius excuſſa atque perſpecta, aditum deinceps nobis patefacit ad explicandam ſubtilitatem & vires Medicaminum. In quo enim ſita eſt alicujus Medicamenti vis, niſi in eo, quod Facul-

tatem

tatem radicitus ægritudinis evellendæ habeat? Radices vero, ſi non prius perſpiciantur a prudentia, evelli certe nunquam poſſunt. Unde, quæſo, naſcitur diverſus impetus, efficacia diverſa Medicaminum, niſi ex variis ejuſdem Facultatis gradibus, quæ per antedictam methodum è tenebris evocatur? Hinc demum ergo univerſas Medicaminum virtutes ſive directas, ſive obliquas, ſive ſecundum ſe ſpectatas, ſive inter ſe collatas, mirabilem in modum depromimus. conſcenſo hoc autem ſcientiæ faſtigio, deinde nobis eſt ſiſtendum, neque enim ulterius progredi ingenio hominis conceditur.

Paucæ profecto Obſervationes ex hac parte feliciter factæ, fideliter-

que enarratæ, Medicam facultatem ad absolutam perfectionem subito deducerent. E contrario autem diligentiam hominum incredibilem, quæ in qualitatibus manifestis, *Colore* nimirum, *Sapore*, *Tactu*, *Odore*, & similibus perpendendis occupata fuit, necnon eam quoque, quæ in Chymicis Experimentorum indagationibus consumpta fuit, omnem eo usque tantummodo valuisse vidimus, ut nonnullæ Rerum proprietates excitarentur, quæ in subitam earundem, a quibus struebantur, Hypothesium perniciem postmodum redundarunt.

Quod si per Theoriam Qualitatum Catholicum quoddam Pharmacum videatur excogitari posse, necesse tamen est, ut (respectu

Temporis ſaltem & Quantitatis adhibendæ) ei, quod ſupra poſuimus, inſtituto prorſus ſubjiceretur; adeo ut Medicamenta, poſt ſummam ſingulorum hominum & Societatum ſolertiam atque ſtudia, in eodem fere ſtatu, rudi & inchoato, quem *Celſus* olim querebatur, jamjam permaneant. (a) ,, His autem omnibus, inquit, ſimplicibus & permixtis varie utuntur Medici, ut magis, quid quiſque perſuaſerit ſibi, appareat, quam quid evidenter compererit.

Vacuum eſſet opus, ſi infinitos in Medicæ Praxeos curriculo, errores, ex hoc ſcientiæ quaſi hiatu profectos, pervolvere aggrederer, atque ineptum, ſi Te vellem de iis ad-

(a) Cap. 33. lib. 2. paragr. ult.

monere, qui Tuæ ſagacitati ſe ſæpenumero obtulerunt.

Itaque liceat demum illud, quod notatu digniſſimum eſt, animadvertere, prudentiam ingenii ad nullum humanæ vitæ ſtudium, quam ad Artis Medicæ uſum, majoris momenti eſſe. Prudentia enim Morborum naturam, Curandi intentiones, Medicaminum vires, Adminiſtrandi rationes, opportunitateſque ſuppeditat. Prudentia denique eſt præcipuus Dux, & tanquam ſignifer eorum, qui in Medicinæ ſtadium deſcendunt.

Sum cum omni Obſervantia &c.

GULIELMUS COCKBURN.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Insignes eorum hominum, qui de *Natura* Gonorrhœæ, *atque Remediis*, *hucusque scriptitarunt*, *hallucinationes*, *necnon fæda sane atque lasciva conscribendi ratio, tantum apud Me valoris habuerunt, ut Ego etiam ea, quæ hoc de Argumento diu sum meditatus, in manus hominum effunderem. Atque equidem ut in hujus Morbi naturam, ejusque curandi rationem, rite percipiendam, prurientis animi fomite (quantum fieri potest) remoto, Lectores perducantur, Mihi potissimum curæ erit. Plurimæ enim, quæ de hac Re in publicum emanarunt, Dissertationes lascivientis potius Animi incendia excitasse, quam sana ad ipsam pestem extinguendam auxilia Juventuti ministrasse, videntur: adeo ut haud minus periculi ex hujusmodi libris ad mentes hominum, quam ad cor-*

 po-

pora ex ipſa Contage profectum, ſæpenumero deprehendamus. Quando autem quicquid mali utraque ex parte advertitur, illud omne a ſinceriori Gonorrhœæ *examine emendari poſſit, quod, nullis libidinis quaſi facibus adhibitis, ad hujus Luis penetralia pariter atque Medelam viam patefaciet, tum quidem non metuendum eſt, quin tota, quæ a Bonis Viris concedi ſolet, Benevolentia Mihi etiam danda, qui ad tam honeſtam metam auſus ſum aſpirare. In quantis rebus deficiant, quamque imparia prorſus ſint tentamina, quæ in vulgus delapſa fuerunt, ea præſertim Medicinæ peritioribus innotuerunt, qui permulta in hac parte deſiderari lugent, vehementer expetunt ſuppeditari.*

Non eſt, ut ſingulos hujus generis errores Præfationis noſtræ brevitas anteoccupet, in ſequentibus paginis ſeſe manifeſtius prodituros. Satis ſit in præſenti univerſim ſignificare, vocabula, quæ in uſu communi ſunt, obſcura eſſe, de-

deſcriptiones Rerum haud accurate confectas, vix unum ex omnibus Symptomatibus dilucide explicatum, Morbum denique ipſum tam mediocriter cognitum haberi, ut in totius Morbi locum Unius tantum Signi *nomen ſupponatur. Ulterius igitur mirari deſinamus, magis congruas curandi regulas exploratas non fuiſſe, cum fontes ipſi ejus Fluminumque progreſſus & deceſſus in abdito multum delitescant: ex quibus omnibus efficitur, exitum hujuſce mali ſemper ambiguum, ſæpenumero fatalem fore. Univerſas jam vero haſce hallucinationes in ſequenti* Tractatu *non modo in apertum prolatas, ſed etiam correctas penitus & emendatas fore confido. Cum novis Medicamentis novæ quoque Rationes excogitantur, a quibus deterrimæ* Gonorrhœæ *Vires, brevi tempore, abſque ullo dolore, maximaque cum certitudine effractæ protinus evaneſcunt. Quæ ad nuperum hujus Morbi in Terris partum & quaſi incunabula attinent, Ego ab iis dedita opera*

ab-

abſtinui, utilius eſſe judicans, Naturam ejus Curandique Methodos aperire, quam in Rebus, tanta incertitudine implexis, hærere. Liceat igitur cum (a) Eudoxo *in* Fernelio *conſentire, atque concludere, De* Origine *haud magna contentione decertem, ſed de illius* Cauſa, *de* vi & Natura, *ex qua Curandi ratio omnis ducenda.*

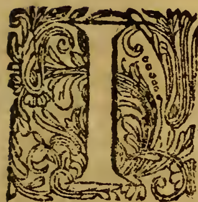
(a) de Abditis rerum Cauſis Cap. 14. Lib. 11.

GO-

GONORRHOEÆ VIRULENTÆ, SYMPTOMATA, NATURA, CAUSA, ET CURATIONES.

Cap. I.

Descriptio Gonorrhœæ.

LLA Contagis Venereæ Species, cui totam in præsenti nos operam damus, cum *Profluvio è Carne* in Sacris Literis (quæ antiquissima Medicinæ monumenta ætate multum superant) disertè delineato tantam secum similitudinem, & quasi cognationem, affert, ut Nomen etiam, quod *Profluvium* istud apud Græcos olim habuit, idem Contages nostra apud Recentes Medicos, *Gonorrhœam* scilicet, sortiatur.

Attamen autem inter Eas plurimum Discriminis intercedit, tum quod hæc nostra Lues, tanquam Pestis, ab utroque Sexu spargitur & propagatur, tum etiam quod longè gravioribus Symptomatibus perstringitur; adeò ut tetriori Fœdæ seu *Virulentæ Gonorrheæ* titulo brevi notaretur.

Fluor albulo, flavo, aut viridi Colore per-

fuſus, cum ex Pene Marium erecto aut languido erumpens, tum ex Mulierum Vaginâ emanans, nullis Voluptatis ſtimulis alterutro excitatis, *Virulentam Gonorrhœam* indicat.

Hoc profectò Virus, Ægrotis ſive vigilantibus ſeu dormientibus, pari ferè Undâ diſtillatur, tantiſque inſuper viribus tantâque acrimoniâ imbuitur, ut brevi tempore interjecto miſeros, quos in curſu irrigat, Vaginæ aut Penis Meatus circumrodat, tantos dolorum quaſi aculeos inter mingendum excitans, ut ex Medicis complures Veſicam Calculo potiùs perculſam fuiſſe, quàm Canales iſtos ſecretâ ſanie vexatos primum fuerint ſuſpicati, donec ex diverſo, quem vidit Experientia, Symptomatum vultu diverſam quoque Morborum ſpeciem Medici Jampridem agnoſcere didicerunt.

Ad Viros, hâc Ægritudine afflictos, Urethræ vellicatio immanem, cum Penis erigatur, dolorem affert, talemque ferè Senſum ſuſcitat, qualis eſſet perceptus, ſi Membrum illud fune quodam circumligatum conſtrictim premeretur.

Hujuſmodi autem corroſivus Humor non tantum Vaginam atque Urethram, verum etiam cæteras quoque, quas tranſcurrit, Partes exagitat, adeòque Glandis & Fræni capita convellit, ut gravis aliquandò apud Urethræ extremitatem Hiatus pateat, & Glans *Perinæum* verſus retroducatur. Virus enim, ſive in ipſo Coitûs articulo, ſeu durante Effluxûs acrimoniâ, Impetiginem quandam procreat, quæ fuſiùs in Præ-

Præputium quàm Glandem expanditur, quæque formam *Cancri* præ ſe ferens, a Gallis Noſtratibuſque *Chancre* vocitatur.

Hæc *Carcinomata*, ſive in Glandem ſint ſive Præputium porrecta, tantam plerumque craſſitudinem inducunt, ut vel Præputium, quaſi quibuſdam Burſellæ Adſtrigmentis contractum, tam immobili complexu totam Glandem comprehenderit, ut Hæc vix, & ne vix quidem, liberari poſſit; vel ſecus in Cervice conſiſtens tam tenaciter adhæreſcit, ut ad Glandem obducendam protrahi non queat. Hæc Affectio a Græcis hominibus *Periphimoſis*, Prior illa *Phimoſis* nuncupatur: hæc autem Vocabula, cum aptiſſima ſint, a Medicis, quotquot hoc de Argumento ſcripſerunt, tum *Latinis*, tum *Rrecentibus* retinentur.

Quinimò tenues Veſiculæ, limpido atque tranſlucido latice repletæ, in *Præputio* nonnunquam reperiuntur, quæ a Similitudine, quam ad Cryſtallum propter ſuam pellucidam Subſtantiam habent, *Cryſtallinorum* nomen attigerunt.

Similiter etiam in Mulieribus acris humor, è Vaginâ effluit, ſphinctera iſtius aliaſque, quas tranſgreditur, partes laceſſit, atque inflammationem, graves æſtus, acutos in reddendâ Urinâ dolores, atque incruſtata Ulcuſcula inducit. Cum autem Fœmineum Genus morbo quodam, cui nomen eſt *Fluor Albus*, ſæpe afficiatur, qui & materiâ & colore & acrimoniâ, quâ Urina afficitur, *Gonorrhœæ* ſit perſimilis, itaque non ſolum magna Utilitas eſt; ſed ſumma quoque

Medicis difficultas ambiguos hosce Morbos distinguendi, præsertim cum genera eorum curationisque rationes inter se fortassis plurimum sunt sejunctæ. Hanc verò Rem, quæ adeò adhuc difficilis fuit ad judicandum, ut experientiæ aciem crebrò fugerit, a me in sequenti *Tractatu* explicari posse confido.

Quanquàm hæc nostra *Gonorrhœæ* descriptio ità perspicua & pressa sit, ut nulla, quæ *Veneream Luem* consequuntur, Symptomata complectatur, tamen pro certo habemus præceptiones Medicorum circa Eam confusas fuisse & valdè perturbatas. Ex Iis enim (a) Primi nè in minimam quidem *Gonorrhœæ* mentionem per quadraginta annos inciderunt: Alii (b) tam dubiè atque hæsitanter locuti sunt, ut Eos aliam ullam *Gonorrhœæ* notitiam habuisse, quàm quòd ab Iis Signum *Venereæ Luis* & quasi Satelles putaretur, pro comperto dicere vix possumus; Cæteri verò *Gonorrhœam* esse quandam Morbi Gallici Pedisequam potius quam Præcursorem autumabant, Originemque ejus duci a Semine, quod ex Receptaculis suis, cum primum depravetur, abundanti flumine erumpit.

Adeo ut si quid ab his Authoribus aut feliciter animadversum, aut fideliter traditum fuit, tum profectò *Veneream Luem* alio in Antiquis, atque

(a) *Sebast. Aquilanus; Nic. Leonicenus. Nic. Massa. Natal. Montesaurus. Anton. Scanarolus. Jac. Cataneus. Joan. Benedictus. Hieronym. Fracastorius* &c. *ad Ant. Musam Brasavolam.*

(b) *Gabr. Fallopius.* Cap. 86. & cap. 100.

(c) *Anton. Musa. Bernhard. Tomitanus. Prosp. Borgarutius. Alex. Trajan. Petronius. J. Fernelius. Leonard. Botallus. Guil. Rondeletius* & alii.

atque alio in noſtris Temporibus modo propagatam haud injuriâ arbitrari poſſimus.

Cum verò hæ Tenebræ 40 tantum Annorum ſpatio incubuerunt, cumque ab eo uſque tempore repetentes utrumque Morbum ex certis definitiſque & inter ſe diverſis rationibus procedere, *Gonorrhœam* ſcilicet (ut ſupra annuimus) ab impuro Coitu, *Luem* autem *Veneream* vel ex ipſâ *Gonorrhœâ*, vel ex *Carcinomate* imperite tractato, naſci deprehendimus, Quis equidem aliam tantæ in judicando incertitudinis, tantæ in ſignificando obſcuritatis inter Medicos cauſam eſſe putet, niſi incredibilem quandam difficultatem percipiendi Naturam, aut ſaltem exponendi indicia Peſtis tam gravis & inauditæ?

Neque ædepol (ut verè dicam) hæc Caligo prorſus etiam in præſenti evanuit, verum Scriptorum jamjam memoratorum Auctoritas plurimum quoque ponderis in noſtri Seculi Medicos hodie habet; quod in ſequentis Diſſertationis filo evidentius eluceſcet.

Ab Iis, quæ jam dicta ſunt, manifeſto conſequimur, quod *Virulentæ Gonorrhœæ* Materies vel eſt (uti ex Veteribus, quotquot hunc Morbum perſtrinxerunt, atque ex Recentioribus complures jam conſentiunt) Corruptio Seminis: vel Pus Svanieſque quædam in loco, ad quem Contagii cauſa perferri poteſt, generata: vel Liquorum quorundam, qui a Naturâ comparantur, debitiſque in locis ſecernuntur, depravatio; vel *Carcinomatis* demum cum hâc depravatione conjunctio.

Sed ut quæ ſit Materia *Gonorrhœæ*, & qui Loci *Carcinomata* facilius ſuſcipiant atque alant, & quo modo ab unâ parte ad aliam Contages feratur, felicius indagemus, operæ pretium erit, Partes iſtas, ubi figere ſe poſſit hic Morbus, leviter perſtringere. Veriſimillimum enim eſt haſce omnes Difficultates, ſi Partium texturam & uſum atque aditus prius perſpectos habeamus, a Nobis poſtea facilius expediri. Si enim Partes, in quibus hic Morbus vulgò collocatur, Alimenti ſatis ſuppeditare non poſſint; illæ autem, quæ poſſunt, præ nimiâ diſtantiâ affici a Contage (præſertim quando Infans ſit) non queant, tum profecto hujuſmodi Effluxûs materiam ab Iis (utcunque aptæ aliter videantur) nequaquam ſuppleri, ſed novas ultrà Sedes tentari oportere, quæ & propter Copiam ſuam paſcere, & propter Vicinitatem ſuſcipere Luem poſſent, neceſſe eſt ut concludamus. Quapropter jam mihi proponenda Ratio videtur illas, in quibus *Gonorrhœa* inſidet, Partes cum omni Modeſtiâ depingendi.

Cap. II.

Partes Corporis, in quibus Gonorrhœæ *Sedes vulgò conſtituitur.*

Variæ *Medicorum* Hypotheſes, in ſuperiori *Capite* propoſitæ, de iis Partibus Corporis excutiendis, quæ in materiam *Gonorrhœæ* ullo modo influunt, præcipue Nos admonere videntur; Eaque verò ſunt, vel quæ ſecretioni Se-

Seminis, vel quæ cuſtodiæ, vel quæ emiſſioni inſerviunt. Quando autem hujuſmodi *Diſquiſitio* ad rem ſanè neminis eſſe poſſit, qui externam Partium, quæ in utroque Sexu Generationi dicantur, formam conſpectam non habuit, itaque Ego interioris Structuræ involucris pleniorem calamum dare inſtituo, tum quia minus in promptu ſunt, tum quia magnam Lucem afferent iis, quæ in decurſu hujus Operis dicturi ſumus.

Atque equidem Nobis ſeſe exhibet imprimis *Vagina* Fœminarum paulò accuratius delineanda, quippe quæ majores fortaſſe partes in proceſſu *Gonorrhœæ* obtinet, quam quæ ponuntur in vulgari opinione. *Vagina* verò, in omni Muliere Viro tempeſtivâ, a Naturâ ita comparatur, ut ſatis patens ſit admittere Penem Maris & Fœtum excludere, utcunque anguſtum ſit ipſius Uteri Orificium. Interna ejus Subſtantia nervoſa eſt, Exteriorem verò laxa Membrana carnoſis quibuſdam Fibris interſperſa conſtituit.

Plurimi equidem atque exigui canales in Vaginâ reperiuntur, ex quibus ampliores & frequentiores circa partes ejus inferiores (ubi *Urethra* ſeſe inſerit) verſantur. Hi profectò rivuli viſcidam quandam Seri copiam ſuppeditant, a quâ Partes ſimul lubricæ fiunt, & ab Urinæ acrimoniâ defenduntur. Hic liquor inter coitum foras abunde proſilit, & pro Semine muliebri, haud prudenter ſatis, apud *Veteres* habebatur.

Excretorii parvarum Glandularum ductus

inter *Urethræ* Sphinctera & interiorem Vaginæ Membranam positi cæteris ductibus, qui eandem quoque Nominis rationem habent, Priores se Medicis prodiderunt, & ab iis *Lacunæ* nominantur.

Sphincter quidam Musculus Vaginæ suppetit, qui, situm suum *Clitoride* paulo inferiorem tenens, in Dilatatione istius contrahendâ occupatur.

Hactenus de Substantiâ, & Structurâ, & Usu *Vaginæ*, hæc enim Descriptio præsenti Instituto satisfacere videtur, atque sola *Labiorum*, *Nympharum* & *Clitoridis* nomina Lectorem deducunt in eorum, quæ de his rebus cognosci volumus, Cognitionem: Inverecundi enim esset, diutius in hoc loco, quam necessitas postulat, hærere.

Illud solummodo obiter notatum vellem, usum omnem dilatantium Instrumentorum, quæ versantur in *Obstetricum* exercitatione, Sphincteri tantum Vaginæ Musculo adhiberi: *Uterum* enim hæc dilatare nequaquam possunt, *Vaginæ* verò non opus est tali dilatatione. Cum verè horum Instrumentorum usus non modò nullam commoditatem, sed & ingens aliquando periculum afferat, cumque ii, qui illis utuntur, aut se decipiant aut aliis vellent verba dare, idcircò plura de iis addere in præsenti desinam; præsertim quoque, quia Artificum Officinæ satis multa suppeditare nobis possent, si vera aliqua utilitas ab Experientiâ unquam deprehensa fuisset.

Deinceps verò ad partes Virorum genitales,

quæ

quæ a *Gonorrhœá* vel maxime vexari putantur, depingendas progredior. Quoniam autem hujus Morbi Virus a Proſtatis & Vaſculis ſeminalibus in Urethram profluere plurimi Homines ſuſpicentur, itaque, quæ in iſtis potiſſimum Partibus diſſecandis notatu digna ſunt, paulò luculentius perſtringemus.

Ipſius verò *Penis* partes, quæ viribus hujus Morbi præcipuè affliguntur, ſunt *Præputium*, *Frænum*, *Glans* & *Urethra*.

Duplicata *Penis* cuticula Præputium conficit, quod ità a ſui ipſius fabricâ & *Fræni* vinculo comparatur, ut ſummâ cum facilitate retrò citroque ſuper Glandem moveatur: omnis autem ejus uſus in eo ponitur, quod exquiſitum *Glandis* ſenſum obductione ſuâ foveat, ne Injuriis incurrentibus laceretur.

Frænum verò nihil aliud eſt præter exteriorem *Glandis* Membranam, quæ in hoc loco geminatur, quæque cavernam quandam continet, ubi hoc Ligamentum extenditur.

Glans eſt ipſa extremitas Penis & ſenſu acerrimo inſtruitur. Radix ei craſſior eſt quam pars Penis, cui inſeritur, ſenſim verò decreſcens paulò acutior terminatur. Membranæ, ex quibus conflatur, tenues admodum ſunt & delicatæ propter perceptionem, quam ei Natura donare voluit, exquiſitiſſimam. Accedunt quoque Glandulæ, a quibus ſeparatus humor circa ſpargitur, ut *Præputium* benè lubricatum ſuo in motu non laboret: quædam quoque hujuſmodi liquoris copia ab iis, quæ ad cuſpidem Penis locantur, dicunturque *Odoriferæ*, Glandulis ſecernitur.

De admirabili internâ *Penis* Fabricâ, fungoſorumque, ex quibus conficitur, Corporum conſtructione pluribus verbis diſputarem, niſi inſtituta brevitas obſtreperet; utpote quod hæ Partes, quales quales ſunt, ad alendam *Gonorrhœam* minus concurrere, quam aliæ nonnullæ, videntur, quæ paulò igitur accuratius ſunt examinandæ.

Jam verò ad *Fiſtulam* devenimus, per quam ſemen pariter atque urina decurrit, perque quam *Gonorrhœæ* Contagium ſine dubio propagatur.

Urethra ſubter Nerveo-ſpongioſa *Penis* corpora collocatur, vel in medio (ut exquiſitius dicam) eorum ſe paulò inſinuare videtur; duabus Membranis inſtruitur gracilibus, ſtrictimque contextis: earum Exterior externam *Urethræ*, & *Præputii* internam partem contegit; Interior verò canalem intus tantum componit. His Membranis ſpatium quoddam interjicitur, fungoſâ Subſtantiâ Glanduliſque repletum: fungoſa verò illa Subſtantia naturam ipſis corporibus Nerveo-ſpongioſis ſimillimam præ ſe fert, atque, Aere inflato, ſtatim diſtenditur. *Urethra* quidem, quo propius gradatim ad Glandem provehitur, eò etiam denſior & compreſſior reperitur, & magis magiſque creſcens cum eodem mox confunditur.

Plurimi prætereà canales ſe mittunt in *Urethram*, ex quibus unus ſub *Glandis* radicem ſitus inter cæteros maximè eminet. Hic autem in illâ *Urethræ* regione emicat, quæ ad Nerveo-ſpongioſa Corpora porrigitur; & digito com-

compressus album viscidumque Humorem præbet.

Alii quoque Ductus a M. *Litteri* Glandulâ originem ducentes interiorem *Urethræ* membranam permeant, liquoremque in *Urethram* inferunt, qui ab istâ Glandulâ secernitur. Hic liquor mucore quodam oleoso perfunditur, atque idcircò est ad *Urethram* inungendam commodissimus.

A Cl. *Cowperi* Glandulis (quarum Tubuli excretorii confestim coëuntes per fungosam *Urethræ* substantiam communi Alveo feruntur, perque interiorem ejus membranam tandem penetrant) liquor ejusdem quoque generis *cum Priori* & lenitudinis exprimitur.

Hoc enim pro comperto habemus, nullum Humorem, dum *Penis* libidine attollitur, ex eorum ductibus emitti posse: quocirca nullo modo ad Generationem promovendam, sed ad *Urethram* tantum irrigandam, ne seminis & urinæ acrimoniâ vexetur, hic liquor comparatur.

Jam verò ad *Prostatas*, *Carunculas*, & *Galli Caput*, *Vesiculasque Seminales* delineandas Nos instituti ratio vocat.

Earum verò proximæ ex membraneâ quâdam Substantiâ confectæ ad *Vesicæ* initium inter *Vesicam* & *Rectum Intestinum* collocantur, & ad Cervicem ejus Partesque juxtà positas firmiter adstringuntur: Horum autem Tubulorum cavitates aliæ aliis ampliores patent, ex quo fit, ut nonnullæ quasi cellulæ sparsim nascantur, quæ tantam inter se communionem habent, ut, unâ

unâ diſtentâ, cæteræ pariter turgeſcant. Hæ *Veſiculæ* in parvo ductu, qui à tergo *Urethræ* uno ferè pollice infra *Urethræ* cervicem inſigitur, undique terminantur. Cuilibet horum ductuum orificio Septum quoddam ſuppetit, quod probibet, quo minus Semen, cum ex uno exprimatur, reſiliens ſubinde in cæteros impingeretur. Hæc Particula *Caput Galli* appellatur, perque Oculos ejus (Oſcula ſcilicet prædicta) ſemen utique in *Urethram* diſtillatur, in ſingulo Veſicularum Seminalium orificio parva quædam Caruncula ſtationem obtinet, quæ, Valvularum ritu, ſemen præoccupat, ne continuo flumine proſiliat. Etſi verò hæ Carunculæ ab iiſdem, quibus ſemen expellitur, Viribus propulſentur, in naturalem tamen ſitum confeſtim reſiliunt.

Apud radicem *Urethræ*, ex utroque cervicis Veſicalis latere duo globoſa Corpuſcula apparent, quæ *Proſtatæ* nuncupantur, quarum pars ſuperior complanatur, Inferior verò ad Ovi ſpeciem inclinat. Moles utriuſque (non enim longe a ſe invicem ſunt ſejunctæ) quaſi grandiuſculi *Juglandis* inſtar in Salacibus videtur, in Senibus autem, iiſque, qui *Veneri* ſe minus adſtrixerunt, parvuli cujuſdam *Juglandis* rationem obtinet. Subſtantia iis glanduloſa eſt: ex earum Ductibus, de quorum numero haud ſatis convenit, albus liquor ſeminis ſimillimus emanat, qui, *Proſtatis* manu conſtrictis, illico prorumpit. Hi tubuli excretorii *Proſtatarum*, partim paulo altius, partim paulo inferius quàm *Galli Caput*, plerumque autem aliquanto tranſ-

ver-

versus quàm Vasculorum Seminalium orificia, se conjiciunt in *Urethram*.

De Graaf decem ductibus hujus generis excretoriis minus nunquàm se in *Viro* numerasse, in *Cane* autem nonaginta amplius a se repertos, quorum singulis orificiis sua Caruncula annectitur, significat.

D. Littre non duas Glandulas, sed unam tantum a *Prostatis* fieri contendit, quoniam Substantia illa (ut in mense *Julio* anni millesimi septingentesimi ab eo coram Regiâ Academiâ demonstratum fuit) continua est & non interrupta. Sibi præterea ille persuadet, exigui quasi Cordis figuram confici, cujus Basis Vesicam versus porrigitur.

Prostata, si huic Viro credamus, Fibris muscularibus circumvestitur, atque ex duodecim Capsulis, quarum Claustra nullum inter se commercium habent, constituitur, tot etiam Tubulos (setarum instar) continentibus, qui in *Urethræ* canali juxta *Verumontanum* terminantur: Unaquæque insuper Capsula ingentem exiguarum Glandularum numerum complectitur, quibus canales excretorii (quorum cuilibet extremitati *Sphincter* suppetit) se in cavitatem Capsularum exonerant, ubi Humor, tanquam in tot pelvibus & receptaculis, seponitur.

Quomodocunque autem numerus sese habeat, sive duæ sint Glandulæ, sive unica tantum in hoc loco sita sit, D. *Littre* aliis omnibus Anatomicis de usu earum prorsus assentitur. Cum igitur *Prostatarum* liquor, ductusque excretorii, Valvulæque apud omnes in confesso sint, apte-
que

que ad Institutum nostrum possint accommodari, itaque hanc explicationem haud mediocrem sequenti Ratiocinio lucem afferre posthac sentiemus.

Quemadmodum autem accurata hæc descriptio locorum, quæ aut secernere aut recondere liquorem videntur, eâ tantum intentione ponebatur, ut felicius *Gonorrhœæ* materiam deprehenderemus, quam nonnulli ex solo pure conflari arbitrantur, idcirco carnosas musculosasque partes, necnon *Adipem* describendi necessitas mihi datur, ut videamus, utrum vis *Gonorrhœæ* hæc loca vitiare valeat & in Pus convertere, quoniam in carneis partibus & adipalibus Pus præcipue generari reperitur.

Facilitas, quâ Musculi *Penis* a se invicem separantur, plurimas de eorum numero lites excitavit: Ego autem, unde oriantur atque ubi inserantur, quam quâ ratione numerentur, diligentius inspiciam, exinde enim commodius intelligetur, quemadmodum ii affici queant à materiâ *Gonorrhœæ*. Tria paria Musculorum secundum nonnullos homines ad Penem spectant; Alii eos negligentes, qui *Transversales* nominantur, duo tantum Paria assignavêre. D. verò *Littre* quinque tantummodo solitarios Musculos adscribit. Veruntamen quando hi Musculi universi suam aut ab *Ischio* aut *Ano* originem & in *Corporibus cavernosis* finem habeant, aut in *Urethrâ* sub unam Penis partem circaque ejus latus terminentur, itaque *Gonorrhœæ* viribus perpaululum subjici videntur.

Sigillatim verò D. *Littre* notat, Fibras quasdam

dam musculares in nonnullis exemplis ex singulâ Musculi *Acceleratorii* Anticâ extendi, & in *Præputio*, postquam totum *Penis* latus peragraverint, tandem consistere: quamobrem quandocunque hæ Fibræ contrahantur, (uti inter Coitum, & Mingendum accidit) *Præputium* ad radicem Penis revocatur.

Hâc Partium descriptione prælibatâ, unde origo *Gonorrhœæ* trahenda sit, quæ Partium proprietates, ubi figitur hic Morbus, quæque sit Efficiens ejus causa, jam videamus.

CAP. III.

Prostatæ, Vesiculæque Seminales, Partesque supra positæ pro Originali sede Gonorrhœæ *haberi non debent.*

Descriptiones Anatomicæ, quas in superiori *Capite* attulimus, in eam ædepol opinionem primo intuitu nobis animum inducunt, ut putaremus vel *Prostatas* vel *Vesiculas Seminales* ad liquorem (qui gliscente *Gonorrhœâ* effluit) ministrandum præ cæteris commodissimas esse, ideoque pro sede Morbi haberi oportere; nisi multæ difficultates, quæ superari nunquam possunt, sese offerrent, atque originem Contagii ab istis partibus omnino amoverent.

Quippe cum apud omnes pro confesso habeatur, hunc Morbum à venenato quodam liquore, qui ad Ægrum vi quadam extrinsecâ propagatur, proficisci, tum profecto explicari nunquam potest, quibus modis ad locos ab

Ure-

Urethræ extremitate tam procul disjunctos hic liquor perducatur: utpote quod liquor, quem admittere *Urethra* queat (five Molem feu Velocitatem refpicias) valde modicus effe debet: neque enim Mufculus aliquis, nec Valva, nec alia cujufcumque generis Machina adeft, quâ ad tantam diftantiam projiceretur. Adde quod cum magnitudo partium, ex quibus Contagium conflatur, æque ac Velocitas, quâ fertur, planè exigua fit, neceffe eft, ut *Momentum* earum (quod jamjam annuimus) pro nihilo ferè ducatur. Quod fi *Momentum* multo, quam revera eft, vehementius augeri ponamus, Rei tamen difficultas non minor fupereffet, præfertim fi *Canalem*, per quem tranfeundum eft, arctiorem, quam folet, fieri meminerimus. Quoniam enim *Penis* ab erectione fuâ induratur, atque membraneum *Urethræ* foramen (quod Nerveo-fpongiofis, quæ jam quoque inflantur, Corporibus fefe immifcet) magnoperè compreffum in conditionem utique anguftiorem redigitur, idcirco ab omni fere commeatu Virus intercludi merito videatur.

Hæ profecto anguftiæ, quibus premitur *Urethra*, quando femen *Pene* erecto expellitur, fenfibus fe manifeftius reddunt.

Præterea, ab accedente Nerveo-fpongiofæ fubftantiæ inflatione *Urethra* magis magifque coarctatur, ex quo fit, quod Latera ejus undequâque collidantur, atque interiores hujus *Fiftulæ Membraneæ* Canales adeò gravem conftrictionem patiantur, ut nullius generis liquor a minori impetu propulfus, quam qui femen aut uri-

urinam extrudit, queat permeare. Quâ ratione igitur liquorem, qui nullum aut planè exiguum Momentum habet, in Urethram, vehementer intereà atque ex omni parte compressam, immitti posse judicemus?

Quod si hoc Virus ad *Prostatas* usque pervehi, ibique suas vires (ut nonnulli credunt, non obstantibus difficultatibus suprà allatis) exercere statuamus, tum profectò his viribus, quas hi homines volunt, concessis, aliæ quoque necesse est, quam quas ii tribuunt, multoque graviores, facultates itidem exerceantur. Quippe si D. *Blenius* sibi constet, tum equidem (uti infra docebimus) Carunculæ, quæ Vasculorum seminalium orificiis annectuntur, ab hâc Peste prius frangentur, quam semen corrumpi aut profluvium excitari poterit. Quod ad *Prostatas* attinet, ductus, qui ab iis propagantur, adeò tenues atque exigui sunt, ut cerni aut numerari vix queant. Itaque *Prostatis* opus est externo quodam auxilio atque impetu, qui humorem foras exprimeret. Cum autem a liquore venenato vim talem exeri nullam intelligimus, manifesto efficitur *Gonorrhœam* a *Prostatis* exoriri non posse, utcunque illarum liquor depravetur. Quinimò si hic Effluxus purulentus, non sine *Carunculärum*, quæ ad Vascula Spermatica alligantur, *Ductuumque Prostatarum* corrosione confici concedatur, tum pròfectò Medelam *GonorrhϾ* nunquam assequi poterimus, quia istiusmodi damnum resarciri nunquam posset. Cum autem è contra quotidianus ipse usus Remedia ad hunc Morbum

cum bono eventu perſæpe adhiberi teſtetur, itaque talem corroſionem nullam fieri, neque *Gonorrhœam* ex iſtis fontibus profluere, tuto colligamus.

Quocirca ſi hujus Morbi Virus ad *Proſtatas* uſque & *Veſiculas ſeminales* pervehi ſupponatur, vim tamen ab his hominibus adſcriptam exercere nunquam poterit.

Nonnulli ædepol, qui *Proſtatas* & *Vaſcula Spermatica* corrodi non putant, in eam opinionem inciderunt, ut Effluxum (qualis in *Gonorrhœâ* cernitur) ab Effervescentiâ quâdam & phantaſticâ Fermentatione (quæ fit per mixturam humoris venenati cum ſemine & liquore *Proſtatarum*) intumeſcere & explicari poſſe arbitrarentur. Cum autem hæc Hypotheſis cum deſcriptionibus Anatomicis, in ſuperiori *Capite* allatis, vehementer pugnet, itaque hujuſmodi Effervescentiam rem fictam eſſe & prorſus adumbratam, neque *Gonorrhœam* exinde proficiſci, certo intelligimus.

Quæ cum ita ſint, concludere licet, *Gonorrhœæ* Virus ad *Proſtatas* & *Vaſcula Seminalia* nequaquam pertinere, propterea quod contagioſus ille liquor neque tantam velocitatem habet, ut illuc ſurſum feratur, neque effecta ejus reſpondent viribus, quæ in hiſce locis exerceri ſupponuntur.

Argumenta, quæ jam Ego ſum laturus, a *Poſteriori* confirmant ea, quæ ſupra cumulavimus. [a] Cum verò in eorum mentionem aliquot abhinc annis incidi, eadem renovare, uti ſe in iſto *Libro* ex-

(a) Sea Diſſeaſes. pag. 237.

exhibent, atque in memoriam revocare liceat.

Primum igitur Argumentum ab iſtis Excreſcentiis depromitur, quæ in proceſſu *Gonorrhœæ* ab experientiâ ſunt perſæpè deprehenſæ. Cum enim hujuſmodi Tubercula prævium ſemper Ulcus conſequantur, palam efficitur, ubicunque Caro tumida & quaſi incruſtata ſive aliud quodvis Ulcuſculi veſtigium relinquitur, Ulcus ibi prius inſediſſe; hujuſmodi verò Excreſcentiæ in *Urethrâ* reperiuntur, *Urethram* igitur acrimoniâ quoque Ulcerum corrodi non eſt ut dubitemus.

Quod de hâc re a Nobis dictum fuit, illud ad quotidianum uſum adeò conſtanti ratione conformatur, ut factum ipſum Adverſarii negare non poſſint, tametſi concluſionem, quam nos deducimus, infirmare contendant. Enimverò acidus Humor, ſi quoque a *Proſtatis* effundi concedatur, nihilo ſegnius (ajunt) hujuſmodi Ulcera atque Excreſcentias eſſet excitaturus, quam ſi in earum vicinitate ſecernatur; Experimentum itaque ab Urethræ Ulceribus aſſumptum nequaquam impedit, quo minus hujus Morbi Acrimonia a *Proſtatis* proflueret.

Sed ut hujuſce Experimenti vim ingentem ulterius videamus, id maximè obſervari debet, Iſtiuſmodi Excreſcentias juxta noſtram *Gonorrhœæ* ſedem (*Urethram* ſcilicet) ſemper verſari, vix unquam è contrario in viciniâ *Proſtatarum*.

Quod ſi forte earum una aut altera prope *Proſtatas* deprehendatur, in cauſâ eſt, quod magna *Tabi* copia ibidem conglomerata, cum facilis decurſus non detur, retro ſe convertit,

aut à male adhibito Injectionum impetu retro pellitur. Hæc itaque, quæ de Excrescentiis a nobis dicta sunt, conclusionem nostram confirmant, & cum sequentibus Experimentis conjuncta indubitatam veritatem assequuntur.

Proximum Experimentum à communi Injectionum usu sumetur: ex eo enim quod Injectiones *Gonorrhœam* persæpè comprimant, palam efficitur, liquorem earum ad partem ægram penetrare. Illud autem fieri nunquam potest, si *Prostatas*, seu loca superius posita, pro sede morbi capiamus. Illud equidem etiam atque etiam in memoriam revocari debet, quod ab Anatomiâ nostrâ super ingenti *Urethræ* curvaturâ admonemur: hanc quippe si perpendamus, quæ usque ab eâ parte, qua primò *Urethra* jungitur *Vesicæ Collo*, donec ad ipsum *Penem* deventum sit, continuatur; tum quidem apparebit, quam durum erit facere, ut alicujus Injectionis Liquor ita immitteretur, ut ad *Prostatas* aut *Vesiculas Seminales* perveniat. *Urethræ* Radix in Pelvi est sita, in parte posteriori Abdominis, atque sub Os pubis sese insinuat, ut cum Pene tandem conjungatur. Cum itaque *Urethra* ab ulteriori Pelvis regione originem suam ducat, certe sine maximâ curvaturâ cum *Pene* conjungi nequit. Ex hoc igitur *Urethræ* Cursu manifesto intelligimus, nullam Injectionem ad *Prostatas* deduci posse; nisi quæ ab arte singulari dirigitur. At profecto quicunque Syringis Usum exercet, idem potest Liquorem injectare, qui *Gonorrhœam* est suppres-

preſſurus. Quocirca cum Effluxum ab Injectione, quæ ultra *Penem* ſpargi nequit, ſupprimi videamus, pro certo eſt non modo omnes Injectionis vires, quæ Morbum tollit, ſed & Morbum ipſum, qui tollitur, intra *Penem* ſolum claudi & contineri. Quod contra vulgarem opinionem fuit demonſtrandum.

Quod ſi præterea recordemur ſingulo *Proſtatarum* Tubulo ſuam carunculam ſive valvulam appendi, quæ inter Liquorem injectatum atque Proſtatarum Humorem commeatum omnem intercludit, tum novæ ædepol vires accreſcent huic Argumento, atque evidentior veritas eluceſcet.

Aliud Experimentum jam affero, quod non tantum facillimum eſt tentatu, ſed & præſentem difficultatem quam commode abſolvit.

Siquis enim medium *Penem* manu capiat, Urethramque continuâ compreſſione *Glandem* verſus arcte conſtringat, purulentus Liquor protinus exprimitur: ſi deinde autem eadem Conſtrictio a *Pube* uſque incipiens ad *Glandem* iteretur, nullus omnino Humor poſt primam compreſſionem extrudi cernitur. Ex quo apparet Saniem, quæ per primam conſtrictionem exploditur, nequaquam antrorſum urgeri à vi Liquoris alicujus ab ipſis *Proſtatis* propagati ad locum, ubi primum compreſſio inceperit. Si enim hoc Virus a *Proſtatis* fundi ſupponatur, tum profecto totus *Urethræ* Canalis a Radice uſque ad Glandem hoc fœdo Liquore compleretur; Quod huic Experimento adverſatur.

Quocirca neque ex *Proſtatis* nec Earum Vici-

cinitate *Gonorrhœæ* fontem provenire, nec Sedem poni merito censeamus.

Huic autem Experimento a nonnullis opponitur, quod quando Effluxus non minus ex *Pene* erecto quam flaccido profluat, verum in flaccido suo situ per declivem quasi Alveum decurrat, ob declinationem istam fortasse pollutum Humorem exprimere, uti ab Experimento indicatur, possemus: sin autem Profluvii originem spectemus, non est ut idcirco eam à *Prostatis* deduci denegemus.

Cum vero nihil ad rem intersit, quali situ *Penis* utatur, itaque situm sibi commodissimum ab Adversariis deligendum relinquimus.

Enimverò si Liquorem in Alveo non tantum inclinato, verum etiam ad rectam (si ita velint) Lineam erecto profluentem statuamus, tum Liquor ille cursu forsan paulo celeriori per Declivia sua feratur, necesse tamen est Flumen a Fonte indesinenter profundi, & per totam Canalis seriem usque ad exitum continuari, quoniam Undæ prosilientes ab Undis supervenientibus jugiter urgentur, donec ad ipsam retro Originem perveniamus.

Quando igitur Res ab Experimento facta in dubium vocari non potest, Conclusio quoque a Nobis illata, (nullum sc: Liquorem ad partem *Penis* manu imprimis constrictam a *Prostatis* propagari) sese Veritati reddit consentaneam; ex quibus omnibus confici videtur, hujus Morbi fontem à *Prostatis* nequaquam proficisci.

Illud equidem fateri non dubitamus, Guttas non-

nonnullas in omnibus his Canalibus, crebro longoque intervallo, poſtquam magnum flumen diſceſſit, ſtillantes obſervari. Cum verò iſtiuſmodi Guttæ Tubulorum ſcabredini, quæ particulas Liquoris langueſcente Fluoris impetu irretire ſolet, potiſſimum debeantur, itaque ad rem in præſenti objectam nihil exinde auxilii comparatur.

Neque quidem abſimiles diſtillationes (uti infra animadvertemus) in diſceſſu *Gonorrhœæ* cernuntur. Quæ Obſervatio haud mediocrem Nobis lucem afferet, ut intelligamus, quantum temporis antea requiratur, quam ad optatam medelam hunc Morbum perduci expectemus.

Præter ea, quæ dicta ſunt, nova quoque (ſi neceſſitas ita poſtularet) argumenta accerſi poterint ex naturâ Remediorum, quæ huic Morbo adhiberi ſolent. Si quis enim fauſtum exitum perpendat, qui Diureticorum Praxin conſequitur, aut pericula & calamitates, quæ ab Adſtringentibus Pharmacis & Injectionibus ſæpè procreantur, is nunquam rationem reddere poterit, cur *Gonorrhœa* à Diureticis juvetur, ab Adſtringentibus verò *Venerea Lues* crebro cieatur, ſi hujus Morbi ſedem in *Proſtatis* collocaverit.

De hâc autem re ſatis jam dictum eſt, parcimus igitur Argumentis, quæ ex obliquo cumulari poſſent, ne nimium illuſtrando moleſti videamur.

Cum verò per vicinas undique Partes vis Contagii aliquando ſe ſpargat, Proſtatas Veſicu-

culasque Seminales in processu *Gonorrhœæ* vitiari tandem posse non vereor confiteri. Haud enim exinde efficitur, harum alterutram esse primam hujus Morbi sedem aut originem, unde Virus diffunditur. Effluxus enim, integris Prostatis vasculisque Seminalibus incorruptis, largus sæpè cernitur & copiosus, à quâ unicâ Observatione (si rem probè æstimemus) manifestò intelligimus, primam *Gonorrhœæ* sedem in iis nequaquam collocari. Quippe si ita se res habeat, tum Prostatæ & Vascula spermatica prius debent, quam Effluxus extra promanat, contaminari. Probabile profecto est, has Partes nonnunquam vitiari, quando Ulcera nulla in Urethrâ cernere sit. Attamen hoc nunquam accidit, nisi quando Ulcera ista ab Injectionibus, quæ regiones remotiores tangere non potuerunt, prius essent depulsa. Sed perpauca hujus generis exempla proferri posse puto: Eruditissimusque D. *Cyprianus* mihi multis Experimentis post Theoriæ meæ publicationem factis confirmavit, sese ingentia Vitia atque Defectus in Urethris eorum omnium offendisse, quos carnositatibus ibidem latitantibus vexatos exploràsset.

Hoc igitur a Nobis paulo fusius demonstrato, quod nec *Prostatæ* nec *Vascula Seminalia*, neque *Regiones* ulterius positæ primum hospitium *Gonorrhœæ* præbere queant, reliquum est, ut quænam sint, & quantum ponderis afferant, argumenta Adversariorum, probe perpendamus.

Quoniam autem D. *Blenius* inter Eos omnes

maxi-

maxime emineat, satis erit ea sola, quæ ille dictitat, recitare, ne infinitos Authores usque ad fastidium cumulemus.

(a) „In promptu est (inquit ille) hunc Mor„bum in Vesicâ situm non esse. Eo enim pa„cto Ulceribus fere insanabilibus, aut Inflam„matione, quæ per totum hujus Morbi pro„cessum permaneat, quæque omnem penitus „Urinæ egressum prohibeat, hæc Pars per„celleretur. Multo minus probabile est, *Go„norrhœam* in Testiculis insidere posse: exinde „enim acerrimi Dolores & Ardores & Intume„scentiæ in iis excitarentur.

„Neque Veritati magis consonum videtur, „sedem in toto Pene collocari: quippe à fun„gosâ suâ spongiosâque substantiâ, ab exqui„sitâ perceptione, necnon ab ipsius Usûs Si„tûsque ratione, hoc Membrum Doloribus & „Inflammationibus, crebris Humorum affluxi„bus & spasmis Gangrænisque adeo valde sub„jicitur, ut per omnes ejus partes Contagium „spargi nunquam poterit, nisi hæc omnia si„mul Symptomata, aut saltem pleraque seque„rentur.

Postea verò quam paucas Lineolas, quæ Soritem intercipiunt, adjecisset, hanc demum Conclusionem deducit.

„Hinc igitur (ait ille) satis intelligimus, „Vesiculas illas, ad quarum custodiam semen „traditur, esse certam sedem *Gonorrhœæ*. Has „enim a Venereâ sanie vehementer affici at„que mutari ipsa Injuria, quæ sequitur, ma-

(a) Cap. 6. Part. 2. p. 127.

„ nifeſtat. Humor enim iſte, qui ad irrigandam „ Urethram comparatur, ſtatim cohibetur: & „ ſi Regionem, ubi hæc Vaſcula ſuum ſitum „ obtinent, manu conſtringas, Effluxus ocu- „ lis copioſior ſubjicitur.

„ In dubium igitur vocari non poteſt, quin „ *Gonorrhœæ* Virus Paraſtatas Proſtataſque præ „ cæteris adoriatur & convellat: hoc autem for- „ te accidit, quoniam hæ Partes, cum in Poros „ maxime excaventur, Contagi facilius hoſpi- „ tium, quam aliæ quæ circumjacent, poſſent „ exhibere. Quid verò de Mulieribus ſtatuen- „ dum eſt, quæ Utriſque ſunt deſtitutæ?

Contagioſum Liquorem eâdem ratione, quæ in Viris valuit, in Fœminis propagari non concedit, neque a Teſticulis Mulierum emanare, propter nimiam loci diſtantiam, permittit.

„ Neceſſe eſt, ut per Uterum Peſtis prius „ tranſeat, qui ob humiditatem ejus & craſſi- „ tudinem retinere eam non poteſt.

Vaginam inſuper excludit:

„ Quippe ſi hæc Contages cum Liquore craſ- „ ſo, qui ſcatet in Vaginâ, ſeſe forſan com- „ miſceret, tum Vires ejus extinctæ cito eſſent, „ aut ſaltem impeditæ, aut ſimul cum innatis „ iſtius loci ſordibus expurgatæ.

„ Ex quibus omnibus efficitur, *Gonorrhœæ* „ ſedem in Fœminis alibi, quam ad *Uterum*, re- „ ferri non poſſe.

Jam verò conſiſtere aliquanto liceat, atque expendere, quo perducimur a totâ ſerie hujus Diſputationis.

Si Partes, præter *Proſtatas*, aliæ aſſignari ne-

nequeunt, quæ Effluxui copiam dare possunt, aut quibus hujusmodi Effluxus periculum magnum aut perniciem non est allaturus, tum forte fortuna Origo hujus Morbi ad *Prostatas* debet revocari. Adeò ut si totam Hypothesin plane concedamus, res tamen veritatem probabili tantum conjecturâ innixam assequeretur. Quod si alia corporis regio in præcedenti *Blenii* enumeratione omittatur, tum nulla necessitas nobis imponitur ad Prostatas, tanquam ad solum quoddam *Gonorrhœæ* Asylum, confugiendi. Ad talem verò Regionem statim digitos nostros quasi intendemus, atque ibidem demum immorabimur.

Quod si præterea haud minus hisce horrendis inflammationibus, quàm prædictæ Corporis Partes, *Prostatæ* etiam ipsæ, subjiciantur, tum profecto ab iisdem rationibus, quibus hic Vir utens cæteras amandavit, hæ quoque amandantur. Sin autem ex Partibus, quæ ab Adversariis nostris excluduntur, una aut etiam omnes Inflammationibus nonnunquam vexentur, ab iis verò periculis, quæ *horrenda* & *insanabilia Blenio* audiunt, prorsus removeantur, tum equidem facultas iis denegari non debet largiendi sedem *Gonorrhœæ*. Rem verò ita se habere posse idem *Author* disertis verbis confitetur.

„Verum tamen est (ait) *Gonorrhœam* aliquando
„do vesicæ Inflammationem, immanem in Te-
„sticulos Humorum defluxum, Ulceraque in
„Urethrâ quamplurima secum trahere.

At verò hæ Partes ab omnibus his cruciati-

bus

bus & capitalibus quaſi pœnis (*ſi iis, quæ ſuperius dicebantur, credendum ſit*) omnino liberantur.

Si quis igitur D. *Blenii* ſagacitatem, quæ *Gonorrhœam* in *Proſtatis* poſuit, laudibus poſthac & plauſu cumulaverit, is perurbani quidem hominis, parum verò prudentis, nomen meretur. Argumentorum enim momenta, quibus ille utitur, non ſatis firma ſunt, ut fidem faciant, aut ullam aſſenſui noſtro neceſſitatem incutiant.

Notatu ædepol digniſſimum eſt, quantâ fiduciâ Teſticuli abſterrentur, quam facili autem & ſoluto animo *Paraſtatæ* ſeu *Epididymides* (quæ adeò arctè iis adhæreſcunt, ut à quibuſdam eorum habeantur partes) pro ſede Morbi adſcribuntur. Illud inſuper attento animo eſt advertendum, *Paraſtatas Proſtataſque* ob ſolam commoditatis rationem (ob poroſitatem nempe ſuam) cæteris partibus a D. *Blenio* præponi, qui quoque Contagis materiam mirabili quodam atque inuſitato modo ad Eas perduci confitetur: Uti autem propter inexplicabilem hunc & ab omnibus Mechaniſmi regulis plane abhorrentem modum, quo Contages perducitur, *Proſtatæ* ablegentur a nobis, quo minus *Gonorrhœæ* veneno ſedem & quaſi hoſpitium præbeant, ita quoque aliam abſurditatem ex ipſius Hypotheſeos naturâ redundantem depelli relinquemus:

„Quid enim (ait ille) de Mulieribus dicemus? Teſticuli enim iis poroſiſſimi ſunt, eamque ob cauſam ad Virus ſuſcipiendum quam opti-

optime comparati. Hos verò tanquam loco nimium disjunctos rejicit. Quidni igitur ad eandem, quâ prius utebatur, admirabilem deductionis rationem, in hâc itidem difficultate perfugiat? pari enim jure utraque difficultas suffulcitur.

Convenit itaque (ut uno verbo rem conficiam) mihi cum *Blenio*, quod *Prostatæ* aut *Parastatæ* & *Vascula Spermatica*, etiamsi modica veneni copia perduci ad istas Partes posset, *Gonorrhœam* satis commode exciperent, nisi nimio loci intervallo essent disjunctæ. Quapropter secundum ipsius *Blenii* Hypothesin, hic Morbus ibidem recipi & collocari non potest.

Concedo quidem *Prostatas* non tantam, quantam Testiculi Fœminarum, loci distantiam obtinere; attamen transversi haud minus digiti (si immodica sit) quam totius Ulnæ distantia impedimento est, quo secius Venenum suscipi, & Morbus progigni queat.

Sed ne ulterius D. *Blenium* Lectores suos in alias quoque angustias, cum in Utero ponat *Gonorrhœam* Fœminarum, adducentem persequar. Cum Argumenta, quæ ab eo afferuntur, interdum dubia sint & interdum sibi repugnantia, cum etiam tota ejus Hypothesis adeo manca sit & præfinita, ut utrique Sexui non conveniat, sedem *Gonorrhœæ* nec in *Vasculis Seminalibus*, nec in Partibus ulterius positis, figi oportere cum omni fiduciâ concludimus.

Cap.

CAP. IV.

De verâ ſede Gonorrhœæ *in utroque Sexu: necnon de Materiæ Quantitatiſque cauſâ.*

Complura ex iiſdem Argumentis, quæ *Proſtatas* vindicant a ſuſpicione Hoſpitii, quod ab iis huic Morbo vulgo creditur præberi, nobis quoque animum inducunt, ut Urethram ſolam à *Gonorrhœâ* affici judicemus.

Quippe ſi *Gonorrhœa* in *Proſtatis* eſſet generata, annon *Urethra* per totam ſuam ſeriem priùs iſtâ materiâ repleatur, quam ex *Pene* Liquor poſſet jugiter profluere? quâ, quæſo, ratione Injectio poterit Effluxum ſupprimere, cum ad *Proſtatas* & *vaſcula Spermatica* perveniendi copia non datur? Quando igitur in quibuſdam *Penis* partibus hujus Morbi flumen non reperitur, ab Injectionibus verò cohibetur, reliquum eſt, ut loca, quæ ad extremitatem ejus magis vergunt, vitiari tantum arbitremur.

Creſcit quoque Probabilitas, ſi reputabimus quam facili negotio *Gonorrhϧ* virus in *Urethram*, præſertim verò prope *Glandem*, ſe inſinuare queat. Adeò ut ſi hæc Loca ſatis copiæ ad Effluxum tantum paſcendum poſſint ſuppeditare, non dubium eſt, quin pro ſede hujus Morbi recte ſtatuantur. Mira porro facilitas, quâ Liquor immittere ſe poteſt, perſpicue advertitur, ſi modo ea, quæ de *Glandis* craſſitudine ſupra diximus, in memoriam revocemus;

mus. Ibi enim *Urethram* non diſtinctam & ad finem uſque uniformem ſervari, ſed in *Glandem* aliquando tandem converti & evaneſcere notavimus. Quemadmodum verò ex ipſius Fabricæ naturâ *Glans* denſior & compreſſior ſit, atque ægrius, quam Penis ipſe, Inflatione diſtendatur, ita Meatus, qui per Glandem penetrat & in Urethræ locum ſubſtituitur, ipſâ Urethrâ paulo laxior atque apertior diducitur, ex quo fit, ut Particulæ contagioſæ in eum locum ſe facilius, quam in Urethram, inſinuare poſſint, etſi Urethra propius ad extremitatem Penis, quam revera eſt, accedere ſupponatur.

Itaque jam dilucidum efficitur, quâ ratione Penis, quando Materiâ morbificâ undique circumdetur, nonnullas Contagii particulas admittit.

Poſtremo cum hic Locus, cui Virus inprimis vim infert, cum Experimentis omnibus, quæ ſuprà proponebantur, quam optime conveniat, itaque extra dubium ponitur, Urethram, paulo prius quam in *Glandem* tranſit, eſſe veram ſedem *Gonorrhœæ*. Hæc verò res magis magiſque eluceſcet, cum ad Symptomata, quæ hunc Morbum comitantur, quæque conſequuntur, in hujus Diſſertationis filo excutienda veniamus.

Sede igitur *Gonorrhœæ* jam compertâ, deinceps explorare operam dabimus, quâ ratione hic novus Fons, cujus Rivuli in abdito adhuc delituêrunt, tantâ Humoris copiâ accommodatur, quantam in *Gonorrhœæ* curſu emitti deprehendimus. Semen, quod à priſcis plurimiſque

que modernis *Medicis* pro Materiâ haberi solet, nihil posse vidimus. Deinceps igitur reputare oportet, utrum *Pus* aliquod cogatur, ubi vis contagiosa communicari potest; seu Humores ulli in hisce locis a Naturâ secreti & comparati jam depraventur, & in Materiam *Gonorrhœæ* transeant, sicut ante hâc conjecturâ prospiciebatur: si igitur ex his aut unum aut utrumque pro certo comperiatur, necesse est, ut Materia, quæ premente *Gonorrhœa* profluit, exinde repetatur. Illud profecto ab omnibus advertitur, verum Pus in Musculis musculosisque locis tantum modo glomerari, & quo longius partem aliquam Corporis a Musculorum conditione discedere, eo etiam minus ad Pus faciendum idoneam esse, præsertim verò si nullus ibi Adeps observetur; In Membranis enim Materia putrida rarior est, quam Pus genuinum, illa verò, quæ in Glandulis coagmentatur, sive in Capsulâ quadam, seu Cystide servata sit, sive Partibus circumjacentibus diffusa, imperfectam *Puris* rationem obtinet. At verò cum per totam interiorem *Urethræ* partem nihil cernere sit, quod magis ad Musculi naturam, quam vasa ipsa sanguifera, inclinat, luculentum efficitur, perexiguam Puris copiam in *Urethrâ* colligi posse, adeoque Effluxum Puri in *Urethrâ* coacto adscribi non oportere. Res autem clarior erit, si quæ de *Penis* Musculis ante diximus, memoriâ teneamus. Adde quod eadem quoque Ratio in fœmineo Genere locum habebit. Quippe *Vaginæ Musculus* situm ipsi Vaginæ parallelum sortitur, tantumque strictio-

ſtrictioni ejus revocationique inſervit, poſtquam vis intus agens atque expandens ceſſaverit. Hic verò *Muſculus* ſufficientem Puris copiam præbere nullo modo poteſt, cum in exteriori ſuperficie, ut prius oſtenſum fuit, inſeratur. Accedit etiam quod præmatura Effluxus ratio cum naturâ Puris concilianda non eſt. *Gonorrhœa* enim in Bidui Triduive ſpatio emicat; Pus verò (præſertim ſi ingentem, quæ aliquando profunditur, Copiam animo habeamus,) tam brevi tempore generari nequit.

Quin etiam Effluxus non tantum citius multo extra cernitur, quam ſi ab Ulcere prægenito proveniat, ſed etiam nulla prorſus eſt ratio, cur præeuntem ullam Inflammationem Effluxum hujuſmodi concitaturam ſuſpicemur. Si enim Inflammationem aliquam in *Veſicæ collo*, *Proſtatiſque*, aut in *Urethræ meatu*, accendi ſupponamus, tum profectò frequentiſſimum Urinæ reddendæ deſiderium, acerrimuſque inter mingendum dolor conſequeretur, ſicut uſu cernere eſt in id genus morbis, etſi quando forte hæc loca Cantharidum aculeis pungantur: e contra verò Effluxus, qui ab Inflammatione exoriri ſupponitur, abſque ullâ moleſtiâ, aut Urinæ ardore per biduum triduumve emanat. Illud autem quotidianæ Experientiæ eſſet contrarium, ſi Inflammationi Profluvium debeatur. Quodcunque igitur ulcus aut Inflammatio regnante *Gonorrhœâ* animadvertitur, Acrimoniæ Morbi ortum non præbet, ſed originem accipit ab illa.

Hæc autem majorem fidem habebunt, ſi cum

alterâ virulenti Ulceris Affectione conferamus. *Ulcus* enim, cum primo inciditur, asperiorem semper & vehementiorem conditionem præ se fert: E contra *Gonorrhœæ* materia mitis admodum & mollis reperitur, atque in initio, ut supra notavimus, exiguâ corruptione afficitur. Itaque quum *Gonorrhœæ* materia cum eâ, ex quâ Ulcus conflatur, minime conveniat, absit a *Sapientibus*, ut ad Ulceris naturam *Gonorrhœa* ab iis referatur. Quando hi duo vulgares *Gonorrhœæ* fontes, ad quos tanquam pulchra pollicentes, Medici, (quotquot huic morbo operam dederunt) recurrere consueti sunt, refutentur penitus & removeantur. Quando etiam nobis ante omnia curæ est, ne falsam sedem pro vera accipiamus (imposturam enim comprobando, ad hujus Morbi naturam & curandi methodum perduci non possumus) itaque jam pensitemus animo, utrum Liquor aliquis in hisce locis a Natura secretus reperiatur, qui a veneno corrumpi, & in materiam *Gonorrhœæ* mutari posse videatur.

Quod ut felicius persequamur, mente repetendum est id, quod supra annuimus, varios nempe canales modicæ mehercule magnitudinis in *Urethrâ* inveniri, qui album viscidumque Liquorem inferunt, ut seminis & urinæ Acrimonia leniatur. Itaque si efficiens *Gonorrhœæ* causa Liquoris hujus copiam aut raritatem adaugere, aut colorem mutare, valeat, tum omnia *Gonorrhœæ* Symptomata ante oculos subjicientur. Adeo ut si hanc rem paulo accuratiori animo conspectam habeamus, ad *Gonorrhœæ* Naturam di-

directo itinere perveniamus; neque in uno loco (ut imprudentes & ignavi homines solent) consistemus, diffisi commodiora nos unquam vestigia assecuturos: Quo nihil vim infert intellectui graviorem.

Quinimo hæc Hypothesis veritati se magis accommodatam est redditura, si crassitudinem, colorem & copiam liquoris eodem prorsus modo, quo antea sensibus exhiberi, eodemque ordine malignam causam aut tolli penitus, aut saltem mitigari, reputemus. Adhæc *Gonorrhœa* in mulieribus ex eodem fundamento repeti & explicari potest: Quæ res, si alia quacunque Hypothesi utamur, ad finem perduci nequit, incredibilemque Naturæ harmoniam indicat, qua diversa ejusdem speciei opera in diversis locis temporibusque effecta, (si modo locorum rationes prudenter habeamus) ab iisdem plane institutis perficiuntur.

Hæc omnia verò manifesta erunt, si (quod suo loco notavimus) *Vaginam* scilicet, non minus quam *Urethram*, permultis hujusmodi ductibus instrui, memoriæ mandemus.

Ii ædepol canales, qui *Vaginæ* suppetunt, citius quam cæteri in lucem prodierunt, lacunarumque titulo semper fuerunt insigniti, posthæc vero hoc vocabulum, quandocunque alteruter ex his sub considerationem nostram veniat, libenter assumemus, quoniam ductus hoc nomine ornati pari ratione ad symptomata in utroque sexu promovenda concurrunt, & *GonorrhϾ* materiam suppeditant: sola in hac Hypothesi manet difficultas, quo pacto tam te-

nues & exiguæ Glandulæ ad tantam, quanta in *Gonorrhœa* profluit, copiam ſufficiant, expedire, & quâ ratione Liquor, qui valde modicus a Naturâ valenti homini præbetur, ægroto tam vehementer augeatur.

Ut huic difficultati occurramus, animadverti debet nonnullas Glandulas in œconomiâ corporis reperiri, quæ non ſimul liquorem ſuum, atque ex ſanguine ſecernitur, emittunt, ſed in Glandulis ipſis, aut in Capſula quadam ſeu Cyſtide, ad hoc ipſum munus comparata, recondunt, unde, cum tempus ita poſtulat, effunditur: alias vero eſſe, à quibus excretorii quidam ductus propagantur, qui prodigis quaſi orificiis Liquorem ſibi jugiter commiſſum jugiter profundunt. Ad primam claſſem reducuntur *Proſtatæ*, *Teſticuli*, atque *Glandulæ*, quæ influunt in veſiculas ſeminales; ad alteram verò pertinent *Miliares Cutis Glandulæ*, iſtæ quoque, quarum excretorii ductus Lacunæ vocitantur, in Mulierum *Vaginâ*, & in *Urethrâ* Marium conſperſæ.

Hinc ſequitur, ſi duæ Glandulæ (una ex utrâque claſſe accepta) in æqualibus determinatisque temporibus æquales Fluidorum quantitates excernant, neceſſe eſt unius magnitudinem ab altera multum ſuperari. At verò minimus, (qui fieri poteſt) exceſſus (ſi copia materiæ in utriſque fere æqualis ponatur) quantitati Liquoris iſto Temporis intervallo ſecreti, & in *Glandulis* ſepoſiti certe adæquabitur. Etſi autem hic Exceſſus pro minimo habeatur, tamen differentia inter earum magnitudines vehemen-

mentius multo augebitur, si *Glandula*, cui retinendi facultas eſt, quantitatem liquoris duplo, triplo, quadruplove ac majorem, quam quæ uno impetu ab altera *Glandula* extruditur, poſſit continere. Ex quo fit, ut inter harum Glandularum magnitudines quamlibet proportionem aſſignare liceat, quanquam Liquor, in dato tempore ſecretus, eandem penitus in utriſque quantitatem obtineat.

Hinc eſt, quod quanquam Glandulæ, quæ *Urethræ Vaginæque* tribuuntur, adeo exiguæ ponantur, ut aciem oculorum fugiant, tantam tamen fluidorum copiam in determinato tempore ſecernendi, quanta a Proſtatis Teſticuliſque conjunctim ſumptis ſeparatur, facultatem habere poſſint. Hoc vero ut fiat luculentius, liceat mihi (quæſo) ſupponere, Glandulas, (quibus Lacunæ ſuppetunt loco Ductuum excretoriorum) in uno minuto tantum liquorem, quantus dimidii grani pondus habebit, jugiter ſecernere. Ea ratione in horæ ſpatio triginta grana erunt ſeparata, atque in horis viginti quatuor, ſive die naturali ſumma ad duodecim drachmas ſeu ſeſquiunciam redibit: Quæ quantitas major erit, quam quæ in mediocri temporis ſpatio a *Proſtatis*, *Teſticulis* & *Vaſculis ſpermaticis* continue ſuppeditabitur. Hinc liquet *Urethræ* atque *Vaginæ* Glandulas eorum Fluminum, quæ in *Gonorrhœæ* proceſſu in ſenſus incurrunt, origines rite reputari, quippe nulla conditione vacant, quam *Proſtatæ*, *Teſticuli*, vel alia quævis Glandula (eminus ſcilicet ſita) poteſt ſibi vindicare. Inſta-

re tamen contra fortaſſis erit, quo pacto fiat, ut in Glandulis, quæ ad *Urethram* & *Vaginam* referuntur, Liquoris flumen, cum *Gonorrhœâ* laboretur, ſupra naturalem modum tam vehementer augeatur. Verum hæc difficultas non minus iis hominibus, quibus placet *Gonorrhœam* in *Proſtatis* collocare, quam qui *Urethram* aut *Vaginam* aſſignant, imminebit. Quippe e ſupra dictis oſtenſum fuit, quod ingens *Gonorrhœæ* profluvium ad humorem ex *Proſtatis* ſecretum quam ex Lacunis, parem ſaltem, & fortaſſe majorem proportionem habeat. Atque equidem, ut verbo dicam, in quocunque loco ortus morbi ponatur, eadem ſemper difficultas permanebit, neque unquam erit ſublata è medio, niſi ante expediemus, quibus rationibus Liquoris, à Glandula aliqua percolati, quantitas a Morbo aut Medicamento tam admirabilem in modum poſſit exaugeri. Animalis profecto œconomia nos admonet, ut ſiqua Glandula aut Ductus excretorius ſtimulatione quadam afficiatur, Liquor, qui ab impetu ſtimulativo eſt expulſus, tanto copioſior utique effundetur, quo fortior ſit iſta vis, quæ Glandulas prædictas aut ductus exſtimulat. Experientia compertum eſt, ſi iſtius pulveris, qui ex Cantharidibus eſt confectus, perpaululum ad aliquam corporis partem admoveas, derepente *Puſtula* emergit, & copia Humoris longiſſime uberior a Glandulis per vim ſtimulativam elicitur, quam quæ per inſenſibilem perſpirationem exudat.

Sæpenumero adverti ſolet, paucas hujus pul-

pulveris particulas, quæ per vehiculum ſanguinis ad Veſicam, parteſque Generationi addictas, perferri poſſunt, irritatione quadam inflammationem ibidem graviſſimam, & æſtum accendere, *Penis* erectionem, & vehementes urinæ ardores excitare. Et vix quidem auſim inficiari, quin, ſi hic Pulvis ad *Urethram*, aut *Vaginam* extrinſecus apponatur, ulcera & graves inflammationes cierentur, atque ingens ſimul liquoris Effluxus *Gonorrhœæ* haud diſſimilis erumperet, etſi forte iſtiuſmodi Liquor neque tanta acrimonia & malignitate imbui, nec tantam, quanta in *Gonorrhœâ* deprehenditur, fluminis diuturnitatem obtinere videatur.

Quandoquidem igitur virus, quod præ manibus eſt, acri quodam & penetranti ſpiritu imbuatur, quid ni per *Urethram* atque *Vaginam* conſpergere ulcera, Glandulas omnes ferire, & ſtimulare, & ingentem, ſicut Cantharidum vis, Humorum copiam glomerare valeat? Accedit etiam, quod pro certo ſcimus, ſubtile *Gonorrhœæ* venenum multo vehementius ſe agitare, celatum & quaſi ſepultum ſubito nonnunquam reſurgere & redundare, mutationemque demum Liquoris glanduloſi & depravationem multo graviorem inducere poſſe, quam univerſus Cantharidum impetus minaretur.

Quod ſi adhæc incredibilem Glandularum numerum, ſi Ductuum, quibus gaudent, excretoriorum brevitatem & amplitudinem animis noſtris teneamus, Copia Effluxûs pariter & Diuturnitas manifeſtius explicabitur. His itaque omnibus æquo animo ſumptis & perpen-

ſis, non vereor quin ſententia fuerit, omnem Liquoris copiam, quantacunque unquam cernitur in *Gonorrhœâ*, à *Vaginæ* atque *Urethræ* Glandulis ſuppeditari poſſe, ſi modo vis ſtimulativa acceſſerit.

Cor. 1. Hinc facilem Experimenti, a *M. Blenio* memorati, ſolutionem habemus, qui quaſdam mulieres, nullo licet inter coitum ſemine ejecto, contagem ſuſcepiſſe refert.

Hoc autem Exemplum Hypotheſin ab eo ejuſque ſecutoribus exſtructam funditus evertit, ſed facillimum eſt Explicatu, ſi noſtra de ſede & Materia *Gonorrhœæ* Theoria admittatur.

Cor. 2. Noſtra inſuper Doctrina Fœminarum *Gonorrhœam* in *Utero* collocandi neceſſitatem nobis nullam imponit. E contra vero Adverſarius abeſſe non poteſt, quin ad ejuſdem Phænomeni in duobus ejuſdem Generis exemplis exorti explicationem duas Hypotheſes adhibeat, quæ (ſi concedamus) ſymptomatibus tamen in Mulierum *Gonorrhœâ* deprehenſis nequaquàm ſatisfacerent: uti ex iis, quæ & in præſenti & in ſuperiori capite dicta fuerunt, luculentiſſimum efficitur.

Verumtamen non deſunt nonnulli, qui Exemplorum ex Praxi ſupra deſumptorum, horum etiam, quæ in ſpeculatione ſolâ verſantur, Theorematum ignari vix unquam ſe in animum inducent, ut Liquorem a ſolâ Glandularum Ductuumque excretoriorum ſtimulatione centies millieſve augeri poſſe credant. Sin autem in hoc genere ſtudii inchoati prorſus

ſus non ſint & abſurdi, neceſſe eſt, ut a ſupra allatis rationibus vincantur, ſi ea ſola, quæ Mulieribus, *Fluore albo* laborantibus, accidunt, in memoriam revocent, Liquoriſque copiam in *Vaginâ* vulgo repertam cum incredibili iſtius morbi profluvio conferant. Conſtat tamen inter omnes hoc magnum flumen a malâ tantum corporis valetudine proficiſci, coloremque ejus, atque alias qualitates, tantam cum *Gonorrhœâ* ſimilitudinem habere, ut Medici parum periti non eſt inter utrumque morbum dijudicare. Quamobrem mirabilis Liquoris copia, in *Fluore Albo* erumpens, non modo plurimum confert ad meliorem in Mulieribus, verum etiam in Maribus, *Gonorrhœæ* explicationem.

Hâc ratione igitur univerſæ, quæ reperiuntur in *Gonorrhœâ*, difficultates paucis verbis conficiuntur, & Symptomata fiunt facillima intellectu, ſi modo Hypotheſi noſtræ, quæ ad ſenſus ipſos ſe reddit accommodatam, perpaululum concedamus: Adeo ut quicquid poſthac diligentiæ in Experimentis ſedulo colligendis, & in omnibus Symptomatibus, quæ aut ingraveſcente morbo, aut decedente verſantur, ante oculos ad Hypotheſin noſtram redigendis, & quaſi conformandis, adhibebitur, ad eum tantummodo finem dirigetur, ut addantur (quantum fieri poteſt) Evidentiæ lumina, non ut veritatis radices refigantur. Prius autem quam propoſitum perficiam, aut ea, quæ univerſim poſuimus, ſigillatim perſtringam, non faſtidioſum erit (ut opinor) Lectoribus, ſi quæ *de Lue Venereâ* & de origine *Gonorrhœæ* ſenſerunt Veteres, recitavero.

Fernelii igitur verbis utar, qui ſenſum eorum non ſine elegantiâ complectitur.

„Vapor deinde, aut ſpiritus ductu cavo Pu-
„dendi introrepens (neque enim credibile eſt,
„humoris quiddam eo ſubire) venæ cavæ ſan-
„guinem arteriæque majoris Spiritum labe-
„factat. Tunc enim Bubo prorumpit in In-
„guine: hinc vaſis ſpermaticis, renibuſque
„affectis *Gonorrhœa* ſe prodit; quâ virus velut
„eructando turpiſſimè ejicitur.

CAP. V.

Ab acri Materiâ inter Sexus ſparſâ, atque communicatâ, Gonorrhœa *ortum ducit.*

Natura Acrimoniæ, quæ *Gonorrhœam* conſtituit, vireſque, quas cernimus, incredibiles in clariorem lucem proferentur, ſi cum aliis humoribus acrimoniâ imbutis, ſive ii ſint, qui in ſtructurâ humani corporis reperiuntur, ſeu qui ex artificioſâ permiſtione proveniunt, comparationem inſtituemus. Imprimis igitur, ſi *GonorrhϾ* virus in Tincturam, ex *Violarum* floribus confectam, aut in ſuccum *Heliotropii* infundatur, protinus Hic in cupreum colorem migrabit, illa verò rubedinem paulo dilutiorem exhibebit. Cum autem ſimiliter colorem utriuſque Liquoris in rubedinem Acidus ſpiritus ſoleat convertere, indicio eſt, Materiam in *GonorrhϾ* curſu promanantem acidi & corroſivi ſalis rationem obtinere. Sed cum uſu perſæpe

ſæpe comperimus, quod hoc virus, (etſi major copia ejus ſit, quam quæ *Carcinoma* excitare, multo autem major, quam quæ *Gonorrhœam* ſolet progignere,) *Peni* ipſi admotum, nullam prorſus ibi puſtulam aut ulcus elicit, nec uſitatas Acidorum vellicationes præ ſe fert, nec delicatam ipſius Glandis ſubſtantiam, nudato licet capite in quibuſdam viris eminentem, expugnat; cum verò e contra in aliis hominibus, qui Glandem nunquam niſi in Coitus articulo Præputii expertem habent, fœdum aliquando *Carcinoma* glomeretur; tuto igitur eſt colligere *Carcinoma*, haud æque in duabus Glandibus, (quæ eandem plane ſubſtantiam, diverſam verò Cuticulæ integritatem ſortiuntur) ab hujus Liquoris acrimoniâ excitari, qui nihilominus tantas vires exerit, ut exulceratam cutem (quod ab ignibus & aquis fortibus fieri ſolet) ad rugoſam, exuſti carbonis inſtar, ſiccitatem redigat.

Quemadmodum verò quælibet pars Cuticulæ, ſi *Spiritus Vitrioli*, *Stibii butyrum*, *Lapis infernalis*, aut quodcunque aliud medicamentum Eſcharoticum apponatur, ſimili ferè uredine percellitur, ita non ibo inficias, quin *Gonorrhœæ* virus ab iſtis medicamentis Acrimoniâ multum ſuperetur; in eo autem vincit, quod novas, miſtione cum debito humore factâ, vires adipiſcitur. E contrario autem pro certo habemus, contagioſam hujus Morbi materiam, ſi cum aliis omnibus ejuſdem generis liquoribus, in humani corporis fabricâ unquam repertis, comparatio ſtruatur, præ cæteris vi corroſivâ eminere. Acerrima equidem ſanies, quæ ex

ulce-

ulceribus ſcorbuticis, ex *Herpete Miliari*, aut *Cancro exulcerato*, aut *Phagedænicis*, *Chironiiſve ulceribus* ebullit, tenerrimis partibus Corporis, largo licet flumine, admota non modo ulcus nullum, ſed ne puſtulam quidem aliquam, inducit.

Ex iis, quæ jam diximus, natura hujus Acrimoniæ atque conditio colligi poteſt, ſenſibus ſeſe manifeſtius proditura, cum Symptomatum, quæ in Morbo occurrunt, Hiſtoria acceſſerit. Deinceps igitur Operatio *Acidi Spiritus* excutienda eſt, qui fortiores eundo mirum in modum vires adipiſcitur; & univerſos humanæ Fabricæ ſuccos depravans, vitam prius aliquando extinguit, quam ipſe ad ultimum ſtatum, & quaſi periodum perducitur. Modum verò, quo Infans virus ſe exerit, & *Gonorrhœam* cum ſuo Symptomatum Satellitio infert (cum ad Inſtitutum noſtrum magis ſit) paulo enucleatius expendemus. Pernicioſa Liquoris Acidi actio in eo potiſſimum conſiſtit, quod vaſa corporis, quibus inſidet, crebrâ & vehementi contractione percellat. Hæc verò vaſa (quando aut à Naturali ſuâ Elaſticitate, aut à celeri motu Liquorum, quos continent, plus minus in priſtinam conditionem reſtituantur) Effluxum Humorum, quos aut ſecernunt, aut continent, uberiorem jugiter effundunt. Itaque oſcula excretoriorum canalium atque ipſi lacunarum ductus ab acri contagis ſpiritu, quaſi calcare quodam ſtimulati, Liquorem ab hiſce Ductibus proficiſcentem antrorſum urgent cum impetu virtuti ſtimulatrici, cæteris paribus, proportionato.

Hinc

Hinc ea omnia, quæ per totum *GonorrhϾ*, ſive prudenter ſeu imperitè ſuppreſſæ, curriculum contingunt, luculenter deducamus; quippe cum vis ſtimulativa ſit ipſa contages, cumque etiam vaſi admoveatur, quod multo vehementius quam *Glandis* ſubſtantia, tactum refugit, non poſſumus dubitare, quin virus *Gonorrhœam* inducens multo minus copioſum ſit, quam quod *Carcinomati* originem largitur: adeo ut veneni quantitas, quæ ad *Gonorrhœam* ſufficit, milleſimam fortaſſe Grani partem pondere non excedat. Si enim inter contagioſam *Carcinomatis*, & *GonorrhϾ* materiam comparatio ulla poteſt intercedere, ex ante dictis efficiatur, nullam prorſus *Gonorrhœam* exorturam.

Ex meâ Hypotheſi palam fit, *Carcinoma* intus natum & collectum *GonorrhϾ* flumina reprimendi, ne foras erumperent, poteſtatem habere; Quod licet in experientiam ſæpenumero incurreret, fefellit tamen multos, & in ægroti hominis periculum & in Medici offenſionem male redundavit.

Quamobrem operæ pretium erit hujus Generis exemplum, quod in meam exercitationem incidit, attexere; Quodque ſi attento & ſagaci animo excipiatur, non ſolum ad Symptomatum cognitionem, ſed & ad ipſam Medelæ rationem rite percipiendam magnopere conducet.

Carcinoma, de quo verba facturi ſumus, in *Glandis* radice emicuit, exiguam in initio formam habens, & ad Medici conſilium, cum

nul-

nulla *Gonorrhœæ* ſuſpicio eſſet, per multos dies non referebatur. Tametſi verò *Carcinoma* ſubitam præ exiguitate curationem polliceri videbatur, tamen unguento meo, ut majoris momenti *Carcinomata* ſolent, non ceſſit, ſed vires ultra ſparſit & partes undique proximas irritavit: Quæ peſſima cum ego adverti judicia, ſtatim in eam incidi opinionem, ut arbitrarer, contagium ſuas omnes in *Urethrâ* radices agere, & *Gonorrhœam*, diſrupto *Carcinomate*, cito foras erupturam. Protinus igitur interna ægroto medicamenta adhibui, quæ corroſione prius feliciter compreſſa, tribus Hebdomadibus poſt Coitum lapſis, *Gonorrhœam* tandem induxerunt. Notatu quoque dignum eſt, quod Effluxus non ſe (ut vulgo accidit) pedetentim glomeravit, ſed magna ſubito copia Liquoris (ut in Recidivationibus, ubi profluvium à Medicamentis Reſtringentibus fuit coërcitum, fieri ſolet) duo ſcilicet cochlearia, duodecim horarum ſpatio, repleturi fundebatur: ex quo luculentiſſime efficitur, Humorem Glandularum Odoriferarum corruptum fuiſſe & paulo uberius ſecretum, cætera tamen erumpere non poſſe, donec incruſtatum *Carcinoma*, à quo repreſſus fuit, prius diſſolveretur. Rem familiari cuidam meo, *in Luis Venereæ* exercitatione ſpectatiſſimo, cum Ego forte impertirem, ille etiam quamplurima in ſua Praxi hujus Generis exempla, quorum Ratio ſibi ſtetit in occulto, offendiſſe confirmavit. Ex iis vero unum, quod mihi maximi momenti eſſe videtur, eoque magis, quia & Medicus & Ægrotus jam valent

lent ſuperſtites, ſubjungamus.

Cum à quodam *Lue Venereâ* oppreſſo Familiaris meus vocatus eſſet in ſubſidium, intelligebat, præviæ *Gonorrhææ* ſuppreſſionem per Cathartica Medicamina fuiſſe confectam, pauca autem Reſtringentia adhibita fuiſſe. Profluvium quoque bene & brevi prius deceſſiſſe, tribus verò ſeptimanis poſt lapſis de integro exundaſſe: ingraveſcens Effluxus, iiſdem plane rationibus relevatus, ad menſem delituit, tum vero iterum emergens ab iiſdem Medicamentis reprimebatur: ſtatim à recenti hac ſuppreſſione *Exoſtoſis* eminuit in ægri frontem, complanata verò fuit refluente *Gonorrhœâ*, quæ per prædictas rationes rurſus retenta per aliquot menſes perſtitit, donec matura demum in *Luem Veneream* verteretur.

Neque equidem Medicus ipſe, quo Æger utebatur, nec Familiaris meus, quod aut in curatione, aut in diſceſſu *GonorrhϾ* reprehendi potuit, nihil habuerunt; adeo ut gravis utrique fuerit admiratio, unde *Venerea Lues* tam ſubito extiterit. Accedit quod *Gonorrhœa*, cum diu multumque promanaverit, omni vi ſua & quaſi ſpiculo plerumque ſpoliatur: majori igitur admiratione dignum eſt *Veneream Luem* Effluxui tam diuturno ſupervenire, ſi Prudentia Medicorum reprehenſione juſta caruiſſet.

Verum hæç omnia jam mirari deſinemus, quæ multo magis ante mirabamur, ſi *Carcinoma* in *Urethrâ* latitans ſupponamus. Vis enim *Carcinomatis*, prædictis curandi rationibus aliiſque, quæ infra ſignificandæ ſunt, adhibitis mitigari, nec-

necnon Effluxus inhiberi poteſt: ſi enim minima *Venereæ Labis* particula non penitus ſubacta ſupererit, repente partes proximas tentat & quaſi vocat in ſocietatem, univerſam ſanguinis maſſam tandem pollutura. Quando igitur ceſſante *Gonorrhœâ* ulterior uſus Medicamentorum amoveri ſolet, *Carcinoma* tuto ſeſe interea agitat, & collectis iterum viribus erumpit in *Gonorrhœam*, quæ per antedictas methodos repreſſa alternatim poſtea renovat ſua flumina, donec aut ad perfectam medelam, radice mali funditus evulſâ, perducitur, aut repetitis nimium viribus, in *Veneream Luem* adoleſcit.

Ἐξοςώσεως ſubſidentia cum *Gonorrhœa* reflueret, maximam ſine dubio admirationem habet, non caret verò facili explicatione, ſi quæ in ſecundâ hujus Tractatus parte ſuperius dicta fuerunt, diligenti animo percipientur. *Alexander Trajanus Petronius* hanc rem aliqua ex parte compertam habuit, cum curationem traditurus, quâ *Gonorrhœa*, quæ Purgantibus aliiſque Medicamentis reſtitit, tractanda eſt, addit.

„Sæpe enim hac exiſtenti reliquum corpus „ab interna Gallici Morbi Labe vindicari conſuevit.

Quemadmodum verò hæc vis ſtimulativa continuo ſuas exerit vellicationes, ita quod Effecta ejus continua quoque eſſent, neceſſe eſt. Hinc fit, ut Materiam noctes & dies & in omni ſitu corporis jugi flumine effuſam deprehendamus. Notatu quoque digniſſimum eſt, quod hic Liquor non tantum multò citius, quam ſi ulcus aliquod generetur, foras ſe prodit,

dit, ſed etiam multo albidior eſt & viſcoſior quam Ulcus (ut ex ſupra dictis patet) unquam cernitur. Ex quibus manifeſtum efficitur hunc album viſcidumque Liquorem, qui tam ſubito foras apparet, nihil aliud eſſe præter Humorem Lacunarum, non multum contage vitiatum, & ab acido ſpiritu evocatum.

Hæc quidem prima Affectio, utcunque vulgaris ſit, à ſupra memoratis Hypotheſibus evolvi non poteſt, ſi enim omnia, quæ accidunt in *Gonorrhœâ*, *Veſiculis ſeminalibus*, pro ſede morbi aſſignatis atque acceptis, explicari poſſent, tamen Effluxum fieri prius poſſe, quam *ſemen* aut *Proſtatarum Liquor* eſt corruptus, nemò affirmabit. Quod ſi corruptio ibidem ſupponatur, neceſſe eſt, ut Liquor eodem, quo recens corruptus imbuebatur, colore, vel flavo ſemper, aut viridi perfuſus emanet; quod Experientiæ adverſatur. Præterea, ſi corrupta hæc materies ex Pure conſletur, tum peſſimas in Primordiis ſuis conditiones, maximam nempe flavedinem aut viriditatem habitura eſſet, quod nequaquam deprehendimus. Quando autem hoc Symptoma Hypotheſi noſtræ tam facile ſe reddit explicatu, novum exinde opinio noſtra firmamentum aſſequitur.

Liquor equidem, qui incipiente morbo albulus & viſcidus apparet, ingraveſcente eo rarior & flavus & viridis evadit. Raritas autem ex accedente ſecreti Humoris copiâ repeti magna ex parte debet, etſi fortaſſe ad liquorum aut ſalium, qui flavedinem efficiunt, naturam quodammodo referatur. Flavus verò color partim

D fla-

flavis humani ſanguinis humoribus, partim etiam acidis ſalibus, qui *Gonorrhœam* excitant, debetur. Quod ad primos ſpectat; pro comperto habemus Liquores, ſi ſecretio in hiſce locis præcipitetur, aut ſi qua læſio forte offendat Glandulas, impuros magis, quam alias, & mixtos ſeparari. Hinc confirmatur, quali ratione Fel hoc Liquore permiſtum colorem flumini flavum ſubminiſtrat. Hoc verò non tantum à ſenſibus noſtris non abhorret, ſed etiam ad quotidianam Experientiam accommodatur: In *Scrophuloſis* enim aliiſque id Genus ulceribus Humor ebulliens intenſiori, quam quâ *Gonorrhœa* inſignitur, flavedine ſuffunditur, quanquam color fortaſſis, cum in linteolum exareſcat, paulo debilitatior exhibetur: cujus cauſa eſt, quod horum Ulcerum Liquor, (cui color ſubjicitur) cum *Gonorrhœæ* latice rarior ſit, citius exareſcat atque abeat in vapores. Cum verò hæc flavedo quiddam cum contagioſis Ulceribus, quiddam quoque cum non contagioſis communicet, quidni colligamus flavum in utriſque Colorem ab eadem cauſa, à bilioſis nempe ſanguinis particulis proficiſci? præſertim etiam cum uſu frequenti cernimus *Gonorrhœam* ſæpenumero ad optatam medelam perduci, quando ad ultimam utique guttam Flavedo perſeveraverit. Res autem ſe ita habere non poſſet, ſi Flavedo ſemper pars ſit, vel indicium Contagionis.

Quandoquidem verò flavi laticis, qui durante *Gonorrhœâ* effunditur, ſuppreſſioni *Venerea Lues* perſæpe ſuccedat, probabile admodum eſt

ipſam

ipſam contagem à naturâ ita eſſe comparatam, ut Flavedinem excitaret: & conjecturâ quoque conſequimur, quod Acidi ſalis rationem flava hæc & corroſiva materies obtineat, quia viriditatem (reliquum Effluxus colorem) Miſtione cum Urinæ ſalibus, aut Alkali, animalibuſque Lymphæ particulis factâ facile inducit.

Cor. 1. Ex his luculenter conſtat, quo citius Profluvium erumpit, eo vehementiorem, cæteris paribus, acrimoniam fuiſſe; eo autem leniorem, quo diutius cohibetur, niſi forte *Carcinoma* intus deliteſcat.

Cor. 2. Profluvii incrementa proximis poſt initium quatuor aut quinque diebus allata ſe habent, ut gradus corroſivæ virtutis in iſto temporis intervallo acquiſiti.

Cor. 3. Effluxus color eo intenſior per ſingulos iſtos dies efficitur, quo major accedit copia ſalium, quorum ratio præ Fluidorum quantitate indies accreſcit.

Cor. 4. Profecto Effluxu *Venereâ Lues* generari nequit, quia Contages per *Pudenda* penitus ejicitur, quæ, ſi forte Egreſſus denegetur, refluit in ſanguinem & Luem polluendo veneream inducit. Schol. Ex omnibus his ſimul ſumptis manifeſto efficitur, materiam *Luis Venereæ* eſſe venenum quoddam, quod ſibi cæteros Humores aſſimilandi facultatem habet, quodque idcirco nunquam, niſi internis curandi rationibus adhibitis, radicitus evellitur.

Prius tamen, quam præſens caput conficiam, valde ad rem erit, ſi unam *D. Blenii* obſervationem breviter perſtringam, utpote quod

ſingularis admodum notæ eſt, & totam ejus ſententiam de ſede & natura *Gonorrhœæ* funditus evertit. „Quando, inquit ille, premente „*virulenta Gonorrhœâ*, ingens mingendi de„ſiderium excitetur, quando quoque materiæ „Effluxum, qui Canalem ſuum vexat, undique „& percellit, viridulo quodam aut flavo colo„re perfuſum cernamus, tum dubitare non „poſſumus, quin Veſica Parteſque proximæ in„flammentur. Superius verò luculenter oſten„dimus, quanta abſurditate hujus morbi ſedes „ad Veſicam referatur.

Notatum quoque vellem, quod hic Vir certam veſicæ Inflammationem ab hac Liquoris viriditate aut flavedine ſignificari vult.

Quid igitur de mulieribus eſt cenſendum, quæ de viridulo hoc & flavo Effluxu participant? Harum verò Veſicam hujus morbi participem eſſe ille ipſe non concedit. Sed ne amplius immorer in debili ejus Hypotheſi redarguenda; illud, quod Medici fere omnes oſtendunt, animadvertendum cenſeo, materiam nimirum *Gonorrhœæ* abſque ulla Penis erectione in Maribus, & abſque ullo Titillationis ſtimulo in utroque ſexu exundare, ſicuti hoc Symptoma æque in miti & quaſi inermi *Gonorrhœa* atque in virulenta deprehenditur, non eſt ut pro formali hujus indicatione accipiatur. Utrinque autem Ratio eſt, quia Flumina hujuſce morbi vel valvularum, quæ vaſculis ſpermaticis appenduntur, relaxationi, vel Liquori a Lacunarum ſtimulatione concitato originem ſuam debent. Hi verò Effluxus, cum neutrâ

ex

ex parte aut causæ sint aut effectus cupidinis, nullum prorsus voluptatis sensum excitant.

Magis verò esset accuratæ veritati consonum notavisse, quod stimulativa hujus acrimoniæ vis tantam in initio & fine morbi Titillationem Penis progignit, ut vix unquam *Gonorrhœa* reperiatur, quæ iis temporibus non secum affert nocturnas Pollutiones.

Quæ ad vulgares *Gonorrhœæ* indicationes universim pertinere visa sunt, nec non natura, sedes, & causa hujus morbi satis fuse sunt explicata, illud proximum est, ut videamus, an Hypothesis nostra ad Symptomatum omnium explicationem quadret, & ad eorum molestias mitigandas sufficiat, dum morbus ipse, à quo hæc mala propagantur, præcipuam Medici curam studiumque occupat.

CAP. VI.

De acutis Doloribus, qui inter mingendum cientur.

Dolor, qui inter mingendum excitatur, tam constans est *Gonorrhœæ* affectio atque comes, ut pro ipso morbo persæpe à Gallicis Scriptoribus substituatur. Quando hic Dolor Infante morbo plane nullus sit, neque gliscit unquam, nisi humores magnopere depraventur; quando etiam multo ante Effluxus suppressionem (vi tantum acrimoniæ retusa) hujusmodi Angor penitus extinguatur, igitur pro solo ejus Symptomate haberi debet. Qua ratione vero hos

hos dolores urina procreat, facillimum erit intellectu, si *Urethram* ex partibus tum membraneis, tum spongiosis, confici recognoscamus. Cum enim Partes membraneæ ab acri aliquo Humore vellicentur, protinus nervosæ Fibræ asperitate quadam lacessitæ efficiunt, ut liquores, qui aut jucundum aut nullum plane sensum antea intulerunt partibus, acerrimum jam dolorem atque molestiam inducant. Hinc est, quod urina salinis particulis onusta, & quasi saturata Fibras pungat fortiter & perstringat.

Hæc autem omnia demum clariora innotescent, si nervosas quascunque humani corporis Fibras, externa cute spoliatas, aquaque salsa aspersas, gravi statim dolore perfundi meminerimus.

Ex eo autem quod Humor (qui ad eum usum a natura comparatur, ut ab urinæ & seminis acredine *Urethram* protegat) vitiatus ipse Fibras feriat, quas debuit tutari, necesse est, ut multo vehementior utique & assidua molestia efficiatur. Quippe Liquor, ab Odoriferis Glandulis suppeditatus, non modo *Urethræ* fistulam, defectu suo nudam atque inermem, incurrentibus ictibus & impressionibus exponit, sed etiam ipse acri spiritu correptus majorem in modum grassatur, multoque graviorem, quam urina aut semen possunt ciere, doloris sensum commovet. Hinc igitur magisque elucescit, quemadmodum delicata *Urethræ* substantia salsedine Laticis percellitur.

Sicut autem caloris perceptio, cum lotium nobis calidum decurrat, Doloris perceptionem se-

ſecum ſemper ferat, mentem facile inducimus, ut urinæ æſtum eſſe Doloris cauſam judicemus. Porro cum urinæ æſtum pariter atque Dolorem à Liquorum, qui fervido ſpiritu imbuuntur, potu provectum Medici deprehendant, idcirco hanc Experientiam non ſolum vocabuli Idiotiſmo, verum etiam Symptomatis explicationi ſufficere exiſtimaverunt. Illud etiam ex eo magis confirmari videbatur, quod tenui potu accepto, & æſtus & dolor ſenſim defervefceret.

Quandoquidem autem veram Doloris cauſam ſuperius indicavimus, nullius negotii erit hæc Exempla tot Paralogiſmorum fœcunda evolvere & explicare.

Si enim ſalſus hic Liquor certam humani corporis partem, cum cutis integumento ſpolietur, acerbo poſſit cruciatu conficere, tum ædepol quo copioſiori ſalſedine Liquor oneratur, eo major aut certe conſtantior Doloris ſenſus erit: & è contra, quo minorem ſalſedinem ferat, eo etiam minus erit ad Dolorem excitandum accommodatus.

Illud inſuper pro certo habemus Liquores, qui homines inebriare ſolent, univerſos (niſi ſupra modum accipiantur) urinæ ſerum diminuere, eos vero, qui ad Aquæ conditionem inclinant, exaugere; eoque melius quo frequentiori hauſtu ingurgitantur; cum igitur ſeri quantitas, à ſpirituoſis Liquoribus minuatur, ab aqueis vero & tenuibus incrementum capiat, neceſſe eſt, ut ſales, qui urinam ingrediuntur, ſupra naturalem modum in Temulen-

tis hominibus glomerentur, atque adeo graviorem molestiam inducant; in Aquæ autem potoribus rariores sint, & minori fibras acrimonia exagitant. Quapropter acutus inter mingendum dolor (nulla alia caloris aut frigoris Liquorum, quos bibimus, ratione habita) aut seri copia imminuenda intenditur, aut augmentanda relevatur. Hæc verò omnia clariora erunt, si eadem Operatio à siccis Medicamentis perficiatur. Si unum enim Medicamentum, cujus vires in ciendo lotio exercentur, alterum autem, quod seri copiam in alias corporis Glandulas projiciat, adhibeatur; Relevatio, quæ à priori Medicamento, & suscitatio Doloris, quæ ab altero provenit, (quanquam hi Effectus plane diversi sint) certa tamen semper & definita deprehenditur, ex quibus omnibus universim sumptis manifestius patet acutos Dolores, qui, dum urina redditur, sentiuntur, ab urinæ salibus excitari, adeo ut hic ardor urinæ à Latinis & Gallicis Scriptoribus ad hoc tempus fuit male enodatus. Quanta vi Calor discutere sales urinæ & in inermes fibras impellere queat, non est hujus loci dicere (quod etiamsi dicatur) novam Theoriæ nostræ confirmationem esset additurum.

Ex eo autem quod primæ atque ultimæ guttæ, cum redditur urina, graviorem semper dolorem incutiant Ægrotis, *Veteres Medici* suspicionem Calculi in Vesica latitantis habuerunt, qui talem fere sensum solet, qualis in *Gonorrhœâ* percipitur, suscitare.

Verum hæc Affectio ex iis, quæ superius dicta

dicta erant, facillime eruitur. Quemadmodum enim salso lotio, quod per exulceratam *Urethram* defertur, dolor debetur, ita vehementior utique erit, si urina ibidem tamdiu diversetur, donec salis particulæ ab erumpente Liquore diluantur & dissolvantur: at verò fœdum virus *Gonorrhœæ* primas urinæ guttulas aliquantisper irretit in cursu, atque extremas quoque detinet, quo minus a canali sese cito expediant; ex quo fit, ut Homines acerrimum, & incipiente & cessante impetu mingendi, dolorem sentiant, quoniam lotii Sales, cum iis præcipue temporibus urina detineatur, altius in *Urethram* inserunt sua spicula, & infigunt.

Obiter quoque notandum est, quod sicut in eo loco, ubi corpora cavernosa Glandi anneētuntur, mingendi æstus & dolor excitatur, ita recens exinde Argumentum delabi videtur ad Opinionis nostræ confirmationem, & nullum prorsus Liquorem ex *Prostatis* cæterisque remotis locis, tanquam ex fontibus, promanare, ex obliquo demonstrat.

Urinæ ardores, quibus mulieres hac Ægritudine affectæ percelluntur, iisdem sane rationibus innituntur, quibus nos usi dolorem in maribus enodavimus; etsi illarum dolor haud morbi sedem tam certo fortassis & commode, ac virorum, quibus urina per totam partem exulceratam spargitur, designet: Illud enim est probabilius *Vaginam* Fœminarum totam affligi; doloris verò aculeos in Lacunis inferioribus, quæ *Urethram* subeunt, quæque idcirco solæ lotio irrigantur, percipi & contineri.

Nimirum hic ardor urinæ, quem pro Symptomate nos recenſemus, ita paſſim in ore *Gallicorum* Scriptorum verſatur, ut (ſi iis credendum ſit) dignus videatur, qui morbo ipſi nomen præbeat, omneque Medicorum ſtudium ad relevationem ejus & medelam vocet. D. *Blenius* (a) profecto profluvium materiæ ab urinæ dolore disjungit, magnopere tamen laborat, dum utriuſque terminos deſcribere, & alterum abſque altero exiſtere poſſe contendit; ex iis autem uter partes in *virulenta Gonorrhœâ* majores agat & graviores, expedire nullo modo poteſt: quanquam paulo infra oſtentat ſe (b) diſcrepantiam iſtam abunde manifeſtam reddidiſſe.

Hoc propoſitum a D. *Blenio* diſcrimen inter *Gonorrhœam* & urinæ ardorem ab univerſis *Gallicorum* Scriptorum patrociniis defenditur: atque alter ex eorum numero Vir probatus, dum paulo fuſiori calamo rem ſatagit evolvere, in majores difficultates atque errores incurrit.

„(c) *Gonorrhœa*, inquit, in duas ſpecies diſtinguitur, quarum una ab impuro Concubitu inducitur, & propter materiam viridem, flavam atque acrem ex Pene projectam *Virulenta* nuncupatur. Altera verò *Urinæ ardor* dicitur, qui vegetum quendam palpitantemque æſtum mingentibus ægrotis infert, & vel a nimio Veneris fervore, vel ab immodico tenuis cereviſiæ potu proficiſcitur. Profluens hujus materia, quæ ſeminis nomen non „me-

(a) Pag. 125, 126.
(b) Pag. 127.
(c Verduc. *Tom. 2. Suite de la Pathologie.* p. 10, 13.

„meretur, aquea eſt & limpida, & ad albu-
„minis fere ſpeciem compoſita, nullumque
„voluptatis ſenſum inter decurrendum exſuſci-
„tat. Quod ſi forte hic æſtus non remittat
„aliquid, ſed in plurimos dies ingraveſcat, tum
„*Virulentæ Gonorrhœæ* conditionem induit, ve-
„hementemque Penis diſtenſionem, maximam
„excandeſcentiam, maciem demum & lan-
„guorem & moleſta id genus Symptomata
„inducit.

Ipſa quidem harum deſcriptionum ratio confuſos potius hujuſce Scriptoris & Sectatorum animos indicare, quam juſtum aliquod inter duas, quas aſſignat, *Gonorrhœæ* ſpecies diſcrimen ponere videtur: Symptomata enim ex utraque parte eandem plane, (quantum ad *Gonorrhœam* pertinent) faciem oſtendunt: neque *Gonorrhœam* illam, quam Medici *Simplicem* vocant, in *Virulentam* abiiſſe Experientia unquam confirmavit: adeo ut diſcrepantiam, ab hoc *Authore* conſtitutam, fingi potius in phantaſia & adumbrari, quam vim aliquam in natura & fundamentum habere merito judicemus. Urinæ ardorem, quem ille jactitat, quemque etiam ſub Symptomatis ratione nos ſupra accepimus & explicavimus, non eſt ut ulterius proſequamur. Illud tamen audebo dicere, aliam quamvis *Gonorrhœæ* ſignificationem ad eum finem multo commodiorem fore, quo magis hic morbus in diverſas ſpecies decidatur. Præterea macies & languor ab eodem Viro quoque ad lucem excitantur; neque enim alibi apud *Medicos* Scriptores exſtiterunt in ſignorum nume-

ro,

ro, quæ *Gonorrhœam* consequuntur. Verum horum omnium hallucinationum radix ex eo deduci videtur, quod hi homines *Gonorrhœam* ad optatum exitum, extincto urinæ æstu, statim perferri animadverterent.

Quando autem Symptomata omnia a singulorum morborum fontibus promanant, ita certe quo leniora indies & remissiora hæc sensibus præbeantur, eo etiam apertius mitigata morbi rabies & vires fractæ denotantur.

Cum igitur urinæ æstum (qui ex eo prorsus excitatur, quod interiores *Urethræ* partes a vi stimulativa perculsæ integumenti præsidio spolientur, atque acutis urinæ salibus pateant) sedatum paulo &, salsedine lotii etiamnum superstite, defervescentem videamus; certissimum est colligere, gratam illam mutationem & medelam ex virtutis stimulatricis remissione omnino proficisci; ex qua ratione efficitur, urinæ ardorem leniri semper prius debere, quam materiæ flumina ad extremam guttam deveniant.

Hisce omnibus rite perpensis, *Profluvium Humoris* præcipuum esse & Pathognomonicum hujus morbi indicium, ardorem verò lotii, aliaque Symptomata, de quibus infra dicendum est, a sola materiæ virulentia provenire, necesse est ut concedatur.

CAP.

Cap. VII.

De Constrictionis dolore, qui Pene erecto percipitur: de Glandis & Fræni inflammatione: necnon de Hiatu, qui in Urethræ *extremitate deprehenditur.*

Vis illa, quæ *Penem* rigidum constringere videtur, ita adhuc in abdito delituit, ut ex Medicis plurimi absolutionem ejus vix ausi sint attingere, plurimi etiam a *Fræni* inflammatione, (reclamante licet Experientia & *Veterum* suffragiis) haud sejunxerunt. *Iodocus Lommius*, non sine assensu aliorum, qui de Medicæ artis studio optime meriti fuerunt, cum de Ulcere in *Urethra* glomerato disceptetur, addit „perfectam istiusmodi Ulceris generatio-„nem a certo quodam dolore significari, qui ta-„lem sensum in Pene exsuscitat, ut veluti fune „substringi videatur.

Quando autem hic dolor cum eo prorsus conveniat, quem sermo Gallicus *Chordee*; Anglicus verò *Corded* appellat, maxime esset ab istarum Linguarum Idiomate alienum, si quis forte aliquem à *Cordee* perstringi dicat.

Verum in Praxin Medicam multo magis injusti essemus, si hoc Symptoma sensibus tam obvium & manifestum supprimere & celare, aut in aliam partem tanquam in exilium transferre conemur, quo melius ab ignorantia rei, quæ difficiles explicatus habet, mentes nostras vin-

vindicemus: eo enim pacto Experientia (quod avertat veritatis Amor) adducitur, ut dignitatis suæ fasces vanitati Hypothesium submittat.

Mirari quidem satis non possumus, *Ulcus* aliquod ita posse membrum corporis, ubi insidet, commovere, ut sese vi quadam graviter constringi credat, cum sola partium divulsio & molis incrementum ante Oculos versaretur. Magis in promptu est sensibus judicare, partes contiguas a se invicem recedentes, *Divaricationis* potius sensu quam *Constrictionis* perculsas fore.

Adhæc, quod multo magis incredibile videatur, totum Ulcus in intima *Urethræ* substantia versatur, vis tamen, quæ exulceratam hanc fistulam comprimit, extra sese agitat.

Hæc nostra Opinio ex iis colligitur, quæ de situ *Urethræ* atque structura supra attulimus. Hic enim Canalis, cum inter cavernosa *Virgæ* corpora propagetur, compressionem, illis inflatis, statim subit, quæ tanto gravior est, quo partes circa positæ vehementius distendantur.

Hinc est quod *Urethra*, cum prematur undique & in angustias redigatur, tali fere dolore affligitur, qualis esset excitatus, si fune quodam circumligetur.

Coarctatam hanc *Urethræ* conditionem adeo molestam fieri alibi annuimus, ut semen atque urina, dum Penis plurimum rigeat, non sine maximo labore & pœna extrudantur.

Cor. 1. Locum, ubi insidet, necnon quousque se spargit Pestis, erectionis dolor designat.

Cor. 2.

Cor. 2. Hinc quoque colligere licet, *Urethræ* regiones, quæ juxta Vesiculas seminales sunt sitæ (si ex his virus delabatur) acutiori, quam cæteræ, molestia perstringi debere; quod Experientiæ adversatur; atque equidem constrictionis dolor, qui nunquam sese antehac submisit explicatui, ab Hypothesi nostra feliciter absolvitur.

Non esset fortassis à præsenti tempore alienum, si tentiginem *Virgæ* fere continuam, quam quibusdam viris infert *Gonorrhœa*, paulo acriori animo contemplemur. Sed cum irritatio, qua Penis inter contagiosi Humoris decursum indesinenter vexatur, in promptu sit, & perspicuam hujusce *Priapismi* rationem adhibeat, non est ut ibidem ultra consisteremus.

Rapimur potius (quo instituta ratio nos vocat) ad alias strages, quas edit ferum *Gonorrhœæ* virus, ad turpes nimirum *Psoras* & *Ulcera* & *Marcores* perstringendos.

Inter fœda vero vestigia, quæ promanans Pestis in Pene relinquit, præcipuum sibi locum vindicant Glandis & Fræni *Inflammatio*, *Urethræ hiatus*, immania *Carcinomata*, necnon *Phimosis* & *Periphimosis*, de quibus pauca in limine operis locuti sumus.

Inter omnia corporis humani organa nullum reperitur, quod aut graviori pœna affligi potest quam *Glans*, aut majori voluptate perfundi: substantia enim ejus, cum plane ex nervis & fibris constituatur, tenuissimaque tantum membrana vestiatur, incurrentium corporum ictibus pene inermis patet, atque impulsus quasi in-

integros excipit & conſervat: unde fit, ut *Glans* præ cæteris injuriam ab acri humore & venenato atrociſſimam accipiat: Quando enim hujus membri fibræ, cum Renitentia ab altera parte facta nullius fere momenti ſit, Penem verſus corripiantur, protinus a contractionis vi Glans in breviorem ſtatum & denſiorem redigitur, ſanguiniſque vaſa, quæ nervis hiſce & fibris implicantur, magno impetu compreſſa inflecti inter ſe, & velut arcuari incipiunt: his vaſculis verò inflexis, contenti ſanguinis curſus repente inhibetur, & præternaturalis copia conglomeratur, quæ veſiculas capillares ſupra modum diſtentans, gravem undique inflammationem inducit.

Quocirca vis ſtimulativa ab acri liquore profecta inflammationem imprimis exſuſcitat, quæ propter pellucidam membranæ, qua Glans circumcingitur, tenuitatem Oculis noſtris paulò evidentius ſubjicitur. Sicuti autem ſtimulativo humoris ſpiritui inflammatio hujus membri debeatur, ita ſemper ad eas partes, ubi cavernoſis corporibus Glans inſeritur, Fibrarum contractio dirigetur, quæ in ſingulis eo vehementior erit, quo fortior cauſa apponatur.

Quod ſi vis ea, qua fibras retrahi deprehendimus, ab *Urethræ* oſculo cavernoſa corpora verſus ſemper intendatur, neceſſe eſt ut *Urethræ* labia divellantur a ſe invicem, unde *Apertio* ejus ſive *Hiatus* proficiſcitur.

Ex varia hujus *Fiſtulæ apertione* conſequimur, ut ſimul de atrocitatis gradibus, quibus ſævit virus, atque de Remediorum efficacia, quæ vel

vel ad leniendam vel penitus tollendam fluoris acredinem adhibentur, judicium satis justum feramus; quia quo acrior sit Contagis spiritus, eo etiam Glandis inflammatio gravior, & *Hiatus Urethræ* fœdior, cæteris paribus, indicabitur.

Quæ de inflammatione, quam virus *Glandi* infert, dicta sunt a nobis, eadem ad *Fræni* quoque inflammationem & spissitudinem evolvendam quam maxime conducunt. *Frænum* enim, quod exterior Glandis membrana conduplicatione sua efformat, eidem quoque fato, scil. inflammationi spissitudinique, subjicitur, si modo eadem Pestis sibi admoveatur, a quâ spissitudine partes ejus in breviorem conditionem coactæ Glandis apicem, cui annectuntur, secum retrahunt. Quod, cum fieri cernitur, *Chordee* a *Neotericis* Medicis jam vulgo nuncupatur: obstrepunt verò *Veteres* universi, qui solum illum constrictionis dolorem, quem erectus Penis aliquando percipit, ab isto vocabulo apte denotari existimarunt.

CAP. VIII.

De Carcinomatibus & Crystallinis.

Inter prima Symptomata, quæ sese in *Venereo Morbo* produnt, *Carcinomata* numerantur; atque (a) vetus Scriptor significat nobis Tubercula illa (quæ in Glandem aut Præputium, aut in utrumque nonnunquam apparent,) ex acrimonia humorum, qui inter Coitum agitantur,

(a) *Ant. Mus. Brasav.* pag. 585. *Scriptorum* &c.

Venereiſque Contagii particulis, quæ in Uteri collo continentur, aut quæ ex Pene Maris profluunt & propagantur, originem ſuam habere.

His præmiſſis, pro certo ſtatuimus ingens diſcrimen inter Fræni Præputiique *Carcinomata*, atque ea, quæ Glandem cæteraſque Corporis partes exagitant, intercedere. Hæc enim *Tuberum* quorundam marginibus aſperis circumſeptorum ſpeciem exhibent; illa verò nunquam ſupra cutem cernuntur emicantia, ſubſtantiamque, quæ manu compreſſa humorem excernit, duriuſculam ſortiuntur, & magnam eorum, quæ in Labris inferioribus verſantur, (quæque *Cancrorum* nomen gerunt) Ulcuſculorum ſimilitudinem præ ſe ferunt. Cum verò utraque horum *Carcinomatum* ſpecies ſubſtantiam duram, humores acredine imbutos habeant, cumque etiam de aliis multis *Cancrorum* affectionibus participent, eſt equidem ut ea Καρκινοῦσθαι dicamus, & vulgaris vocabuli *Cancri* apud *Latinos*, & *Carcinomatis* apud *Græcos*, acceptatio analogicum nomen nuperis hiſce *Ulcuſculis* impoſitum authoritate juſta præmunit. Quod ſi quis forte miretur *Carcinomatum*, quæ in Fræno & Præputio deliteſcunt, medelam in tot ardua atque anguſtias *Scriptores* conjeciſſe, is mirari deſinet, cum ſciat naturam eorum & Symptomata haud ſatis attento animo fuiſſe accepta, ex quo fit, ut neque deſcriptio clara, neque apta (uti jamjam annuimus) nomina relinquantur.

De Medela *Carcinomatum* non hic eſt dicendi locus: Qua ratione *Gonorrhœæ* virus, dum per

per Penem delabatur, *Carcinoma* inducat, in præſenti tantum ſciſcitamur. Cogitantibus autem nobis & memoria duritiem aliaſque *Carcinomatum* affectiones reputantibus occurrit partes undique proximas ab acri *Gonorrhœæ* ſpiritu aut liquores coagulante, aut ignis ad inſtar diſſipante indurari; adeo ut cum cauſtico *Vitrioli* aut *Origani* oleo, cum *Lapide infernali*, aut *Igne* etiam ipſo, cognationem quandam habere hæc Peſtis merito exiſtimetur.

Sola Humorum coagulatio, aut etiam diſſipatio, ſatis erit ad eorum, quæ in Frænum & Præputium, cæteraſque partes membraneas, graſſantur, *Carcinomatum* explicationem: Quæ verò ſupra Glandis ſuperficiem emicant *Tubercula*, coagulationem Fluidorum potius, vel ſaltem interclusionem requirunt. Adhæc quoque Liquorum coagulationi magis quam diſcuſſioni duritiem *Carcinomatum* deberi ex Medicamenti cujuſdam uſu ultra confirmatur, quod nonnullis abhinc annis excogitatum in publicas manus nondum ante hac emanavit. Quippe Liquoribus minimo negotio atque dolore a vi hujus Medicamenti reſolutis *Carcinoma* abſque ſubſtantiæ læſione extinguitur; *Eſcharoticis* verò Medicaminibus adhibitis caro non ſine ſumma moleſtia imminuitur: Quod multos *Medicos* in eam opinionem adduxit, ut cauſam *Carcinomatum* vires igni ipſi haud abſimiles habere credant.

Quando autem ab acri *Gonorrhœæ* ſpiritu, qui Præputium Glandemque vellicat, *Carcinomata* cientur, igitur Glandes, quo teneriores ſunt, eo faciliores hanc feram Peſtem excipient, hæc

quidem eſt miſera iſtorum Virorum conditio, quibus Glans ſuo Præputio ſuperintectus nunquam non fovetur: in eorum enim Præputio (quoniam Glans propter continuam obductionem mollis admodum eſt & delicata) Contages diutius detenta multam ſibi moram aſſequitur, qua & longius latiuſque ſuas vires ſpargere, altiuſque infigere poſſit.

Hinc igitur Modum intelligimus, quo *Carcinomata* in complexu Venereo communicantur; qua ratione formantur, facilem cognoſcendi anſam nobis exhibet *Mercurius Dulcis*, qui (ſi forte nimius daretur, aut vellicantibus ſuis ſalium quaſi aculeis haud ſatis & ſecundum artem ſpoliaretur) fere eadem in Linguam atque Genas ulcuſcula, quæ in Præputio *Carcinomata* ſunt, ſolet ſuſcitare.

Cor. Hinc igitur ea, quæ Naturam ſibi propriam neque a *Gonorrhœâ*, cujus Symptomata interdum ſunt, pendentem vindicant, quæque ex *Venereâ Lue* profluunt, *Carcinomata* facile dignoſcimus: idque fit, ſi juſtam Temporis, quod inter *Coitum* & *Carcinomatis* exortum interponitur, Conditionumque, quæ *Gonorrhœam* deſignant, cæterarum rationem habeamus. Hæc autem cognoſcere, tantum eſt negotii, ut acutiſſimorum *Medicorum*, eorumque in univerſis *Morbi Gallici* provinciis verſatiſſimorum, aciem eluſerit.

Omnia hæc, quæ ſupra recenſentur *Carcinomatum* Genera (utcunque incredibilia nonnullis videantur) agnoſcit *Blenius*, quorum verba, quanquam varia *Carcinomatum* diſcrimina nota-

re,

re, nobisque tradere non potuit, erit operæ pretium recordari.

„Experientia (inquit ille) nos admonuit, „homines permultos Doloribus, Impetiginibus, Verrucis Carcinomatibusque vexatos „fuisse, qui Luem tamen Veneream nullam ha„buerunt.

Significat sane quasdam unicuique Ulcusculo adesse quasi Notas, à quibus una species eorum ab alterâ distingui queat, notas verò illas nullibi commonstravit, quæ a præcedenti *Theoriâ* facile eruuntur.

In proximam nostram considerationem de *Crystallinis*, veniunt *Crystallini*, qui inter pessimos *Gonorrhœæ* satellites collocari solent; sunt autem *Tubercula* quædam, sive *Phlyctænæ* aqueo humore repletæ, & *Crystalli* speciem induentes. Cæterum quoniam hæ vesiculæ aquâ vacant aliquando, itaque digito compressæ languescunt, & absque ullo dolore levigantur. *Crystallini* in Præputium solum coacervantur, cujus partes circa has vesiculas undique positæ livido quodam rubore, qualis cernitur in *Contusionibus*, perfunduntur. Cum verò inter ruborem hunc, atque illum, qui a supra memoratis Præputii Glandisque inflammationibus conspergitur, discrimen magnum intercedat, in promptu est, neque *Crystallinos* ipsos, neque circumjacentium partium *rubedinem*, a virulentâ *Gonorrhœæ* acrimoniâ ullo pacto excitari.

E regione si colorem subfuscum pariter ac rubrum cum eo, qui in omnibus contusionibus accidit, paulo accuratius conferamus, cum ra-

 tione

tione colligere licet hunc etiam ab eadem caufa proficifci. Quod fi *Contufionem* quandam fieri fupponamus, *Phlyctænarum* formatio ftatim perfacilis erit explicatu, præfertim quoque, fi ingentem lymphaticorum vafculorum numerum, quibus hæc corporis pars inftruitur, in memoriam revocemus. Quippe lympha, (cum iter ejus a contufione intercluditur) veficulas fuas ita diftendet, ut naturalis earum Forma, quæ fcilicet *Cryftallinorum* figuris exquifite refpondet, confervabitur. Lymphatica enim neque planam fuperficiem neque faciem, quam cætera vafa gerunt, tam accurate *conicam* aut *cylindricam* obtinent. Licet enim *cylindrici* generis revera fint, inæqualia tamen & nodofa a multis, quas frequentes eorum valvæ afferunt, interclufionibus redduntur: nempe lympha, fi forte tardius aliquanto progredi, aut retrorfum cedere cogeretur, in nodos *cryftallinos* protinus conglobatur. Manifeftum eft igitur, quod *Cryftallini* a coitu nimio fortaffe excieri, nequaquam verò a Contage aliquâ inter concubitum fufceptâ poffunt proficifci; fed earum partium (ut verius dicamus) quæ generationi inferviunt, ineptitudini adfcribi debent.

Partem autem illam, quæ in Fœminis generationi dicatur, *Natura* anguftam parit, aut *malæ Meretricum Artes* efficiunt.

Methodus infuper, quam in *Cryftallinorum* curatione adhibemus, opinionem fuperius allatam haud mediocriter corroborat, ficut enim hæc *Tubercula* abfque ullo *Gonorrhœæ* periculo fæpe cernuntur emicantia, ita abfque ulla ejus

ratio-

ratione habita semper sanantur: quod minime fieri potuerat, si essent Symptomata *Gonorrhœæ*. Verum magis elucescent hæc omnia, cum ad specialem *Crystallinorum* curationem perventum erit.

Cap. IX.

De Phimosi & Periphimosi.

Ex *Carcinomatum* atque *Crystallinorum* naturâ tandem patefactâ vix superest occasio dubitandi, quin quod *Phimosis* ac *Periphimosis* a *Carcinomatibus* & *Crystallinis* in Præputium congestis potius, quam ab acri *Gonorrhœæ* effluxus spiritu, *Carcinomata* ista excitante, immediate proficiscantur; licet quædam forte horum tam sævorum Symptomatum ansa ab acrimoniâ vere præbeatur. Quemadmodum enim *Phimus* seu *Phimosis* est quasi quædam Glandis suffocatio, ita ut Præputium semel productum ægerrime retrahi queat; sic si quando in Glandis collo Præputium consistat, neque ultra possit promoveri, morbus iste a *Paulo Ægineta Periphimosis* vocitatur. Utriusque autem affectionis causa palam in sensus nostros incurret, si quid sit quod motum Præputii promptum lubricumque, quod verò tardum & difficilem efficit, perpendamus.

Balani Glandulæ a Natura (ut suprà annuimus) comparatæ sunt, ut viscidum quendam humorem separent, qui irrigatione sua Glandem fovet atque lubricat, facitque, ut Præpu-

tium facilius ultro citroque agitetur. Si quando igitur harum Glandularum liquores ultra modum coagulantur, nec in Glandem se conjiciunt, tum sua munia non sine labore magno & molestia Præputium exercet, atque a fœdis *Tuberculis Carcinomatibusque* indies vexatum, & miram in spissitudinem coactum, in Glande tandem consistit & commoratur.

Adde quod Præputium, quum non ex unica, sed ex geminata membrana conficitur, *internam* suam, quæ Peni est proxima, membranam constipatam habere possit, dum *exterior* fortasse nulla spissitudine implicatur. Hinc a novo, qui a Glandis suffocatione coguntur, humorum affluxu spissa Præputii amplitudo majorem in modum promovetur, & gravior quotidie *Phimosis* & *Periphimosis* excitatur.

Haud erit (ut mihi persuadeo) ab instituto nostro alienum, si *Phimoseos* cujusdam ex Glandis siccitate & inflatione profectæ Historiam, ubi nulla acrimoniæ, nulla Venereæ Luis suspicio residere poterit, in præsenti attexamus. Hæc *Phimosis* (de qua loquor) infanti cuidam variolis affecto accidit, adeoque vehemens fuit, ut omnis mingendi facultas per bidui spatium præcideretur: Hæc autem inter primam *Carbonum* desiccationem coorta ad ipsam subsidentiam permansit. *Fœmineum* Genus non modo in *Gonorrhœâ*, verum in aliis quoque morbis *Phimosi* affligitur.

Phimosis enim (si accurate dicamus) iis tantum mulieribus attribuitur, quibus adeo arcte stringitur & obseratur Vaginæ Orificium, ut omnis

omnis ibi aditus denegetur. Pari verò postmodum ratione factum fuit, quod universæ Corporis partes, quæ a Natura propatulæ comparantur, ab inflatione verò angustæ fiunt & obturatæ, idem sibi nomen vindicarunt. Hinc est quod *Labiorum*, *Palpebrarum*, *Anus* & *Præputii* haud rarius, quam ipsius *Vaginæ Phimosin* audiamus. Atque equidem animadversione dignissimum est, hæc Symptomata non tantum primævo suo titulo fuisse spoliata, sed etiam vocabulum illud (*Phimosis*) ita transferri a *Recentibus* & immutari, ut ad eandem rem, quæ apud *Galenum*, *Æginetam* priscosque Medicos *Periphimosis* est vocata, significandam traderetur. Hujusmodi autem error, qui haud minimam rebus confusionem intulit, ab imperitia potius Medicorum videtur, quam à novitatis studio, profluere. Quocirca mirari satis non queo, eruditissimum *Gorræum* in tam gravem hallucinationem incidisse.

Hæc nominum quoque inversio apud *Blenium* est insignissima. Virorum *Phimosis* (ait ille) est tanta Præputii contractio, ut ad Penis Glandem obducendum extendi non queat, è regione verò ægrorum *Periphimosi* laborantium Præputio Cutis tam firmiter adhærescit, atque ultra Glandis apicem tantopere porrigitur, ut Penis quasi præfocetur, & Glans Cute obducta omnino evanescat.

CONCLUSIO.

Ratio, cur Mares facilius Gonorrhœam quam Mulieres ſuſcipiant, necnon verum inter Fluorem Album & Gonorrhœam diſcrimen eventilatur.

EX *Gonorrhœæ* Natura & Symptomatibus (quæ nobis ſuperior ratiocinandi methodus patefecit) manifeſtum efficitur, hujus morbi Symptomatumque cauſam in utroque ſexu (quantum partes generationi ſervientes permittunt) plane eandem eſſe. Noſtra autem hujus Rei explicatio a cæteris omnibus Hypotheſibus, quæ pro diverſo ſexu ſemper ſunt diverſæ, quæque plerumque ſibimetipſis non conſtant, quamplurimum diſtat.

Etſi verò per totum *Theoriæ* curriculum ad Mares potiſſimum oculos conjecimus, tamen quicquid in fœmineo genere proprium & peculiare reperitur, de manibus noſtris elapſum non eſt. Quapropter totum *Gonorrhœæ* ambitum, ſicut in utrumque ſexum ſævit, eventilatum ſatis eſſe atque abſolutum non eſt ut dubitemus.

Prius verò quam ad *Gonorrhœæ* curationem progrediamur, duo præmittenda ſunt, quæ ſeſe antehac haud commode obtulerunt.

Imprimis cauſam inveſtigabimus, cur Viri multo citius quam Mulieres Contagem *Gonorrhœæ* hoſpitentur; deinde certos inter *Fluorem Album* Fœminarum & *Gonorrhœam* terminos (quod

(quod tanti adhuc negotii fuit) constituere conabimur.

Quod ad primum, pro certo habemus perpaucos Viros, qui rem cum Fœmina hoc morbo afflata habuerunt, contagii (quantulumque sit) immunes evasisse: e contra vero Fœminas, ingentem licet hujus veneni copiam susceperint, *Gonorrhœam* effugisse Experientia attestatur. Quod siquis hoc forte miretur, is mirari statim desinet, si animadvertat liquorem vitiatum effluere a Viro cum semine commixtum.

Cum verò ejectum semen contagem copia longe superet, cumque etiam mollem admodum substantiam & viscosam sortiatur, igitur verisimillimum est, Pestis acrimoniam, (præcipue cum in Vagina commoratur) aut a superiori seminis abundantiâ obrui, aut à visciditate implicari & retundi: Quo pacto fit, ut Pestis neque ipsas Vaginæ Lacunas stimulare, neque humorem ex earum ductibus proficiscentem possit vitiare. Hinc intelligi satis queat, quomodo sana Fœmina, infectum licet Marem patiatur, impune sæpenumero elabitur: Vir verò, si minimum hujus veneni igniculum excipiat, protinus accenditur & pœnas luit: Contages enim omnibus suis viribus armata ad Viros traditur, neque ulli, nisi ex Lacunis, humori occurrit, qui ad dissolvendos magis & propagandos veneni sales, quam ad obtundendos aut opprimendos, valet.

Huc etiam repetendum est, quod Mulieres, cum suos menses agant, contagem adhuc ægrius hospitantur; sanguis enim tum temporis ab

ab Uteri orificio dimanans non modo irretit & obtundit hos acidos ſales, ſed etiam fortiter una trahit atque ſecum projicit e corpore.

Accedit quoque, quod ſanguis jugi flumine in *Vaginam* exoneratus per quatuor aut quinque aut plurium dierum ſpatium indeſinenter ex eadem effluit, quo pacto ad Peſtem extinguendam magnopere accommodatur.

Neque vero de mollium liquorum viſcoſorumque facultatibus (quibus ad acidi ſpiritus ſtimulos implicandos frangendoſque ſunt comparati) quiſquam dubitare poſſet, niſi qui Experientiam ipſam reprehendit, niſi qui olea atrociſſima fortiſſimoſque ſpiritus (ſi cum lentis viſcidiſque miſceantur) adeo corrigi & caſtigari, ut in Pharmaca perquam ſalutaria abeant, obliviſcitur.

Ex his omnibus igitur facillimum eſt colligere, qua ratione acidus *Gonorrhœæ* liquor a ſemine & ſanguine menſtruo ſubigatur.

Proxima demum & difficilis provincia nobis reſtat, ut inter *Gonorrhœam* & *Fluorem Album* quid interſit, necnon quibus notis & quaſi characteribus ambo dignoſcantur, diligenter excutiamus. Cum enim Fluor æque in hoc *Morbo* ac in *Gonorrhœâ* lentus ſit & albulus, flavus & nonnunquam viridis, Urinæ etiam æſtum perſæpe ſecum trahens, non mirum eſt quod fines & quaſi lapides terminales utriuſque tantum adhuc in abdito latuerunt.

Albus Fluor, ſi *Baglivio* credamus, in caſtarum Fœminarum menſibus diſcriminari facile poteſt, utpote qui pro illo tempore evaneſcit, &

& cum ſanguine prorſus commiſcetur, ſin autem mulieres *Gonorrhœá* polluantur, tum ille ſignificat utrumque morbum diſtincto flumine decurrere.

Hanc autem *Baglivii* animadverſionem, quippe quæ Fabulam fictam ſapit, nec omnino ad quotidianam Experientiam reique ipſius Naturam quadrat, non eſt ut ultra eventilemus: quomodo enim fieri poſſit, ut duo liquores, qui perquam prompte uniuntur, in eodem compreſſo alveo tardi delabantur, puri interea a ſe invicem & ſeparati conſerventur?

Quibus rebus probe perpenſis intelligimus, nullos aut liquoribus, aut ſedi fluoris originique notas ſatis clare inuſtas eſſe, ut horum morborum diſcrepantiam inde perſpectam habeamus. Eandem materiam, (jugem nempe Lacunarum liquorem) uterque morbus ſortitur; Colores materiæ eoſdem etiam eſſe, ſupra fuit ſignificatum: neque igitur ex materiâ neque colore, quod multum diuque deſideratum eſt, aliquid conſequimur.

Quandoquidem verò *Fluor Albus*, ſuaque Symptomatum cohors, ex cauſis & quaſi ſcintillulis, quæ intra muliebre corpus accenduntur, *Gonorrhœa* verò ex iis, quæ extrinſecus ſunt admotæ, originem accipiat, idcirco veras differentiæ notas aſſequi nunquam poſſumus, niſi ad peculiarem modum, quo alteruter morbus generatur, mentem convertamus. Hæc autem ratio quotidianæ Experientiæ ſe reddit conſentaneam. Etenim poſt colores *Gonorrhœæ* atque acrimoniam in mulieribus ſubactam, albi cu-

cujuſdam lentique liquoris effluxus ſæpenumero ſupereſt, qui a *Fluore albo* ægre diſtinguitur, quam ob cauſam ſordidus Empiricorum Grex miſeras mulieres ad remedia iſti morbo accommodata referunt, mercedem verò poſtulant, quaſi toti jam penitus *GonorrhϾ* ſatisfeciſſent, cum effluxus iſte (ſi qua alia) pars eſt & quaſi veſtigium *GonorrhϾ*.

Ad has autem obſervationes magnam lucem afferunt ea, quæ de Virorum *Gonorrhœâ* ante diximus: Coloribus enim, quibus eorum effluxus inſequitur, diſſipatis, atque urinæ æſtu deferveſcente, *albus Fluor* ſeu *Fluor* (ut ſemper vocari ſolet) *abſque Virulentia* ſtatim cernitur. *Fluorem* autem *album* Maribus attributum (quanquam in hac parte æquo jure ac de Mulieribus dici poſſit) me nunquam memini audiviſſe. Quapropter cum omnia *GonorrhϾ Fluoriſque Albi* Symptomata in mulieribus tantam inter ſe ſimilitudinem ſortiantur, ſignum aliquod Pathognomonicum, quod aut a fluminis ſede aut colore peti poterit, non eſt ut expectemus. Igitur univerſæ diſcriminis rationes ad prudentiam *Medicorum* & ſagacitatem relinqui debent, niſi forte fluor *Carcinomata*, alioſve certos *GonorrhϾ* comites indicaverit.

PARS

PARS SECUNDA.

Cap. I.

De Generali Gonorrhœæ Consilio: speciatim verò de Methodo Directa.

Quemadmodum in superiori hujus operis parte vehementer elaboravimus, ut nullis Hypothesibus, quæ passim receptæ sunt, freti atque confisi ex solis *Gonorrhœæ* Symptomatibus sedem ejus atque naturam eruamus, ita totam in præsenti operam dabimus, ut a morbi Natura ita tandem exploratâ, & ex Modis, quibus absque ope Pharmacorum effluxus inhiberi nonnunquam cernitur, Curationis methodum eliciamus. Hoc enim Consilium & instituto nostro & rei naturæ paulo melius & plenius satisfacere videtur, præsertim quando methodi *Therapeuticæ*, quæ in populari usu sunt, nec Ratione nec Experientiâ multum innituntur.

Ex iis, quæ superius sunt allata, intelligimus veram *Gonorrhœæ* causam esse depravationem humoris cujusdam, in *Glandulis Odoriferis* à natura separati, cujus acrimonia hæ Glandulæ excretoriique ductus graviter stimulati *Fluorem* commovent & conservant: necnon pro certo comperimus, *Gonorrhœam* fluendo opem sibimetipsi atque medelam afferre, si modo effluens humor depravantem contagis spiritum copiâ superaverit. Unde fit, quod quamdiu stimu-

ſtimulativa vis continuos latices in *Urethram* conjiciat, tamdiu omne *Morbi Gallici* periculum removetur, qui immanes ſuas ſtrages edere prius nequeat, quam ab importuno Pharmacorum uſu *Fluor* aliquo modo cohibeatur.

Siquis igitur abſolutam *Gonorrhœæ* medelam aſſequi velit, neceſſe eſt, ut vel Peſtem ipſam, a quâ humores ex *Odoriferis Glandulis* emanantes vitiantur, radicitus evellat, vel Fluminis curſum, quo morbus ſibi aliquando ſuccurrit, promovendum curet.

Methodus quidem, quâ ex his prius propoſitum conſequi poſſimus, in communi uſu nondum verſatur, ad poſterius verò tota Medicaminum, quæ in manibus habentur, Praxis intenditur: quæ res ideo in majori dubitatione atque periculo ponitur, quod Rationes adhibendi commodiſſimas attingere non poſſumus.

Prudentia *Medicorum*, quæ ex hâc parte deſideratur, in cauſa eſt, quod nos toties de bonâ curationis ſpe dejiciamur, quod morbi Symptomata urgeantur maxime, & in pejus vertantur, quodque *Gonorrhœa* ſæpe ſecum trahat agmina malorum, quam ipſa eſt, multo graviora. Æquas itaque has indicationes, quæ in directiores medendi tramites quaſi manu nos ducent, impræſentiarum perſequar.

Neque equidem mirari merito poſſimus Medicamina, quibus acer contagii ſpiritus funditus evellatur, in omni adhuc Temporum memoriâ fuiſſe inaudita: neceſſe enim eſt, ut *Medici*, quando nec materiam *Gonorrhœæ*, nec ſedem veram calluerunt, in varias quaſdam Theorias

rias inciderent, quæ, nisi falsæ essent & adumbratæ, in eam illos opinionem adduxissent, ut tam directam curandi methodum attingi nunquam posse arbitrarentur. Cum verò ab *Odoriferis Glandulis*, quorum excretorii Ductus perbreves & in propinquo sunt, *Gonorrhœæ* flumina propogari comperimus, facillimum est intelligere liquorem in *Urethram* injectum ad ipsa Glandularum quasi penetralia sibi viam munire posse, quo pacto præternaturalis Fluor simul cohiberi, & Contages domari queat.

Atque equidem ingentia, quæ temerariam injectionum Praxin consequuntur, incommoda satis magno argumento sunt, *Gonorrhœæ* fontem & veluti domicilium ab iis tangi & agitari. Vafri igitur ii astutique homines, qui Injectionum usui clamoribus magnis adversantur, id in animo habere videntur, ut inanes magis terrores excitarent, quam vera ad salutem Ægrotantium promovendam Auxilia afferrent; cum præclaræ Injectionum facultates in Experientiam eorum atque Oculos incurrant. Itaque siquando Pharmaca, ex quibus Injectio aliqua componitur, se sano intelligentium judicio permittant, si quoque *Gonorrhœam* a nonnullis Injectionibus sublatam & feliciter confectam, ab aliis verò male confirmatam & in pejus conversam, quotidianus usus attestetur; malevoli quidem Cavillatoris est, Injectiones itidem universas rejicere & ablegare; probi verò & prudentis *Medici*, ut ex hoc Genere eas tantum devitet, a quibus plurima aliquando Mala inferri & sua observatio, atque aliorum Praxis, significavit,

cavit, omnem cautionem & diligentiam adhibere.

Quanquam autem Argumenta hæc, quæ ad Injectionum utilitatem & fructum demonstrandum jamjam attulimus, Instituto nostro satisfacere videantur, paucula tamen quasi ex abundanti adjungam, quæ haud mediocrem directæ huic Methodo auctoritatem & Hominibus curiosis literatisque jucunditatem (ut spero) sunt additura.

Et quidem haud injuria in pretio erit hæc nostra Injectionum ratio, si Pharmacum unumquodque ex eo maxime commendari, quod morbum sine periculo & sine mora conficiat, diligenter perpendamus.

Imprimis enim non modo virorum *Gonorrhœa*, verum & Fœminarum multo citius ab hâc Methodo, quam à quacunque alia, subigitur, *Albusque* ille mulierum *Fluor*, qui vulgaribus curandi rationibus non cedit, sistitur & cohibetur. Illud quoque prætermitti non debet, Injectiones nostras in quovis *Gonorrhœæ* tempore cum fructu adhiberi, tantisque semper facultatibus pollere, ut (acido veneni spiritu protinus retuso) nova deinde Incrementa ad Profluvium nunquam afferantur. Si igitur ad ineuntem aut paululum gliscentem *Gonorrhœam* Injectio admoveatur, juvamen multo facilius assequimur, utpote quod in Effluxu modico pauciores plerumque Labis particulæ continentur: è regione verò necesse est, ut Effluxus copia vehementer prius augeatur, quam ex Diureticorum Medicaminum aut Cathar-

tharticorum uſu utilitatem aliquam ſperemus: prioris enim Generis *Pharmaca*, cum neque ad Contagem corrigendam, neque ad Profluvium protrudendum, valeant, morbo (ut palam fit) poteſtatem faciunt, ut ab acido ſuo ſpiritu ſeſe interea intus agitante exaggeretur: Poſteriora vero ad Effluxus ſtimulos ſuas quoque vires ſtimulativas attexunt, quo pacto Profluvii copia graviorem in modum promovetur: at ſiquis diſcrimen illud, quod inter harum Methodorum facultates atque hujus noſtræ intercedit, attento animo excipiat, hanc equidem inveniet fortiter domantem frangentemque vires Contagionis, illas verò aut manſuete ſinentes ut venenum ſe foras expediat, aut ſaltem urgentes ut citius aliquantulum extra veheretur; quarum utraque adſtringentium Pharmacorum neceſſitatem imponit, quorum auxilia in directa Methodo accerſi non debent.

Præterea, Injectionum uſus non tantum propter efficaciam celeritatemque, qua *Gonorrhœam* ſubigit, ſed etiam propter minimum periculi, quod habet, maxime commendatur. In directa enim hac Injectionum Methodo non tantum ipſa Acrimonia extinguitur, verum & feri ejus ſatellites feliciter opprimuntur, in Indirectis verò Res contra cadit: *Purgantia* enim Medicamina acredinem armant & exacuunt; *Diuretica* autem præſidium omne, quo Fibræ muniuntur, ſubmovent & exturbant. Utraque igitur ex parte conſtrictionis dolor, urinæ æſtus & cætera, quæ ſupra memoravimus, ſymptomata neceſſitate quadam

inducuntur, neque tamen in directam Methodum unquam solent imminere: immo ab ea urinæ dolor, licet vehementissimus sit, optimisque Remediis in quacunque alia via adhibitis obstitisset, in duodecim aut viginti quatuor horarum spatio mitigatur.

Quando igitur hoc nostrum curandi consilium, sive Directum, quem affectat, sanationis tramitem, sive insigne, quod præstat, juvamen respiciamus, indirectam Methodum longe superaverit, id demum nobis contendendum est, ut freti Principiis illis, quæ de *Gonorrhœa* supra tradidimus, Injectionem efficacem excogitemus.

Illud insuper sedulo est videndum, ut de salute, quam utraque Curandi ratio pollicetur, Judicium justum faciamus. Neque enim æquum erit illos, qui Injectionis ope ad sanitatem juvantur, per totum vitæ curriculum vanis Recidivationis terroribus examinari, qui verò cæteris curandi Methodis valetudinem fortasse debuerunt, illos, si per exiguum mensis spatium a morbo valeant, ut nihil futuri metuant, imperari. Tempora in utraque Praxi eadem esse debent. Cumque ex *Modernis* nemo, quum sanati non modo extra periculum sed extra metum se poni confidant, exquisitum Tempus definiverit, Doctissimi *Fracastorii* Formulam, quæ ad Experientiam vere componitur, audiamus.

„*In primis mirum illud erat: quod labe recepta,*
„*sæpe tamen quater ipsa suum compleverat orbem*
„*Luna, priusquam signa satis manifesta darentur.*

Ni-

Nihil igitur mali (Experientiâ teste) habemus quod ultra est metuendum, si modo *Gonorrhœa* per quatuor mensium spatia evanescens nunquam ebullierit, nec ulla *Venereæ Luis* indicia protulerit.

A Directo hoc curandi consilio, in quo, acrimonia morbi penitus sublata, ad optatum exitum *Gonorrhœa* perducitur, excusso, & (quantum in nobis est) explicato novam quoque Utilitatem consequimur. Quippe cum verisimillimum sit, idem Medicamen, quod largissimam Contagis copiam opprimit, Contagis vim, si forte rarior daretur, multo facilius oppressurum; tum haud injuria in eam opinionem adducimur, ut Injectionem hanc nostram ad ipsam *Gonorrhœæ* causam, cum primum communicetur, extinguendam valere credamus, ideoque gloriosum προληπτικȣ̃ Φαρμάκȣ titulum mereri.

Hic autem eventus (sive *Gonorrhœæ* in ipsis quasi radicibus evulsio) non inducto Effluxus incremento, in cæteris rationibus Therapeuticis sperari non potest: ab iis enim (ut supra ostensum fuit) Effluxus copia magnopere augetur, & minimam suppressionem *Venerea Lues* certo excipit. Egomet verò, ut rem uno verbo conficiam, curiositati fræna eatenus permisi, ut *Anticipantis* hujus Injectionis periculum in quosdam ex utroque sexu salacissimos fecerim, quæ Contagem omnem ab eorum Corporibus inter effusissimas Libidines depulit. Atque quidem vis hujus Remedii efficacior est, quam ut in tam petulantem hominum gregem confera-

 tur:

tur: quocirca ne in parte flagitiorum, quæ indies perpetrant, dum hos a Pestis periculo securos præstent, ego quodammodo esse videar; est mihi in animo hoc Arcanum in æternas tenebras detrudere.

Dignissimum denique est notatu, quod sicut illa valetudo mulierum, quæ *Fluor Albus* vocitatur, magnam in præcedenti Theoria similitudinem cum *Gonorrhœâ* gerere dicebatur, ita felix juvamen ab eadem Injectione uterque morbus adipiscitur. Quod significari hoc in loco & declarari volumus, quia ex eo innotescit, quam constans sibi sit nostra Theoria, quamque omnibus numeris absoluta.

CAP. II.

Indirecta Methodus, quæ Effluxum adaugendo ad Medelam procedit.

Secunda curandi Indicatio, præcedente *Gonorrhœæ* Hypothesi innixa, id sibi proponit, ut tantam, quanta veneni vires extinguat, Effluxus copiam excitaret: hac enim ratione humor ille, qui ex *Glandulis Odoriferis* proficiscitur, in processu temporis sordes suas contagiosas quasi expurgat, inque suo cursu sistitur, nisi forte brevium Excretoriorum Ductuum Elaterium a tam gravi Effluxus diuturnitate vehementem in modum læderetur. Cum itaque, ut supra annuimus, hujus morbi curatio, nisi ab Acrimoniæ retusione, aut ab evacuatione, confici nunquam possit, illud omnino relinquitur,

tur, ut, quatenus Medicamina ab Experientiâ nobis commendata duobus hisce propositis inserviant, videamus. Ea igitur, quæ rariora secum mala atque pericula afferunt, optima utilissimaque existimari debent: ex illa enim una conditione cujusque Pharmaci aptitudinem capimus, & optima quæque Medicamenta cum optimis adhibendi Methodis feliciter assequimur.

Antequam autem progrediamur, operæ pretium erit, Rationum pondera, quæ Medicorum animos, ut Pharmacis vulgaribus utantur, induxerunt, leviter attingere; præsertim quoque, quoniam hujus generis Medicamina aut in præsenti aut superiori seculo excogitata esse, neque unquam apud Priscos homines in usu fuisse, passim credantur.

Imprimis igitur argumenta, quibus antiqua Purgantium, Diureticorum, Adstringentium, Balsamicorumque Remediorum Praxis niteretur, breviter perstringam; deinde etiam ea, quæ apud recentes Medicos valorem habuerunt, attexam; postremum autem veras antedictorum Medicaminum vires & commoditates, cum de iis sigillatim egerimus, paulo diligentius excutiam.

Gonorrhœæ Curatio obscure satis (a) a *Bernardino Tomitano*, clarius aliquanto a *Prospero Borgarutio*, qui varia desiccantium stypticorumque incommoda recenset, significatur. Hic Vir vitium seminis, ut effectricem hujus morbi causam, sibi traditum ab *Antonio Musa* in men-

(a) Cap. 9. p. 163. 164. Scriptorum &c.

te habuit, ideoque ea omnia, quæ ſemen & Veſiculas ſeminales refrigerant, præclaris laudibus accumulat, ſedulo autem nos admonet, ut omnem, præſertim in principiis morbi, Adſtringentium uſum fugiamus.

Porro Refrigerantium Medicamentorum præparationem quam optime cum *Gujaco* & *Sarſaparillâ* fieri exiſtimat, eam ſcilicet ob rationem, quoniam *Gonorrhœam* Venereæ Luis ſatellitem & ſymptoma eſſe arbitratur: addit etiam ea Pharmaca, quæ a *Galeno*, *Aëtio* aliiſque antiquis *Medicis* ad *Simplicis Gonorrhœæ* Curationem commendantur, ingentes quoque ad *Virulentæ* medelam commoditates ferre. At verò univerſæ hæ curandi indicationes a falſa morbi opinione, quæ quondam percrebuit, quæque ad noſtra uſque tempora deſcendit, omnino profluxerunt. Purgantia quoque Remedia ab eo laudantur, inter quæ primas partes *Caſſia* obtinet, utpote quæ virtute ad omnes Renium vaſculorumque ſeminalium affectus ſanandos ſpecifica imbuitur. Atque hæc vis ejus ſpecifica ab hoc Viro tam mire prædicatur, ut hæc ſit Potio purgativa, quæ ab eo præ cæteris præſcribitur, quæque a *Recentibus* pleriſque religione quadam adhibetur: In quibuſdam verò temporibus minorem, quam vulgo ſolet miniſtrari, hujus Pharmaci doſim præberi oportere, (ut ſpecificam hanc ſuam facultatem paulo tardius fortiuſque exerceat) ille docet cum conſenſu plurium *Neotericorum*.

His Medicamentis prius ab ægroto acceptis, tum Adſtringentibus locum dat, de ſelectioribus;

bus, quorum formulis, quæ hujus *Medici* animo arrident, infra a nobis dicendum erit.

([a]) *Alexander Trajanus Petronius* hujus vestigia præ cæteris sequitur. Purgantia, inquit, Pharmaca atque Laxativa, quæque vim quandam refrigerantem habent, egregii sunt usus; potissimum verò *Cassia*, quæ simul facultate Purganti imbuitur, Renesque & Vesicam purificat. ([b]) Postea verò cum de virulentæ *Gonorrhœæ* Curatione verba facit, omnem suam Praxim a sequenti ejus & falsa *Gonorrhœæ* Hypothesi deducit:

„Hic enim morbus (ait ille) aut semine vi„tiato & partibus calida intemperie male af„fectis gignitur; aut omni vitio seminis amo„to & partibus omnibus præter Glandulas, „quæ παραςάται dicuntur, ad integritatem „reductis nihilominus perseverat, tanquam se„men per ulcera, quæ in his Glandulis adhuc „aperta manent, non exire possit.

Quando autem signa quædam, quæ ex utraque parte in sensus incurrunt, quæque vera sunt *Gonorrhœæ* Symptomata, protulisset, addit quoque præcipuam Indicationis ansam ab Ulceribus *Parastatarum* præberi.

Sed vero ne forte confusio aliqua mentem, dum hujus generis Symptomata attente observitet, in Praxi distrahat & perturbet, primo vulgares recenset Indicationes, deinde speciales quasdam apponit, quibus omnibus diligenter excussis, omne studium eo convertendum

F 5 nos

(a) Cap. 4. lib. 7.
(b) Cap. 7. 12.

nos admonet, ut Inflammatio imprimis mitigetur, ut dolor gravis atque urinæ æstus leniatur, ut Purgantia demum & Diuretica adhibeantur, quorum facultatibus vitium omne & contagio foras protruderetur.

Priscorum hominum intentionibus, fundamentisque earum perpensis, necnon Remediis, quæ ab iis juxta principia sua laudabantur, allatis atque expositis; jam illud nobis est faciendum, ut Recentium Virorum principia & Medicamina, quæ sibi propria vindicantur, quæque genere toto ab Antiquis differre vulgo jactitantur, excutiamus.

(a) D. *Blenius*, cum *Gonorrhœam* aliquando in *Morbum Gallicum* migrare secum reputasset, omnes nervos nostros in eo intendi arbitratur, ut *contagiosum Spiritum, ne suas ultra vires agitet, foras confestim pelleremus.* Quoniam autem malignum hoc virus tantam sævitiam assequi prius non potuerit, quam *insolita quædam Effervescentia atque Inflammatio* (ut ejus verbis utar) *vesiculas spermaticas invasisset; ideo non minus studii tribuendum esse censet, ut hoc Symptoma, quam ipsam morbi causam, corrigamus.* (b) Alio quoque loco, atque disertius aliquanto, hæ Indicationes referuntur, cum nobis vehementer præcipit, ut *ad Diuretica Medicamina Catharticorum stimulos addamus.* Siquando autem fœdum Contagis vitium copiose satis ejici & expurgari animadvertatur, tum (c) *intelligo Ef-*

(a) Cap. 7. part. 2. pag. 137. 138.
(b) Pag. 141.
(c) Pag. 143.

Effluxum a Stypticis & Desiccantibus sisti oportere, ut, iis, quæ de Contage supersunt, particulis absorptis, Vesiculæ a continua irritatione relaxatæ se tandem in naturalem libertatem vindicent, & facultas omnis, ne has partes vellicent & pungant, a Venereis Acidis quamprimum auferatur.

Propositi nostri ratio non postulat, ut totam *D. Blenii* Theoriam in præsenti persequar, & supervacaneum esset, si inter Curationis consilia, quæ ab illo & ab antiquis Medicis statuuntur, cum ad eadem prorsus redeant, comparationem instituam: Quid enim quæso, inter Contagis evacuationem ope Purgantium Remediorum (quæ a priscis Medicis & recentibus mire prædicantur) factam interest, atque ejusdem ejectionem per Diuretica (quæ æque ab utrisque etiam collaudantur) absolutam? idcircone diversam a semetipsa naturam *Cassia* sortitur, quoniam & a vetere *Trajano* & ab hujus ævi Medicis magnopere præscribitur? idcircone demum Refrigerantia, Balsamica aut Adstringentia a sibimetipsis differre videntur, quia omnes uno ore de eorum utilitate & Prisci homines & Neoterici consentiunt? Minime gentium mehercule, eosdem enim fines utraque ætas sibi in praxi proposuit. Quocirca consequimur, curandi Consilia nec non Remedia, quibus usi sunt, in diversis his Medicinæ seculis prorsus eadem exstitisse.

Illud vero a nobis jure agnoscendum puto, rationem prudentiamque in *Veterum* Praxi mul-

to magis conſpicuam, quam in *Neotericis* eluxiſſe. Ii enim ſibi & ſuis, quas fingebant, Hypotheſibus conſtiterunt: Hi vero eandem omnino *Praxin* a Majoribus ſuis traditam inierunt, *Principia* a Majoribus poſita turpiter obliviſcentes. At vero ſi infirma illa, quibus recens Praxis nititur, Fundamenta ſeorſim ponerentur, tum quidem Remedia antiquitus laudata ſuas vires intaminatas conſervarent. Purgantia enim & Duiretica cauſam, ut adminiſtrentur, juſtiorem nullam habent, quam quod ad acrem Humorem ſubigendum quam maxime accommodentur.

Atque quidem ſi *Horum* vires & facultates ingentibus iis, in quæ ingreſſi ſumus, votis reſpondiſſent, eſſet profecto, cur *Recentes* in *Veterum* prudentiam æquo animo incumberent, neque a præceptionibus, quas ii dederunt, ſtolide recedentes, neque a fama, quam meruerunt, invide decerpentes.

Cum autem hæc Pharmaca aliquando multum juvaminis ad ægrotos, nihil aliquando, aliquando etiam plurimum detrimenti attulerint; proximum erit, quatenus & quas ob cauſas hæc locum habent in Curatione *Gonorrhœæ*, gnaviter exponere; ut Regio illa, ex qua Tela quaſi iſta, quæ concidunt ſpes noſtras, proveniant, explorata habeatur.

CAP.

CAP. III.

SECT. I.

De Purgantibus Pharmacis, quæ in Gonorrhœæ *Curatione versantur; deque Formulis quibusdam eorum selectissimis.*

Illud equidem nemo unquam sibi assumpsit, ut *Purgantia* ad ipsum acrem *Gonorrhœæ* spiritum domandum valere dicat: omnis igitur eorum utilitas in eo est sita, quod ad Contagem foras protrudendam quodammodo accommodentur. Partes vero, quas aut in Effluxu sanando aut promovendo *Cathartica* agant, manifestas magis & in medio positas fore existimo, si generales *Catharticorum* facultates accuratius paulo exposuerim.

Atque equidem omnes *Purgantium* Pharmacorum vires in eo prorsus consistunt, quod vel secretiones ex Intestinorum glandulis profectas majorem in modum promoveant, vel Fibras eorum nerveas stimulatione quadam convellant; ab horum uno aut utroque modo ingentes crebro Evacuationes excitantur: adeo ut verisimillimum sit, mutationes, quas in solidas fluidasque Corporis partes *Purgantia* moliuntur, universas aut a secretionis provectione, aut a diuturno gravium evacuationum cursu atque impetu, aut a virtute stimulativa proficisci.

Hinc quoque, quod obiter notari potest, pro-

profluit Ratio, cur ex hoc Remediorum genere nonnulla, quæ, si intus sint assumpta, gravem aliquando Hæmorrhagiam excitant, extrinsecus admota fluentem sanguinem sistunt: hanc scilicet ob causam, quoniam stimulandi facultas, si forte modum quendam superet, induit quoque facultatem causticam. Sed ut eo, unde paululum digressi sumus, revertamur, aut nimia (ut supra annuimus) Glandularum secretio aut Fibrarum stimulatio efficit, ut Fibræ Corporis nixu suo tonico & quasi tensitate spolientur.

Si igitur vulgares hasce *Purgantium* actiones ad rem in præsenti institutam referamus, fructus omnis, quem ex eorum usu *Gonorrhœa* percipit, facillime deducitur; qui in eo nimirum non ponitur, quod Pharmaca hæc Contagem ipsam opprimant, sed quod ad quorundam Corporum validorum temperiem ita præsto sint, ut Materiam omnem virulentam foras projiciant. Atque equidem auxilia atque incommoda, quæ varius *Catharticorum* usus affert ad naturalem Corporis conditionem, adeo perspicua sunt, ut de iis merito ne dubitare quisquam posset. Quando enim sanguis rarior per secretionem copiosam, fibræque tensiores semper reddantur, tum profecto Excretoriis Ductibus mediocriter tantum dilatatis, Liquores moderato flumine profunduntur, atque Effluxus sensim & pedetentim languescens post veneni subactionem haud largus deprehenditur; è contra vero cum a *Purgantibus* Pharmacis labefactetur Sanguis, Fibrarum quoque inten-

ten-

tensio debilitari simul solet; ex quo fit, ut excretoriis Ductibus vehementer relaxatis, Effluxus non tantum undis copiosioribus, verum etiam ultra supremum (si ita dicam) Contagis diem aliquandiu profunditur. Utriusque Generis exempla & in curatione Fœminarum & Marium, maxime vero in Fœminarum *Gonorrhœâ* proferri possunt.

Cum autem Materiæ Effluxus facultati *Purgantium* stimulativæ debeatur, cumque acer spiritus, qui (ut supra statuimus) *Gonorrhœam* excitat, vim quoque stimulativam habeat, certo intelligimus Effluxum, si utriusque stimulus jungatur, abundantiorem multo fore; quum vero hæc juncta Liquorum abundantia à vi quadam, quæ nihil vitii interim afferre potest, glomeratur; igitur hæc humorum Effusio Contagem copia tandem vincet, quo pacto ad optatum finem a *Purgantibus* remediis *Gonorrhœa* perducitur. Quod si *Catharticorum* stimulus, ut aliquando accidit, adeo vehemens sit, ut a magna humoris copia velocitateque excretorii ductus magnopere dilatentur, tum equidem virus citius extra promi, Effluxus vero diutius aliquanto produci solet.

Quæ omnia cum ita sint, palam fit, *Cathartici* generis Medicamina ad *Gonorrhœæ* Medelam ordine directo non procedere. Hinc etiam quæ sibi consilia proponunt Medici, cum *Cathartica* administrentur, qualemque, si parum juvaminis afferatur, jacturam faciunt, assequimur; hinc insuper intelligimus, quod *Purgantibus* Pharmacis in hoc morbo promiscue uti

non

non liceat: ex iis enim quædam acrimoniam pariter atque Effluxus copiam, Inflammationem molestissimam, Penis constrictionem, urinæque æstum exaggerant; quædam a natura sua comparantur, ut elasticum excretoriorum Ductuum tenorem atterant & perfringant: Has autem *Purgantium* facultates malas cognoscere, in hujus morbi curatione haud parvi momenti est.

Atque equidem (ut, quod mihi videtur, candidus dicam) stimulativam vim in *Purgantium* praxi tantam aliquando esse Experientia ipsa attestatur, ut *Gonorrhœam* multo citius, si nihil Medicinæ adsit, ad bonum exitum perventuram, quam si *Purgantia* adhibeantur, haud immerito existimem. Quod siquis forte miretur, is mirari tandem desinet, si Temporis spatia, quæ in *Gonorrhœæ* Curatione à celeberrimo *Sydenhamo* commendata ponuntur, cum iis, quæ ad eundem finem a *Natura* sumuntur, sedulo conferat.

Quando autem aliquid aliquando ad hunc morbum juvaminis a *Purgantibus* Pharmacis ferri, ea argumenta, quæ supra posuimus, atque etiam communis Observatio testentur, æquum erit eorum nonnullas, quæ ab *Auctoribus* hac in re versatissimis celebrantur, formulas subjungere.

Apozema.

℞. *Folior. Scrophular. aquatic.*
Senn. virent. ana ℥ij.
Immittantur in Aq. bullient. ℔j. *& infundantur.*

Abi-

Ab igne remotam Colaturam hauriat duabus vel tribus vicibus.

℞. *Tamarindor.* ℥ij.
Aq. commun. ℔. IV.
Coq. ad ℔iij.
In Colatura infunde per noctem.
Senn. mundat.
Semin. Coriand.
Liquirit. & Flor. Rof. rubrar. ana ʒij.
Colaturæ Cyathum hora ante paftum fumat.

Veflingius, cui expurgare potius quam adftringere mens eft, hunc *Bolum* præfcribit:

Bolus.

℞. *Conferv. fl. Malvæ.*
Pulver. Radic. Rhab. el. ana ʒj.
Terebint. Venet. ℈ij.
M. F. Bol. primo mane deglutiendus.

Eundem quoque ad finem *Apozema* hoc accommodatur.

Apozema.

℞. *Radic. Alth.* ℥ß.
Folior. Malvæ.
Bifmalvæ ana M. ß.
Ficuum ping. ℥j.
Aq. Ebshamenf. ℔ij.
Coquant. ad quartæ partis confumptionem.
Colaturam hauriat communibus intervallis.

Sicuti autem in animis plurimorum hominum Opinio inveteraverit, *Mercurium* cum variis ejus præparationibus, tanquam Antidotum quoddam, *Venereo Morbo* occurrere, ideo plerique se, nisi ex his aliquantulum afferant, ad medelam nihil proficere arbitrantur: *Riverius* in prima sua & secunda Observationum centuria hunc in modum dictitat.

Pilulæ.

℞. *Calomelan.*
Pilul. Coch. min. ana ℈j.
Syrup. de Spin. Cerv. q. s.
M. F. pil. v.

Eundem ad finem valent Pilulæ, quæ *Trium Diabolorum* nomen gerunt.

℞. *Trochisc. Alband.*
Diagrid. ana gran. IV.
Merc. sublim. dulc. gran. viij.
Syrup. de Stœchad. q. s.
M. F. pil. IV.

℞. *Extract. Catholic.* ʒ. ß.
Panac. mercurial. gran. v.
Elixir. proprietat. q. s.
M. F. pil. v.

Cum hujus generis Pilulis *Turbith. Minerale*, *Præcipitatum viride* (seu *Lacertus viridis*) necnon *Album Præcipitatum* misceri debent. Universa verò, quæ ex *Mercurio* fiunt, Remedia

dia persæpè *Cassiam* sibi additam habent, quæ scilicet non tantum potio est leniter admodum purgativa, sed etiam Vesicæ Urethræque salúberrima.

Bolus.

℞. *Cass. recenter extract.* ℥ß.
Pulver Rad. Rhabarb. Elect. ʒß.
Merc. d. ℈ß.
(*vel Lacerti virid. gr.* IV.)
M. F. Bolus mane deglutiendus.

Alexander Trajanus Cassiam solitarie præberi docet, juxta hanc formam:

℞. *Floris Cassiæ* ℥ij.
F. Bol. cum penidiis.
Capiat Æger mane, statim ante cibum, singulis diebus ad quadragesimum usque, nisi Ventriculus interim perturbetur, aut Lues per totum sparsa sentiatur.

℞. *Ocul. Cancror. præpar.* ʒß.
Gum. Guajac.
Diagrid. ana ʒiij.
Sal. Prunell.
Gum. Tragacanth. ana ʒj.
Calomelan. ℈ij.
Solution. Gum. Tragac. q. s.
M. F. pilulæ de singulis ʒx. *quarum quinque bis in die accipiat.*

℞. *Lacert. virid.* ℥ij.
Gum. Guajac.
Nativ. Stib. diaphoretic. ana ℥j.
Scammon. ſulphurat.
Aloes ſocotrin. ana ℥ß.
Solution. Gummi Tragacanth. q. ſ.
M. F. pilularum Maſſa.
De cujus ſingulis ℥jß. *formantur pil.* xij.
Harum IV. *primo mane & hora ſomni ſumat.*

Aliæ innumeræ variæque formulæ ab *Authoribus* excerpi poſſunt. Quæ vero ſupra cumulavimus ſatis multa ſunt, utpote quæ ex optimorum & in *Lue Venerea* exercitatiſſimorum Medicorum mentibus hauriuntur.

SECT. II.

De Juvamine atque Damno, quod ad Gonorrhœam *curandam afferunt Adſtringentia Medicamina.*

Quemadmodum Contagis exportatio Medicis argumento fuit, ut *Cathartica* adhibeantur, ingens igitur, quæ ab iis nunnunquam cieri ſolet, Effluxus copia Reſtringentium Medicaminum neceſſitatem induxit: ſicuti inſuper *Purgantium* facultates (utcunque magna & ſpecioſa primo intuitu polliceri videbantur) in varias juſtaſque reprehenſiones incurrerent, ita Adſtringentia quoque Remedia, niſi

nisi valde adsit prudentia, haud minorem etiam secum trahunt malorum turbam.

Quæ si ita sint, haud injuria a plurimorum *Medicorum* voluntatibus dissentio, qui hujus generis Medicamina adeo magni faciunt, ut non tantum ad ea, tanquam salutis perfugia, in universis Evacuationibus recurrant, sed etiam tam immanes in hoc potissimum morbo doses instaurant, perinde quasi ex hac parte nimii nunquam esse poterimus. Neque tamen ego hæc ita intelligi velim, ut omnem Adstringentium usum a præsenti morbo depellam; gravissimæ enim omnes Evacuationes comprimi sine dubio & cohiberi semper debent, at mehercule huic fini Adstringentia nonnunquam non inserviunt.

Enimverò sæpe in Evacuationibus magnis fieri potest, ut tantarum stragum causa urgeatur potius ab iis, quam castigetur. Perversus enim Restringentium usus non tantum in *Gonorrhœa* cernitur, sed in aliis quoque morbis, in quibus hæc magni æstimantur, Hæmorhagiis nimirum, & alvi Profluviis se sensibus reddit manifestum; in quibus omnibus Adstringentia non reprehenduntur, quod nihil possint, sed quod eorum vires perperam exercitæ, quam quorum Curationi studemus, graviores sæpe morbos inducant. Quicquid igitur est in iis boni depromere, quicquid etiam mali id propulsare, acerrimam nostram curam diligentiamque desiderat. Sed ut veram, quam ad *Gonorrhœam* afferunt Restringentia, utilitatem assequamur, sat erit vulgares eorum facultates

notare, quæ in eo scilicet sunt constitutæ, quod immane aliquod Liquoris profluvium cohiberent, ne foras emitteretur.

Hoc autem Opus aut à massa Humorum constipanda perficitur, quo pacto Latex e Ductibus effundi non sine difficultate atque expediri queat; aut Canales ipsos ita afficiendo, ut quoddam quasi repagulum, quo contentus Humor intus reprimitur, ibidem injici videretur: hanc vero esse præcipuam Adstringentium provinciam, ex actualibus potentialibusque Cauterizationibus, ex Consuturis & similibus Methodis liquet, quæ, etsi forte in varias agendi quasi semitas irent, eundem tamen sibi finem & veluti metam proponunt.

Adstringentia Remedia præclarum usum habent, si totam Humorum massam aut unius tantum Canalis rivulum constipare gestiamus: quippe quæ excretoriorum Ductuum relaxationem non modo, cum facta sit, corrigere, sed ne fieret, prohibere possunt; necnon ad pravam sanguinis conditionem, sive ex *Purgantium* Pharmacorum praxi, sive ex mala ægroti crisi profectam, emendandam adeo valent, ut ingens Humorum torrens brevi comprimeretur.

Cor. 1. Ex hac Adstringentium Historia palam efficitur, ea non posse Liquores, qui in Receptaculis servantur, vehementer afficere. Quamobrem si ex *Prostatis* (ut vulgo creditur) & *Vasculis Seminalibus Gonorrhææ* materia profluxerit, hujus generis remedia utilitatem nullam habuissent.

Cor. 2.

Cor. 2. Hinc insuper intelligimus rationem, qua Fluor vitiosus, ab Adstringentibus Pharmacis repressus, in sanguinem revertitur; suumque ibi venenum spargens *Veneream Luem* inducit; quæ, si suppressio fluminis præmature, si penitus, si partim tantum fieret, varios atrocitatis gradus excipiet: multo enim vehementiora, si penitus, quam si partim supprimatur, pericula imminebunt. Etsi vero omnibus suis Contagii aculeis *Gonorrhœa* spoliaretur, nihilominus si Adstringentium vires, cum Effluxus nondum satis deferbuerit, vesiculas obserarent, Liquores haud ultra, quam ab Excretoriis ductibus capi possunt, intus retinentur; postea enim disrupto quasi aggere præcipites dantur, tantisque subito rotantur fluminibus, quanta per totum unius diei spatium in *Gonorrhœa* plerumque emittuntur. Hinc igitur colligimus Canales excretorios, si nimia Adstringentium copia admoveatur, adeo immanem aliquando relaxationem pati, ut, tenore suo naturali haud facile recuperato, gravissimæ Recidivationes inferantur. E contrario autem Restringentia, quæ fortia admodum sunt, quæque iteratis vicibus adhibentur, non modo morbificum hunc Liquorem, sed etiam naturalia Lacunarum flumina, adeo valide cohibent, ut Urethra, viscoso suo integumento orbata, gravi seminis & Urinæ acredini subjiciatur: unde fit, ut multos post *Gonorrhææ* medelam annos Urinæ ardor nonnunquam perseveraverit.

Bernardinus Tomitanus, postquam tritissimum Adstringentium intempestive adhibito-

rum exemplum tradiderit, hæc, quæ ſequuntur, cum Tempus recte ferat, ad uſum commendat, *Thus* nimirum & *Maſtichen* & *Corallium* & *gummi Tragacanthæ*.

Demonſtrato, quantum ad *Gonorrhœam* valeant Adſtringentia, necnon quæ Temporum ratio haberi, qualeſque doſes adhiberi debent, ſi omne Venereæ Luis periculum propulſare ſperemus, ſelectiores eorum formulas reliquum eſt ut attexamus.

Pulveres.

℞. *Croci mart. adſtringent.* ℈iv.
Offis Sepiæ.
Succin.
Coral. utriuſque.
Ebor. ana ℈ij.
M. F. Pulvis, cujus ʒß. *exhibeatur bis in die.*

℞. *Folior. Menth.*
Mum.
Coral. rub.
Agni caſt.
Carabe ana ʒij.
M. Pulv. Hujus ʒj. *ex Ovo tremulo primo mane deglutiat.*

℞. *Magiſter. Off. ſep.* ʒß.
Pulver. Roſar. rubrar. ℈j.
M. pro unica doſi.

Claud. Deodatus Saccharum Saturni mire prædicat.

Ele-

Electuarium.

℞. *Semin. Lactuc.*
Agni cast.
Sang. Dracon.
Myrrh.
Oc. Canc. præpar.
Terr. sigillat.
Irid. ana ʒij.
Conſ. Roſar. rub. ℥ß.
Syrup. Menth. q. ſ.
M. F. Opiata, de qua magnitudinem Nuc. moſchatæ major. bis vel ter in die accipiat.

Bolus.

℞. *Maſtich.*
Coral. rub. præpar.
Succin. alb.
Sach. Saturn. ana gr. xv.
Conſerv. Cynosbat. q. ſ.
M. F. Bol. ij. *quorum unum hora ſomni capiat, alterum proximo mane.*

Hauſtus.

Cl. Mouffet hunc hauſtum habet.

℞. *Summ. cum florib. ſalv. rub. ana M.* j.
Mulge deſuper lac vaccinum. Infund. per noctem. Colaturæ addant. pulveres Terebenth. coctæ, ſuccin. & nuc. moſchatæ ana ℈j.
Quem hauriat mane, præparetur ſimilis Doſis, ut veſperi propinet.

Apozema.

℞. *Radic. Consolid. major.* ℥j.
Plantagin.
Equiset.
Bellid. minor.
Polygon. ana M. j.
Acetos. M. j. ß.
Semin. Plantagin. ʒj.
Acetos.
Malv. ana ℥ß.
Fl. Rosar. rub. pug. 1.
Uvar. Passar. ℥ß.
Glycirrhiz. ʒiij.
Coq. in Aq. pint. x.
Colaturæ add.
Syrup. Portulac.
Myrtin. ana ℥jß.
M. F. Apozema pro tribus Dosib.

Pillulæ.

℞. *Semin. Alkekeng.*
Quatuor Frigid. major.
Papav. albi.
Lactuc.
Plantagin. ana ℥ß.
Rhab. elect. ʒij.
Mastich. ʒjß.
Gum. Arabic.
Bol. Armen.
Succin.
Tragacanth.

Amy-

Amyli ana ℨj.
Semin. Agni cast.
Ros. rubrar. ana ℨß.
Solution. Gum. Tragacanth. q. s. F. pilular. Massa.

℞. *Oculor. Cancror. præpar.* ℥ß.
Gum. Guajaci ℨij.
Sperm. Cet. ℨjß.
Sal. Prunel.
Gum. Tragacant. ana ℨj.
Bezoart. mineral.
Camphor.
Bals. Capyv.
Mercur. dulc. ana ℈ij.
Balsam. sulph. anisat. ℈j.
Ol. sabin. gutt. x.
M. & optime subigantur solutione Gumm. Tragacanth. in pilular. Massam; de cujus singulis Drach. formentur pil. XIV.
Harum IV. *primo mane & hora somni sumat.*

℞. *Croci Mart. adstringent.* ℈ij.
Trochiscor. de Carabe ℨj.
Ossis sepiæ præp. ℈j.
Sacch. Saturni gran. xv.
Syrup. de Nymph. q. s.
ut F. pilulæ Ciceris magnitudine.

℞. *Gum. Arabic.*
Tragacanth.
Carab.

Mum.

Mum.
Bol. armen. ana ℨj.
Syr. de Rof. ficc. q. f.
M. F. pilular. Maffa, de qua capiat ℈j. *fingulis diebus mane.*

Injectiones.

℞. *Siliquar. Fabar. Cineres.*
Aq. Plantagin. q. f.
M. & injiciantur.

℞. *Vin. rubr.*
Aq. Symphit. ana ℥v.
Folior. fcord. M. j.
In his infund. per noctem Granor. Juniper contufor. ℨiij.
Bol. Armeni alcoholizat. ℥ß.
Bulliant leniter mane. Filtretur liquor, & injicito.

℞. *Virid. æris* ℨß.
Aq. fontan. ℔ij.
Stent fimul, quoufque coloretur aqua. Decanta, & diffolve Mercur. meteorizati gr. iij.
Filtra pro Injectione.

℞. *Aq. Plantagin.* ℔ß.
Dracon. mitigati in pollinem redacti ℨij.
M. in Phiala, & agita. Vice Dracon. addi poteft fal Saturni.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Plantagin.* ℥v.
Vitrioli rom. ʒß.
Croci Mart. adſtringent. ℈ij.
M. & Filtra. Liquor. eſt rubicundus.

℞. *Lapid. medicamentoſ. Crollii* ʒß.
Aq. Roſar. rubr. ℔ß.
M. & eluat Urethram ope Syringæ.

SECT. III.

De Medicamentis Balſamicis.

Quando *Medici*, frequenti uſu docti, Adſtringentium praxin ad *Gonorrhœam* nihil certi, multum ſæpe periculi, afferre deprehendiſſent, idcirco ad alia alterius (ut videbatur) generis remedia impulſi fuerunt, quippe cum exiſtimaſſent materiam *Gonorrhœæ* ex pure quodam conflari, itaque Medicamentorum, quæ ad cuticulam Ulceri obducendam commode admoventur, quæque ideo *Sanativa* dicuntur, periculum fecerunt, haud dubitantes, quin eundem fructum, quem cætera Ulcera ex iis perceperunt, in *Gonorrhœæ* quoque Ulcera redundaturum ſpectat.

Quod ſi facultates Balſamicorum, quæ hac in parte adminiſtrantur, attento animo excipiamus, eventum, ac ſi extrinſecus admoveantur, longe alium eſſe intelligemus. Cauſa vero nimirum eſt, quod Digeſtio nulla antecedat: *Gonorrhœæ* autem materia, paulo licet albidior, mollior tamen & lenior nequaquam fit, ſed è

con-

contra craſſior multo, quam quando Balſamica exterius apponantur, & tenacior efficitur: & ut uno verbo rem complectar, vires, quas Balſamica exerunt, haud multum ſunt a prædictis Adſtringentibus abhorrentes.

Quæ omnia ſi ita ſint, dubium eſſe non poteſt, quin facultates, quæ ab hoc genere Medicaminum exercentur, longe diverſam ab ea, quam adhuc habuerunt, explicandi rationem poſtularent.

Quippe cum *Gonorrhœæ* materia ex Pure non conſtituatur, cumque inſuper Balſamica remedia munia ab iis, quæ peragunt in vulnere ſanando, plane diverſa moliantur, certo intelligimus, quicquid emolumenti affertur, illud nullo modo a vi Sanativa promanare. E regione igitur, quando hujuſmodi Pharmaca eandem, qua ad *Gonorrhœam* Adſtringentia utuntur, ſupprimendi viam muniant, atque in eadem prorſus Recidivationum pericula incurrant, æquum erit, ut in eundem numerum poſthac adſcriberentur.

Adhæc quoque (quod magni momenti eſt) prætermitti non debet, Balſamica Medicamina in Adſtringentia, quæ præclarum uſum habent, poſſe immutari.

Si enim Sulphur eorum & oleoſitas (quod per coctionem in aqua communi fieri poteſt) detrahatur, vis nihilominus Adſtringens intemerata ſupereſt, & ad *Gonorrhœæ* medelam haud male adminiſtratur. Hoc autem ſenſibus manifeſtum erit, ſi *Terebinthinam* elixemus. Hæc enim, quæ præ cæteris eminet in facultate

tate Digeſtivâ, quicquid Balſamici continet, illud omne coquendo exuit, atque Reſtringentis Pharmaci officio, ſive intus accepta ſit, ſeu exterius admota, adeo valide perfungitur, ut Medici quamplurimi puræ *Terebinthinæ* ejus Pulverem anteferentes cum bono eventu eam adhibeant ad *Gonorrhœam*, poſtquam Balſamica facultas nihil profeciſſet.

Reliquum eſt ut optimas quaſdam Balſamicorum formulas (ut ſupra) ſeorſim apponamus: Porro quaſdam Purgantium, Adſtringentium, & Balſamicorum conjunctim præbendas addemus; pro certo enim capimus, quod hæc Remedia auxilium ſibi adjungunt, quando rem inter ſe communicent; vel (ut legitur.)

Quæ non proſunt ſingula, multa juvant.

Miſturæ albæ.

℞. *Terebinth. optim.* ℥j.
Vitellum Ovi.
M. in Mortario, dein adde Aq. Agrimon. ℔j.
Ponatur Miſtura per noctem in Baln. Mar.
Adjice mane ſucci Limon. ℥iij.
Sacch. albiſſ. q. ſ.
ad gratiam conciliandam.

Eodem quoque modo Miſturæ ex *Opobalſamo*, *Copayvi*, ſive *Peruviano*, cum proprio vehiculo, confici poſſunt.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Calc.* ℔j.
Opobalſ. Copayv. vel Peruvian. ℥j.
Ovi vitelli auxilio F. Miſtura alba.
Hujus vel præcedentis Cochlear. iij.
capiat ter in die.

℞. *Opobalſ. gutt.* xxx. *Cap. cum Sacch. albiſſ.*

Bolus.

℞. *Rhabarb. toſt.*
Nuc. moſchat. toſt.
Balſ. Tolut. ana gr. xv.
Sacch. Saturni gr. vj.
Tereb. Venet. q. ſ.
M. F. Bol. Mane & horâ ſomni ſumendus.

℞. *Caſſiæ rec. extr.*
Terb. Ven. ana ℈ij.
Merc. dulc. ℈ß.
M. F. Bolus mane deglutiendus.

℞. *Tereb. Ven.* ℥ijß.
Dracon. mitigat. gr. x.
M. F. Bol. Obeliis involvendus, ut alternis exhibeatur diebus.

Elec-

Electuarium.

℞. *Pulp. Cassiæ rec. extr.* ℥ij.
Bals. Capyv. ℥j.
Merc. dulc.
Ocul. Cancr. præpar.
Sal. Prunell. ana ʒj.
Sal. volatil. succin. ℈iv.
Syr. de Alth. Fernelii q. s.
M. F. Conditum, de quo capiat magnitudinem Nuc. moschatæ majoris bis, vel ter in die.

Superius hoc Electuarium inter *Medicos Belgicos* longo in usu fuit: atque in Praxi Chymiatrica rationali, in Cap. de *Gonorrhœâ* pag. 115. locum habet, idemque prorsus est cum eo, quod *D. Wallus* apud nos adhibuit, & suum etiam nomen tradidit.

℞. *Electuar. lenitiv.* ℥ij.
Balsam. Capyv. ʒvj.
Oculor. Cancr. præpar. ʒiij.
Nuc. moschat. ras.
Sal. prunell. ana ʒij.
Merc. virid. ℈iv.
M. F. Electuar.

℞. *Saug. Dracon.*
Amyli ana ʒiij.
Opobalsami ℥ß.
Terebinth. Cypriæ ʒjß.
M. Sacchar o apud Pistores saccharios furno

no incrustetur, & capiat ex eodem ter vel quater in die.

Pilulæ.

℞. *Mumiæ.*
Sang. Dracon.
Terebinth. coct.
Corall. r. præpar. ana ℈ij.
Balf. Peruvian. q. f.
M. F. pilul. Maffa, de cujus fingulis drach. formentur Pilul. x. *Cap.* IV. *omni Vefperi & multo Mane.*

℞. *Ocul. Cancror. præpar.* ʒj.
Gum. Guajac. nativ.
Balf. Tolutani ana ℈ij.
Terebinth. Cypriæ q. f.
ut redigantur in formam pilularum mediocris magnitudinis.

SECT. IV.

De Remediis Diureticis.

Veteres Recentiorefque *Medici* Diureticorum Pharmacorum praxin adeo acriter fibi propofuerunt ad largiorem Urinæ copiam excitandam, ut in hoc confilio, etiamfi *Gonorrhœæ* eventus votis fuis non refponderit, perftare, atque ex hoc Medicaminum genere interdum periculofiffima, quoniam Lotii undas certius & vehementius promoveant, adminiftrare confueverint. At vero plurimum Lotii, five una five re-

repetita vice redderetur, *Gonorrhœam* ita afficere non poteſt, ut acrimoniam corrigat, aut Ductuum, a quibus Fluor proficiſcitur, tenorem protegat & conſervet, neque equidem ad Naturam ipſam ita præſto eſſe queat, ut Effluxum promovendo Contagem projiciat.

Sed rem paulo altius repetamus, & quid commodi ad hunc morbum magna Urinæ copia crebro iterata afferret, videamus.

Atque imprimis illud apparet, Liquorem ex Veſica profluentem partes, quas tranſgreditur, abluere; quam ob cauſam modica Urinæ redditio crebro repetita multo commodius ablutionem iſtam, quam largiſſima copia, ſi unâ & eâdem operâ effunderetur, promovebit.

Sicuti autem Urina ob eam tantum rationem commovetur, ut abluat Canalem ſuum, ita pro certo habemus, totam Diureticorum praxin ad *Gonorrhœæ* virus corrigendum nequaquam valere, ſed in ablutione ſolâ collocari. Nempe hujus morbi materia, cum ab Urethræ lateribus jugiter ſit excuſſa vi horum Pharmacorum, neque retrorſum ferri, cum quantitas augeatur, nec novam acredinem adipiſci poteſt; quod futurum eſſet, ſi diuturnius in iis locis commorandi diverſorium haberet: hæc itaque operatio una eademque eſt, ac ſi Ulcus aqua vivâ elueremus, cujus uſus, ſi commode admoveri poſſit, eundem plane eventum, ac Diuretica Medicamina, ad hunc Morbum eſſet allaturus.

Hinc itaque perſpicuum eſt, *Gonorrhœæ* medelam, quæ Diureticorum ope comparatur,

 ipſi

ipsi *Medicorum*, a quibus ad hunc finem adhibentur, Hypothesi repugnare. Cum enim a copiosis his, quæ cientur, Urinæ undis partes, præter *Urethram*, irrigari nullæ possunt, sedem *Gonorrhœæ* in *Urethra* poni necesse est, cujus suspicionem nullam habuerunt. Hinc præterea ratio repetitur, cur Diuretica nullius momenti sunt ad *Gonorrhœam* fœminarum, quoniam sedes ejus adeo alte in Illarum Vagina constituitur, ut ab Urinæ fluminibus attingi nequeat.

Hæc vero omnia in clariorem lucem proferentur, si paulo acriori animo rem intuebimur: Etiamsi enim quisquam *Prostatas* unam tantummodo Glandulam conflare, aut in duas diffindi oportere judicaverit; quomodocumque tamen res ista sese habeat, certe Liquor in Ductibus earum secretus ablui ab Urina prius non potest, quam aut tota moles *Prostatarum* aut saltem Ductuum Valvæ corrosione quadam expugnentur. Quod si quis forte concedat, is tamen perfractam *Prostatarum* compaginem a sola ablutione renovare nunquam existimaverit, quam ob causam ablutio hæc, si admoveri possit, incassum admovebitur. Sin autem è contra in *Prostatis* esset sita *Gonorrhœæ* sedes, quæ contagii sui undas in Urethram jugiter exoneret, nemo tamen *Prostatas* ab Urina emendari arbitrabitur, qui cognoscit nullum inter Urinam & Prostatarum laticem commeatum intercedere, ex quibus omnibus efficitur, Diuretica remedia (secundum eorum Theoriam) huic Morbo occurrere non posse; quod

Ex-

Experientiæ ipſi adverſatur.

Idem vero Argumentum, ſi ad *Veſiculas Seminales* referatur, multo plus virium obtinebit, quoniam ſemen haud magis ab Urina attingi, quam *Proſtatarum* liquor, poteſt. Accedit etiam, quod cum Urina ne externam quidem Veſicularum harum faciem tangat, pro certo habemus, *Gonorrhœæ* medelam, quæ Diureticorum auxilio perficitur, in nullis locis, multo minus in *Vaſculis Seminalibus* acredinem corrigendo comparari.

Jam vero ad incommoda, quæ ab immoderata Diureticorum praxi afferuntur, ſignificanda proficiſcimur, quæ adeo multa, adeoque gravia ſunt, ut Medici a nimio eorum uſu merito deterreantur. *Hippocrates* ingentem jacturam, in quam Homines, (ſi pariter æqualiterque in hiemis atque in æſtatis tempore perpotaretur) incurrunt, perſpectam habens vult, ut curæ ſit, ne multum in hieme biberetur. At vero hujuſmodi incommodum, in eo tantum (ut a Medicina Statica confirmari poteſt) eſt collocatum, quod nimium Lotii exinde cieatur; unde Morbi quamplurimi exoriuntur. Sicuti autem Inſtituti noſtri ratio poſtulat, ut Mala, quæ ex jugi ingentique Urinæ copia *Gonorrhœa* percipit, potiſſimum notarem; ideo unum tantummodo alterius generis Morbum, ab *Hippocrate* memoratum, ab aliis Medicis pæne omnibus prætermiſſum, adjungam, qui crebro cadit ſub praxin Medicam, qui dolores vegetos ſecum fert, & qui perſæpe pro Lithiaſi (non ſine magno errore) accipitur. Diſer-

tam hujus descriptionem in *Libro Illius de Natura Hominis* τετέων Κυςις ψωρία &c. reperimus, quem locum si quisquam cum iis, *quæ in Libro de Morbis internis* leguntur, sedulo conferat, is inobservati hujus & perquam molesti Morbi originem assequetur: sed ad propositum redeamus. Longus Diureticorum usus causa est, ut non modo fœdum *Gonorrhœæ* virus, verum etiam Mucus ille, qui a Natura (quod supra docuimus) comparatur ut Urethram oblinat, eodem tempore expellatur, unde fit ut hæc *Fistula* ab Urinæ Seminisque acrimoniâ adeo gravem in modum stimuletur, ut immanes Dolorum insultus per totum Urethræ canalem ad ipsum etiam Vesicæ collum aliquando propagentur. Adde quoque, quod stimulatio hæc, cum aliquandiu sævierit, ad partem tali irritatione confectam (quod cum de Glandis & Fræni Inflammatione ageretur, satis enucleavimus) ingentem Humorum affluxum adducit, qui Urethræ membranas incrassans facit, ut Meatus in perangustam conditionem redigatur; unde acerrima Mingendi molestia, & totalis interdum Urinæ suppressio exoritur; adeo ut ad Balnea confugiendi propter Inflammationem mitigandam, & *Perinæi* etiam pungendi, si Balneatio nihil profecerit, sæpenumero necessitas imponiatur. Porro notatu dignissimum est, atrocissimam hanc *Urethræ Prostatarumque* molestiam in nulla Pharmacorum methodo, præter Diureticam, quæ inter Galliæ Medicos maxime diligitur, reperiri.

Sed quidem mihi cum animo meo reputanti Even-

Eventus dubios, quos praxis Diuretica ſortita eſt, Nemo hiſce jacturis præſtantius, quam diligentiſſimus ſagaciſſimuſque M. *Ronjat*, occurriſſe videtur. Illius autem felicitas magis ipſius hominis ingenio, quam ulli hujus methodi excellentiæ, adſcribi debet.

Pulveres.

℞. *Terebinth. coct.*
Cryſtall. mineral.
N. moſchat. pulverat. ana ℈j.
M. F. Pulver. Doſ. iij.
quos unico die capiat.

℞. *Cremor. Tart.*
Sal. Abſynth.
Coral. ad albedin. calcinat.
Virg. aur. ana ℈j.
M. F. Doſ. iij. *unico ſimiliter die ſumendæ.*

Bolus.

℞. *Marg. præpar.*
Pulv. Radic. Alth. ana ʒß.
Nit. præpar. ℈j.
Conſerv. flor. Malv. q. ſ.
M. F. Bol. duo, quorum unum hora ſomni, alterum proximo mane deglutiat.

Apozema.

℞. *Radic. Alth.*

Petroselin. ana ʒvj.
Gramin. ℥ß.
Uvar. passar. exacinat. ʒvj.
Coq. optime riteque in Aq. commun. s. q. ad ℔ij.
In Colatura solve Nitri purificati ℥ß.
M. F. Apoz.

℞. *Decoct. Capillor. Vener.*
Agrimon.
Hepatic.
Plantagin.
Ceterach. ana ℥v.
Syrup. de succo violar. ʒij.
M. F. ptisana.

℞. *Decoct. de* v. *Radic. aperient.* ℔ij.
Cryſtall. min. ʒij.
Sacch. albiss. ʒv.
M.

Riverius cum multis aliis in aquæ illius, quæ *Quercetani* nomen gerit, laudibus consentit.

℞. *Menth. sicc.* ℥iij.
Semin. Lactuc.
Rut.
Agni Cast. ana ℥ijß.
Ireos florent. ℥ij.
Fol. Dictamni Cretic. ʒx.
Sacch. optim. ℔ij.
Pulverisatis adde Terebinth. venet. ℥v.

Vin.

Vin. alb. generoſ. ℥xxx.
Deſtillent. vaſe vitreo, Balneo vaporoſo.

Chymici Tincturam quandam ex vermibus menſe Majo collectis confectam, & cum ſale Tartari commixtam, de qua viginti aut triginta guttæ ſimul capiuntur, mirum in modum commendant, necnon Tincturam ex Juniperi baccis conflatam.

Tinctura.

℞. *Bacc. Juniper. maturar. & electar. q. v. Contund. & affuſa Aq. Saxifragiæ ſ. q. Digerantur. Hinc exprime, abſtrahendoque inſpiſſa ad Mellis conſiſtentiam. Hujus Mellis juniperini cochlear.* x. *Miſce cum aq. vitæ Juniperinæ & digere, quo F. vel Tinctura vel Elixir Juniperinum.*

Electuarium.

℞. *Conſ. fl. Malv.* ℥j.
Symphit. ℥ß.
Radic. Ononid. pulverat. ʒiij.
Semin. Ruſc.
Bruſc. ʒij.
Syrup. Alth. Fernel. q. ſ.
M. F. Opiata, de qua capiat. ſubinde Magnitudin. Nuc. moſchat major.

Poſtremum autem, alia ex Diuretica remediorum turba nonnulla in uſum venerunt, quæ non modo majorem Urinæ copiam excitant,

ſed etiam partes, quas tranſcurrunt, ſtimulatione quadam perſtringunt. Atque hæc equidem ad *Gonorrhœam* tollendam & ad colorem illius immutandum, quam Diuretica, quæ nulla vi ſtimulatrice imbuuntur, multo præſtantioris momenti eſſe exiſtimantur. Enimvero cum *Medici*, debilioribus Diureticis parum fauſte utentes, ad ea, quæ Urinam vehementius provocarent, ſeſe contuliſſent, in facultatem quoque quandam ſtimulativam inciderunt, quam ii non tantum *Gonorrhœæ* nihil prodeſſe, ſed etiam officere arbitrabantur. E regione vero pro certo habemus, quicquid boni ad hunc Morbum ex uſu Diureticorum defluxerit, illud omne nullo modo ad facultatem Diureticam, ſed ad virtutem ſtimulativam referri oportere. Quippe horum Medicaminum ſtimulus (quod ſupra de purgantibus Pharmacis dictum fuit) ad morbificos *Gonorrhœæ* aculeos ſuperadditus, multo celeriorem, quam ſi a ſolo Naturæ impetu projiceretur, Contagis finem faciet.

Quando autem hic optatus Exitus a tam indirecta Methodo pariatur, non mirum eſt, quod Dolores acerrimi, aliaque, quæ conjunctæ duorum ſtimulorum vires ſuſcitare ſolent, graviſſima Symptomata exardeſcant. Unde fit, ut nonnulli, cum plane fuerint neſcii, quo pacto corrigi hæc Pharmaca & mitigari poſſent, eorum prius uſum, quam Morbus confectus atque ejectus ſit, intermittere cogerentur.

Illud equidem negari non poteſt, hoc genus Diureticorum a quibuſdam, Miſtura cum Oleis,

leis, aliisque mollibus Medicamentis facta, castigari solere. At vero hac castigatione virium adhibita, Remedium statim suo stimulo quasi castratur, unde nobilis ejus impetus repente flaccescit, atque utilitas jugulatur.

Quando autem antedictæ Observationes Methodos quasdam, quibus hæc medicamina moderemur, nobis proponunt, idcirco formulas recensebo.

Pharmaca.

℞. *Cantharid. integrar.* ℈j.
Vin. Rhenani ℥iij.
Vel Sp. Vini tantundem. Infund. per aliquot dies, hinc filtra. Hujus Tincturæ cochleare misceatur cum Cerevisiæ vel vini Cyatho, quem hauriat Æger. Proximis diebus augeatur cochleatim Dosis.

Hæc Methodus cum *Thoma Bartholino*, alium tamen ob finem, primo fuit communicata. Quo modo *Cantharides* præparantur, & quæ fuerunt hujus Tincturæ effecta, in *Epistolarum Centuriis* fuse explicatur.

Cum vero hæc Tinctura vehementissimos Dolores, cruentam Urinam, aliaque molestissima Symptomata progignere comperta fuit, igitur cum *Oleo*, cum *Albi Verbasci succo*, cum *Althææ Syrupo*, quæ omnia immanem illam malorum turbam temperent, commiscetur.

Etsi autem hoc Remedium (sicut res visa est) magis ob bonam spem, quæ de illo erat, quam

quam ob fructum ullum, qui capiebatur, maximis in laudibus aliquando atque deliciis fuit, ea tamen opinio haud diu permansit, usúsque ejus, aut propter dolores excitatos, aut propter vires Mixtionis additamento defalcatas, depositus atque abjectus fuit; donec *Recentiores* quidam illud præparationibus minus jucundis, eventu autem haud magis prospero, corrigere & instaurare contenderunt. Methodus vero hæc *Neoterica* sic se habet.

℞. *Spir. vini* ℥ix.
Rhabarb. el. ʒjß.
Cantharid. ℈ij.
Gum. Guajaci.
Coccinell.
Balſ. peruv. ana ʒj.
M. Elic. ſ. a. Tinctura.

℞. *Sp. vini* ℔j.
Cantharid. ʒj.
Rhab. el. ʒjß.
Gum. Luccæ ʒj.
Guajac. ʒij.
Digerantur diebus tribus in B. M.

℞. *Rhabarb. el.* ʒjß.
Cantharid. ʒj.
Gum. Guajac.
Balſ. peruviani.
Coccinell. ana ʒß.
Sp. Sal armoniac. ℥jß.
Sp. vini ℥ix.
M. F. ſ. a Tinct.

Hæ

Hæ quidem rationes nobis ſunt propoſitæ, ut offenſiones, quas affert *Cantharidum* Praxis, feliciter devitemus. At vero mehercule quam fœda, quam indefinita, (ne dicam quam maleſana) eſt hujuſmodi compoſitio? in quâ, quæcunque ad *Gonorrhœæ* aut *Venereæ Luis* curationem unquam pertinuerunt, in unam quaſi maſſam univerſa congeruntur.

Sed ut hæc ingrata atque imperita Mixturarum inſtituta relinquam: non poſſum profecto quin adverterem *Priſcos* Medicos non tantum cum *Modernis* conveniſſe, quod *Gonorrhœam* a Diureticis & Purgantibus Pharmacis tolli credant, ſed etiam in ſtatuendis eorum formulis nequaquam a Recentibus ſuperatos fuiſſe. Accedit etiam, quod præſcriptiones multas ab *Hodiernis Recentibuſque* Medicis adhibitas cernere licet, quæ ſuis *Gonorrhœæ* hypotheſibus plane repugnantes, ad indicationes opinioneſque Veterum hominum quam optime accommodantur: adeo ut modernam Curandi rationem in plurimis rebus Empiricam prorſus eſſe jure optimo dicamus, utpote quod Praxis pendet ex fide *Veterum*, quorum Prudentia atque Conſilia interim exciderunt.

Illud equidem negari non poteſt, Medicamentorum genus, quæ ad immoderatum ſeminis effluxum coercendum *Specifica* olim habebantur, in *Gonorrhœæ* curriculo ab Antiquis viris commendatum, atque ab iis, Mixtura cum Diureticis Purgantibuſque perſæpe facta, adminiſtratum fuiſſe. E regione vero ingentem Diureticarum Ptiſanarum *Specificis* hiſce refer-

tarum

tarum thesaurum inter Neotericos Authores cumulari reperimus, quorum utilitatem ab ea, quam sibi hi finxerunt, *Gonorrhœæ* Theoria significatam judicare nullo modo possumus.

Alexander Trajanus Petronius ad hunc ipsum finem *Agni Casti Syrupum* moliebatur, qui, magna licet congeries sit istiusmodi Medicaminum, hodiernis diebus adeo parvi penditur, ut ne in Pharmacopoliis quidem audiatur. Hanc tamen præscriptionem, tum quia præcipuum sit hodiernarum Ptisanarum fundamentum, tum quia proportio Medicaminum in quibusdam Pharmacopæis perperam augeatur, atque in aliis ordo immutetur, operæ pretium erit ex antiquo ipsius fonte exhaurire.

℞. *Accipe Seminum Endiviæ,*
Lactucæ,
Portulacæ,
Cucurbitæ,
Melonis ana ℨij.
Psyllii ℨj.
Flor. Nenupharis,
*Folior. Mentæ ana M*ß.
Seminum Rutæ,
Canabis ana ℨß.
Agni Casti ℥iv.
Aquæ Coriandri, Decocti Lentium ana partes æquales. Bulliant s. a. postea Colentur. Ex hoc Colato accipe ℔j.
Succi Limonum ℥ij.
Sacchari q. s.
M. F. Syrupus.

Tra-

Trajanus in hujus Syrupi ſubſidium *Camphoram* vocat, *Electrum*, & *Nymphæam*, atque alia quædam *Specifica* ad ſemen cohibendum, quando igitur Recentiores remedia ejuſdem generis præſtituant ægrotis, originem Praxeos, a ſuis utique principiis abhorrentis, quis non deprehendit?

Hactenus *Veterum* atque *Recentiorum* Praxin, Indicationeſque, quibus innixa fuit, fideliter ſignificavimus: Rationes quoque, a quibus horum omnium Medicaminum vires exponuntur, atque ad *Gonorrhœam* referuntur, enodavimus: Unde non modo iſtius juvaminis, quod Pharmaca afferunt, cauſas conſequimur, ſed etiam qua ratione Symptomata gravem aliquando in modum ab iis urgeantur, atque ipſe Morbus in Luem Veneream vertatur, manifeſto intelligimus.

Quod ſi quis forte mihi vitio daret libertatem illam, qua & *Veteres Recenteſque* Medicos, Pharmacis ſuis parum perite & proſpere utentes, ſum proſecutus, is profecto reſipiſcet, ſi ſecum reputaverit ab hiſce cautionibus viam muniri ad depellenda pericula iſtorum Medicaminum, quorum incommoda à mille miſerorum hominum experientia poſſunt nimis confirmari. Sed quidem non eſt, ut Teſtimonia aliunde repetam, quam ex ipſis candidiſſimis ingenioſiſſimiſque harum Methodorum Inventoribus, qui jacturas, quas Secutores eorum aut non vident, aut data opera diſſimulant, palam profitentur: hæc verba ſunt *Petronii*, *in capite de Virulentæ Gonorrhœæ curatione*: „Itaque poſtquam

„ne-

„ neque Medicamentis Alvum ducentibus obe-
„ divit, neque per Cutim, neque per alias Cor-
„ poris partes evacuantibus &c. aliis modis,
„ aliisque ingeniis insistendum.

Jam vero procedimus ad optimas quasdam rationes investigandas, quibus Symptomata superius memorata atrocitate sua spolientur; Hæc enim negligi non debent, dum totius Morbi, a quo profluunt, Curationi præcipua diligentia studeamus.

Prius vero quam hanc novam provinciam suscepero, significandum duco errorem, qui passim jactatur, *Gonorrhœam* scilicet Fœminarum distinctam quandam & peculiarem Curandi methodum postulare.

Quandoquidem vero diversam hujusmodi tractationem, nisi in gravidis Mulieribus, quæ (sicut omnes Medici norunt) a purgantibus Pharmacis removentur, nullam agnoscerem, non est ut in hoc loco ulterius commorarer. Verum profecto est, Mulieres majori fortassis difficultate, quam Mares, sanari. Uterque tamen Sexus eadem omnino desiderat Curandi Instituta, ut ex iis, quæ & in Theoretica Practicaque hujus Operis parte dicta sunt, manifestum efficitur.

Cap. III.

De Mingendi dolore mitigando.

Graviſſimum dolorem, qui inter mingendum percipitur, ex eo prorſus commoveri, quod Lotii ſales Urethram prius a *Gonorrhœæ* acrimonia exeſam in curſu ſuo ſollicitent & pungant, ſupra intelleximus. Itaque Moleſtia tolli ſine dubio non poteſt, dum virus ibidem inſidere & ſævire perſeverat, è regione autem, morbo ad medelam vergente, Urinæ dolor utique deferveſcit. Cum vero hic Urinæ ardor non tantum ſemper plurimum moleſtiæ, ſed etiam, ſi perſtiterit, plurimum aliquando periculi afferat, neceſſe eſt ut aliquam hujus acredinis leniendæ rationem habeamus, anteaquam ſola *Gonorrhœæ* Curatio penitus abſolvitur.

Hic dolor, niſi aut Urethram ita muniamus, ut acutis Urinæ ſalibus haud ſubjiceretur, aut ipſam Urinæ ſalſuginem auferamus, nequit relevari: illa quidem ratione, ſales Urethram rodere non poſſunt, hac vero, ſalſedo ipſa extinguitur. In priori profecto methodo Magiſtram Naturam intuemur & imitamur, quæ ejuſdem generis præſidio utens cavet, ne Urethra ſalſugine ſeminis aut lotii vellicetur.

Juvamen, quod ex hac parte miniſtratur, eo nomine eſt commodius, quoniam mollis Lacunarum liquor a *Gonorrhœæ* veneno vitiatus vertitur in adverſarium, & loca illa turpiter dive-

xat, quæ defendere debuiſſet. Sin autem Urinam viſcoſitate imbuerimus, aut Liquores viſcoſitate imbutos injecerimus, Urethra inde Muco quodam (tanquam a Natura ipſa) oblinita ab omni & Urinæ & Morbi acrimonia vindicabitur.

Alteram doloris leniendi intentionem aſſequemur; ſi vel præſtemus, quod Liquor in renibus ſeparatus haud multo ſale oneretur; vel quod ſalis particulæ inter ingentem aquearum partium numerum adeo diſpergantur, ut præ exiguitate ſua Urethram lædere non potuerint. Prior hujus Conſilii pars utcunque factu ſit difficillima, tamen certi ſumus, ſalem in larga aquæ copia conjectum naturam ſuam propemodum exuere. Si igitur aqueam ſanguinis partem (nempe ſeroſam) vehementem in modum augeamus, tum ſal magnopere dilutus ſuos penitus ſtimulos amittet, & Urinæ æſtus relevabitur.

Hinc & a Coroll. 3. cauſam colligimus, cur *Gonorrhœa*, biduo triduove poſt quam eruperit, dolores Urinæ nullos concitaret.

Hic Urinæ æſtus, qui *Gonorrhœæ* plane Symptoma eſt, atque acrimoniæ comes, in hallucinationes plurimas Authores adduxit. Ii enim ad ardorem hunc mitigandum, quaſi morbi medela exinde foret comparata, ſua ſtudia contulerunt, plane ignari, *Gonorrhœam* ſi prius de medio ſuſtulerint, hunc iſtius ſatellitem cito ſubitoque periturum. Eorum profecto error ex eo nimirum defluxit, quod dolores inter mingendum excitatos à quodam Urinæ æſtu pro-

proficifci judicaverint, qui æftus à veficalis colli vafculorumque feminalium Inflammatione, ficut Inflammatio ab ipfa *Gonorrhææ* caufa, cieri credebatur. Quapropter omnis eorum folertia ad Inflammationis moderationem vocata fuit. Ex hac culpa tota fimul Theoria & Praxis *Blenii*, aliorumque Authorum, exoriuntur. Quando autem hæc Hypothefis, præter colligatam fomniorum rerumque adumbratarum feriem, nihil complecti fupra oftenfa fuit, ibidem haud longius immorarer, quam ut, in eorum Praxin quid Conferat Hypothefis, videamus.

Illud negari non poteft, quod Medicaminum eventus prudentiam horum *Medicorum* magnopere fuperavit, qui per mille errores provecti in tolerabilem curandi methodum tandem inciderunt.

A falfo enim hoc Principio, *Inflammationes nimirum a Remediis actu frigidis tantummodo relevari*, factum eft, quod in ufum quorundam Pharmacorum funt delapfi, quæ propter *Frigiditatem* fuam largiorem Urinæ copiam promovebant; ex quibus quoque nonnulla, quando lenta atque vifcofa fuerint, non folum Lotii fales diluebant, verum & Urethram, præter ipforum mentem, muco perfundebant. Fortunati profecto effent, fi omnes eorum hallucinationes eundem exitum habuiffent, tum quidem imprudentia exire & in publicum emanare nunquam potuiffet. At vero perverfus Phlebotomiæ ufus non modo Curationis fpes illis univerfas præcidit, fed etiam *Veneream Luem*,

ſicut ipſi confitentur, ſæpenumero induxit. Alii hujus generis errores non deſunt, qui & ipſos crebro clam ſunt, atque (quod beatius eſt) ab ægrotorum ſuorum ſenſibus removentur.

Hactenus Rationes, quibus Mingendi moleſtia mitigari poſſit, ex vera Theoria deduximus. Jam Pharmaca illa, quæ acerrimo huic dolori, ſive ex imperita tractatione, ſivė ex *Gonorrhœa* ipſa profecto, occurrant, diligenter adhibebimus.

Pharmaca.

℞. *Sal. volatil. ſuccini* ʒj.
Sacch. Candiæ ʒij.
M. F. Doſ. vj. *Harum unam accipiat ter in die cum Cyatho Tinct. Theæ, Cereviſiæ tepidæ, vel ſeri Lact.*

℞. *Cryſtall. mineral.* ʒij.
F. Doſ. ij. *unico die ſumendæ cum hauſtu quorumlibet Liquorum prædictorum.*

℞. *Spec. Diatragacanth. frigid.* ʒj.
Sal. prunell. ʒij.
M. F. Doſ. IV. *ſimiliter eodem die ſumendæ.*

℞. *Amygdalar. dulc. par.* viij.
Decoct. Hord. ℔ij.
F. ſ. a Emulſio, cui adde Sacch. albiſſ. q. ſ. ad gratiam. Hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. *Se*

℞. *Semin.* IV. *frigidor. major.* ℥j.
Papaver. alb. ʒij.
Amygd. dulc. No. viij.
Contund. ſenſim, affundendo Aq. Petroſelin. ℔jß.
F. Emulſio Sacch. Candiæ edulcoranda.

℞. *Semin. Canabin.* ℥ß.
Amygdal. dulc. par. vj.
Aq. commun. ℔ij.
F. Emulſio, qua immiſceatur
Aq. Fol. Aurantior. ℥j.
Hauriatque vicibus duabus.

℞. *Amygd. dulc. par.* IX.
Aq. Saxifrag. ℔ij.
F. ſ. a Emulſio, in qua diſſolve
Gum. Arabici ʒiij.
M. & hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. *Seri Lactis* ℔ß.
Gum. Tragac. ʒij.
Solvatur Gummi & injiciatur Miſtura.

℞. *Aq. Plantagin.* ʒx.
Trochiſc. albor. Rhaſ. ʒß.
M. in uſum eundem.

℞. *Flor. Sambuci M.* j.
Radic. Alth. ℥ß.
Sem. Cydonior. ʒj.
Præp. ſ. a & decoq. in Aq. ℔jß.
Utatur Colatura.

℞. *Radic. Hyoſciami* ℥ß.
Furfur. Siligin. M. ß.
Sem. Lini contuſ. ʒij.
Decoq. in Aq. Roſar. ℔ij.
Frigeſcant cooperta, Liquor poſtea colatus injiciatur.

℞. *Hord. commun.* ℥j.
Radic. Lilior. albor. ℥ß.
Folior. Malv. M. ß.
Semin. IV. *frigidor. major.* ℥jß.
Lamii albi pug. ij.
Præparent. ſ. a & decoq. igne lento in Aq. Flor. Sambuc. ℔ij. *ad* ⅓ *conſumptionem. Liquoris colati portio ſubinde per Siphonem injiciatur.*

Hujuſmodi Remedia non tantum ſe reddunt Theoriæ noſtræ conſentanea, ſed & uberrimos fructus in Praxi præbent; raro enim aut nunquam ſpes noſtras fallunt graviſſimi hujus doloris leniendi. Sed permulti (ut ſupra innuimus) *Authores*, cum dolorem hunc ex Inflammatione (quæ ab æſtu ſanguinis promota fuit) exoriri judicarent, ad venæ ſectionem confugerunt.

Jam vero utcunque Inflammationi, aut potius Virtuti ſtimulatrici, quæ Inflammationis cauſa eſt, hic dolor debeatur, profecto non eſt, ut de iſtius recreatione prius ſperemus, quam aut Urinæ ſales aut Contagis acrimonia tollerentur. Ad has autem Intentiones Phlebotomia (ut ab even-

eventu confirmatur) proficere nullo modo potest, quippe quæ neque Balsamicam ullam neque Diureticam facultatem sortitur. Quinetiam nonnulli sunt, qui (ut jam docuimus) venæ sectionem a *Lue Venerea* excipi sæpenumero adverterunt. Intima quidem hujus calamitatis causa a revulsione illa (quæ Phlebotomia perficitur) peti potest, quæ antiquis temporibus haud ignota fuit, in nostris vero per magnificam *Circulationis* doctrinam præclarum in modum explicatur.

Balneorum praxis, non modo ad recreandum Urinæ ardorem, sed ad vehementem ejus suppressionem (quæ quorundam Pharmacorum usum consequitur) relevandam, adeo ingentis momenti est, ut digna sit, quæ fusiori accuratiorique stylo pertractetur. Balneationis Theoria nos admonet, homini in aqua frigida immerso Urinam & crebrius, quam a Natura, & copiosius commoveri; sin autem in aqua admodum calida, contrarium prorsus in modum rem procedere. At vero Urinæ suppressio nascitur ex vehementi quadam Vesicæ colli constrictione, cujus interventu Sphincter quasi male feriatus vim explosivam vi nova repellit. Cum autem hæc constrictio ex Inflammatione (quæ, ut supra innuimus, immodicæ stimulationi debetur) prorsus proficiscatur, cum etiam istiusmodi Inflammationes ab admoto Liquorum tepore perquam feliciter relevari soleant, itaque temperatæ Balneorum undæ, totum ventrem infimum valde suaviter circumlambentes, faciunt, quod quasi iratus Vesicæ Sphincter adeo

mirum in modum mitigetur, ut, renixu haud amplius facto, humores descendere permittantur.

Quando autem insuper eodem tempore, eandemque ob causam, Urethra haud dissimili Inflammatione vexetur, tamen Balneorum tepor iterum quoque hoc in loco tam prospero munere perfungitur, ut, exeundi venia impetrata, Lotium exoneretur non sine summo ægroti oblectamento.

Hinc demum ad qualem caloris gradum hæc Balnea debeant elevari, necnon quam nullius momenti sit ea calidis plantis aut etiam Diureticis medicari, tuto colligamus.

CAP. IV.

De Constrictione, quam erectus Penis percipit, relevanda, necnon de Glandis Inflammatione recreanda &c.

Quemadmodum gravis illa Constrictio, quæ erectionem Penis nonnunquam consequitur, ex eo prorsus facta sit, quod Urethra exulcerata inter *cavernosa Corpora* dure comprimeretur; Erectio autem ipsa a stimulativo *Gonorrhœæ* spiritu excitaretur, ita nisi aut Urethram a corrosione salvam præstemus, aut ipsum erectionis impetum domemus, spes doloris leniendi inanes agitabimus. Ex his prior Intentio ab iis rationibus medicamentisque perfici potest, quæ in superiori Capite cumulavimus: Altera vero ad optatum exitum perduci nequit, nisi

nisi istas Methodos, quæ Penis intumescentiam repente compescunt, admoveamus. Sin autem quisque repetet, quid sibi obtigit, quando in aquam vivam aut marinam, aut (quod majus est) in Frigidarium se immiserit, medicina ei nunquam deerit in promptu.

Amasia ex Nive confecta, qualem D. *Franciscus* olim habuisse legitur, præsentaneum, præsertim in nostro Climate, juvamen exhibebit.

Sed ut Methodum hactenus institutam explerem, formulas quasdam *Authorum*, ad eundem licet scopum collineantes attexendas puto.

Antequam vero hasce formulas adjungam, hoc in loco præclara facultas mihi datur de Glandis & Fræni inflammationibus, deque fœdo Urethræ hiatu sanando, differendi. Hæc enim omnia ab acido *Gonorrhœæ* veneno commoventur, & gravissimam molestiam atque pericula inducunt. Etiamsi Mulieres Glandem nullam aut Frænum habeant, Vaginæ tamen Sphincter, & Clitoris, & Labia ipsa eandem prorsus ab acredine, atque istæ Virorum partes, Inflammationem passa ab iisdem curandi intentionibus ad medelam promoventur; iis nimirum intentionibus, quæ instantem simul Inflammationem mitigant, atque impediunt, quo minus in hisce locis Contages postmodum grassaretur. Hujus generis sunt Medicamina, quæ subjunguntur.

℞. *Lact. tepidi.*
Aq. Rosar. rubrar. ana ℥j.

 Sacch.

Sacch. Saturni ℥jß.
M. & fove Glandem & partes vicinas.

℞. *Flor. Sambuci.*
Furfur Siliginei ana M.
Radic. Lilior. alb. ℥j.
Decoq. in Aq. Sperm. Ranar.
Lactis rec. ana ℔j.
Colaturæ tepidæ adde Balſ. Saturni ʒj.
M. & foveantur partes tumidæ.

℞. *Folior. Acetoſ.*
Flor. Sambuci ana M. j.
Panis Siligin. ℥ij.
M. F. Lacte ebutyrato, ſed recenti, Cataplaſma Glandi inflammatæ applicandum.

CAP. V.

De Carcinomatum ſive Cariei Curatione.

Quanquam inter *Gonorrhœæ* Symptomata in hoc loco *Carcinomata* numerentur, tamen omnia in eodem ſatellitio non collocari ſupra ſignificavimus: Ex iis enim quædam haud minus diſtinctas, quam *Gonorrhœa* ipſa, in *Lue Venerea* provincias ſortiuntur; Quædam ab infelici atque imperita Curatione aut ab ipſo Morbo Gallico naſcuntur: Quædam demum vera ſunt atque directa Symptomata *Gonorrhœæ*.

Etſi autem fortaſſis & *Carcinomata*, quæ *Gonor-*

norrhœam consequuntur, & ea, quæ propriam sibi & non dependentem Naturam vindicant, ad Medelam (nullis Medicamentis intus acceptis, ut infra ostendemus) possint perduci; e regione vero ea, quæ a *Morbo Gallico* excitantur, postulent, ut Topica interna caperentur; tamen haud iniquum erit, si Methodum eorum curatoriam paulo generaliori intuitu impræsentiarum persequamur. Utcunque enim Pharmacorum intus assumptorum necessitas se habeat, unusquisque sibi Medicus proposuit, ut externis applicationibus hæc Tubercula discuteret, etiamsi incertus exitus & dolores magni istis Methodis obstrepere quodammodo viderentur. Sin autem ex tribus *Carcinomatibus* duo ad minimum non faciunt, ut Medicinam internam adhibeamus, tum equidem de humano genere quam optime merebimur, si a Salivatione parum necessaria, & a Mercurialibus, periculosissimisque Vomitoriis, miseros vindicabimus. Cuicunque vero origini hæc *Ulcuscula* debeantur, an coagulentur an vero dissipentur Liquores partium, quas incrustant, hoc persuasum habemus, Remedia nulla ad hoc usque tempus excogitata ex sententia successisse, nisi quæ hasce pestes penitus consumpserint, profecerintque, ut se a sinceris partibus segregarent. Hæc autem Ratio efficienti *Carcinomatum* causæ nequaquam occurrit, utpote quæ, velut vulnera insanabilia, quasi flamma delentur, non mediocri cum damno partium integrarum. Hujusmodi autem Remedium tantos dolores Inflammationemque tam atrocem inferre solet, ut

ut ad ipſam aliquando Penis amputationem, ob immanem morbi acrimoniam, vimque admoti Medicaminis immaniorem, confugiendi neceſſitas imponatur. Hæc nihilominus eſt unica curandi intentio, quæ inter *Medicos* hactenus prævaluit. In ea quidem opinione eſt D. *Blenius*, ut putet Eſcharotica, in malignitate *Carcinomatum* ſubigenda, primas ſemper partes obtinere: Illud vero præcipue nos admonet, ut in hac Praxi prudentem locorum, ubi emicant hæc *Tubercula*, & virulentiæ, qua ſæviunt, rationem habeamus. Lenioris nempe generis *Eſcharotica* partibus teneris admodum & delicatis, uti & Ulcuſculis recentibus & exiguis, admoveri; e contra autem ad loca craſſa & calloſa, necnon ad *Carcinomata*, quæ radices latas & profundas & diuturnas egerunt, activa Pharmaca & fortiſſima debent applicari.

Verum enim vero hæc *Eſcharoticorum* methodus non modo incredibiles dolores ſecum trahit, ſed & magnam medelæ *Carcinomatum* moram producit, ſiquidem plerique non niſi annuo, & nonnunquam longiori tempore, ſanantur. „Excidente jam Eſchara, ait *Blenius*, „Suppurativorum uſus ad octo tantum dies, ſi „perexigua ſint Carcinomata, ſin autem gran„dia, ad ſex ſeptimanas eſt prorogandus, ad „mediocria denique, media utique mora po„ſtulatur.

Hic minimus eſt Temporis terminus, quo utitur Eſcharoticorum Curatio, quæ ad plurium annorum ſpatium, cum incommodis omnibus ſupra memoratis, nonnunquam prolatatur.

Quan-

Quandoquidem autem *Medicorum* omnium & *Chirurgorum* familia pro incerto hoc & tardo curationis instituto certum aliquid & expeditum nondum substituere & supponere cœperunt, itaque Formulas quasdam Escharoticorum, quæ in vulgari usu sunt, numerare properabo.

Medici cum Remedia, quæ vulgo apposuerunt, ad *Carcinomata* eradicanda perpaullulum valere vidissent, medicaminum præ cæteris omnibus acerrimorum periculum facere, ipsius nimirum *Aquæ fortis* & *Regiæ*, necesse habuêre. *Fallopius* autem ingentem illam, quam atrocissima hæc medicamenta attulerunt, jacturam compertam habens vehementer vult, ut ab istius aquæ usu Medici valde caveant, quæ Aurum ab Argento solet segregare: deinde etiam duas diversas *Aquæ fortis* formulas, unam ex *Mariano Barolitano*, ex *Johanne de Vigo* alteram, proponit. Idem quoque Vir *viridis Æris* tincturam cum *Aqua rosacea* compositam commendat; atque sibi denique persuadens, uti ab eo tempore omnes sibi persuaserunt, *Carcinomatum* medelam frustra tentari, nisi adsint *Corrosiva* seu *Escharotica* medicamina, ea, quæ sequuntur, sedulo subjungit.

Pharmaca.

℞. *Aq. commun. q. v.*

Bulliat in lebete æneo, in ea infunde

Calc. vivæ parum, & adde

Vitrioli Hungar. q. s.

ut cærulescat solutio; hanc filtra pro Fotu tepide applicando.

℞.

℞. *Lact. virgin. q. v.*
Mercur. ſublim. pauxillum.
M. F. Liquor, quo ſæpius tangantur Ulcera maligna.

℞. *Axung. porcin. q. v.*
Ol. Tart. per deliq. q. ſ.
ut Axungia deveniat acris & F. Unguentum; vel Ol. Tart. vice addatur Ol. Vitrioli.

℞. *Merc. præcip.* ℥j.
Vini ſublimati ℥ij.
Stent ſimul in vaſe, & vinum ſublimatum accendatur, ut totum cremetur. Id cum novo vino ſublimato ter repetatur.

℞. *Merc. præc.* ℥ij.
Sp. vin. ardent. ℥iv.
Ponantur ambo in Retorta, & Sp. vini a Mercurio præcipitato deſtilletur, & in vas recipiens accipiatur.
Hunc Sp. ſerva.

Duæ Præparationes *Præcipitati* proxime ſignificatæ ſine ullo vel leviori ſaltem cruciatu rem ſuam efficere jactitantur. Quod tamen aliter fore eventurum comperiemus, niſi ſumma in iis componendis diligentia adhibeatur, & niſi corroſivi ſales penitus aboleantur.

℞. *Merc. vivi optime purgati* ℥j. *quam ſolve in Aq. fort.* ℥ij. *Solutioni ſuperfunde aquam communem, poſtea paulatim Ol. Tart.*

Tart. correctum guttatim adde, & Mercurius luti instar præcipitabitur, quem probe a Corrosivo per aquam simplicem vindica. Hic Præcipitatus vocatur Luteus, ab aliquibus vero Magni Calcinati Paracelsi nomine intelligitur.

℞. *Merc. Lut. vel Præcip. rub. parum.*
Immisceatur Ung. Basilic. s. q. & extende super petiolas, quas Cancris vel Cariebus applicabis.

Cum autem acriora Remedia in usum maximum venerunt, quorum viribus *Carcinoma* imprimis radicitus evellitur, postea Balsamicorum ope partes a tam gravi evulsione offensæ restitui & relevari debent, idcirco prioris generis prius constituam, deinde ad Balsamica festinabo.

Balsamica, quæ vulgari in usu sunt ad partes consolidandas, suo munere cunctanter nimis funguntur, ideo *Musitanus* hoc Balsamum proponit.

Balsamum.

℞. *Aloes.*
Myrrhæ & Croci ana ℥j.
F. omnium Pulvis & affunde
Sp. viniardent. ℔j.
Stent simul per duos dies, deinde per Inclinationem, tantum, Sp. vini separa, & in vase optime clauso serva. Aspergatur Ulcus ter vel quater in die, & consolidatum erit.

At

Ab hoc Balſamo (prout ipſe confitetur) neceſſe eſt ut dolores magni moveantur. Quapropter alia Olea, ſicut *Ung. de Tutia*, ab eo commendantur. Nullum autem præponere oportet *Unguento Deſiccativo Rubro*, aut *Ung. Diapompholygos*, vel huic, quod a *Johanne* de *Vigo* conſtituitur.

℞. *Ol. Roſac.* ℥ij.
Succi Plantagin. ʒvj.
Litharg. Auri & Argenti ana ʒv.
Tutiæ ʒiij.
Ceruſſ. ʒij.
Plumbi uſti ʒj.
M. & ducantur in Mortario plumbeo ad Unguenti conſiſtentiam.

Quanquam vero Auctores ad *Carcinomatum* curationem Remedia jamjam recenſita admoverunt, tamen ex iis etiam acerrima & moleſtiſſima Venereæ Peſti ſatisfacere non potuerunt, quocirca Medicamina quoque Mercurialia intus adhibuerunt, quæ eodem tempore Medelam promoveant, prohibeantque, quo minus Maſſa ſanguinis interim pollueretur. Quemadmodum autem diverſa *Carcinomatum* genera a præmiſſa Theoria ſatis ſignificata fuerint, exinde quoque, quæ ſanguinem vitiant atque interna Topica deſiderant, quæ vero ab externis remediis ſanantur, perſpicere poterimus.

Ex multa mora, quam effert *Eſcharoticorum* Praxis, licet colligere, quod *Carcinomata* non tam

tam repente ſanguinem corrumpunt, *Veneream-que Luem* propagant, quam plerique ſibi Medici perſuaſerunt. Quippe quando *Eſcharotici* Pharmaci non eſt *Gonorrhœæ* acrimoniam, a qua hoc Ulcuſculum excitatur, penitus opprimere, ſed tantum agere ut *Cruſta* delabatur, palam fit acrem Contagis ſpiritum in ſanguinis maſſam non manare, ſed ſede *Carcinomatis* prorſus contineri: præſertim quoque cum cætera Morbi Symptomata, deletis his Ulcuſculis, deferveſcere & tandem tolli videamus. Quapropter quando hanc Curationem *Carcinomatum*, tardam licet & cunctantem, & Pharmacis Peſtis acrimoniam parum ſubigentibus utentem, Venerea Lues raro excipiat, ſtatuendum eſt idcirco *Carcinomata* haud majore jure Veneream Luem, quam *Gonorrhœam* ipſam, allatura.

At vero *Blenius* ipſe tantundem agnoſcit: „ſi „ſales acidos (inquit ille) altius, quando viru-„rulenta Gonorrhœa progignitur, in corpus „penetraſſe, quam Ulcera Venerea & Carci-„nomata excitantur, ſupponamus, tum pro-„fecto intelligi poteſt, Morbi Gallici peri-„culum multo certius a Gonorrhœa, quam a „Carcinomatibus, procreari. Hæc itaque res extra aleam omnem dubitandi ponitur, & ad D. *Blenii* obſervationem accurate quadrat: Iſtius autem cauſa ex iis, quæ ſupra diſputavimus, facillime repetitur. Sed quidem Hypotheſis, quam ſecutus eſt, coëgit Hominem, ut ſententiam amplecteretur ſui ipſius Experientiæ repugnantem, quod palam efficitur, ſi ea

tantum, quæ clausulam jam citatam excipiunt, verba consulamus.

Sed ne in tarda hac & molesta Methodo curandi nimis diu immorari videar, jam aliam longe commodiorem proferre propero, quæ brevi tempore, fere nullo doloris Inflammationisve aut Amputationis periculo, conficit *Carcinomata*. Accedit etiam, quod hoc Remedium haud utitur adjumento alterius cujuscunque aut ad *Carcinomata* extirpanda, aut ad læsam Cutem renovandam.

Hic felix Eventus ab *Unguento* quodam producitur, quod non a spe aliqua bona, aut sola opinione, sed ab ipso fructu & continua viginti annorum Experientia commendatur. Hujus Unguenti efficacia certo respondebit votis omnibus hominum, qui nunc sunt, uti & Familiarium quorundam, quibus olim fuit impertitum. Methodus, ipsius ad instar Medicamenti, brevis est & factu facillima. Hujusmodi enim *Unguentum* tantummodo est ad *Carcinomata* apponendum.

℞. *Hydrargyri q. v.*
Terebinth. Venet. q. s.
M. F. Unguentum.

Prius vero quam rationem hujus *Unguenti* & defensionem suscepero, valde erit ad propositum nostrum, quo successu in aliis nonnullis iisque gravioribus Ulceribus versatum fuit, in medium proferre. Hujus generis narratio eo nomine gratior erit, quia Ulceris genus, de quo ver-

verba ſum facturus, inter Europæ gentes inauditum eſt.

Hæc Hiſtoria cum Germano meo, Doctore *Cockburn*, fuit communicata, quoniam autem ſui ipſius judicii, cum res mea ageretur, ſuſpicionem habuiſſet, itaque de libro meo ſententias alienorum primo ſignificat, deinde ad Unguenti mei mentionem delabitur. Poſtquam vero candidas humanaſque D. *Tho Hoy* & aliorum de meo Opere, ſummaque *Unguenti* mei utilitate, opiniones recenſuiſſet, hunc in modum deinceps procedit:

„Non poſſum (inquit) dicere me unquam „ad Carcinomata Unguentum tuum applicuiſ„ſe, ſed vim ejus in Ulceribus, natura haud „diſſimilibus, & in loco periculoſiori emicanti„bus, expertus ſum: *Æthiops* quidam meus Ul„cere quodam, quod apud nos *Crab-Yanes* au„dit, vexabatur. Hoc genus Ulcerum in pe„dum plantas exoritur, atque labiis adeo du„ris & calloſis inſignitur, ut reſecari non ſine „difficultate poſſit. Moris erat ea Cultello „prius præciſa cum ardente ferro, aut pulveri„bus Cauſticis, quales ſunt *viride Æs* & *Vi„triolum Romanum*, caſſis licet plerumque co„natibus, amburere. Ulcus Pueri mei in ea „parte plantæ excrevit, ubi cutis erat admo„dum calloſa: cui prius reſecato quum Medi„cinam tuam admoviſſem, durities paucorum „dierum ſpatio ſenſim evanuit, & pes Pueri ad „priſtinam ſuam mollitiem & ſanitatem eſt re„ſtitutus. Hujus Experimenti vis adeo eſt in promptu, ut explicatio omnis præcludatur.

Attamen autem hujus generis inventiones grex hominum malevolus invidia potius atque calumnia profequitur, quam laudibus & gratiis, quæ Inventoribus multo juftius debentur. Siquidem hi contra ipfius veritatis lucem euntes hunc in modum difputant. Nonne *Mercurius* (inquiunt) & *Terebinthina* ante in *Venereæ Luis* curatione, quam hic homo extitit, verfabatur? minime inficior. At profecto in *Carcinomatum* curatione locum antea nullum habuerunt. Quod fi (ut hanc rem conficiam) vegeto dolori certa relevatio, fi medela, intra quatuor dies perfecta ei, quæ in quatuor longos menfes producitur, fi demum* Penis amputationi fanitas atque integritas præferatur, tum ædepol hæc noftra curandi ratio cæteras univerfas, quæ antehac fuerunt, merito antecellit.

Exiftimatio cujufque remedii ex ufu ejus & utilitate proficifcitur: fi igitur notum aliquod & populare medicamen, cum aliis commixtum & bene præparatum, ad novum ufum & utilitatem dirigeretur, illud æque novum judicari debet, ac fi quod aliud ex plane novis & inauditis principiis de integro coagmentatum. Itaque non vereor dicere, quod vulgarium medicaminum ad novos fines & opportunitates felix accommodatio multo melius de Re Medica meretur, quam fi ignota antehac medicamenta reperiamus, quæ omnibus popularium methodorum intentionibus infervirent. Quapropter hoc Remedium non fecus novum effe & mei juris puto, quam fi plantam aliquam novam & prorfus inauditam perveftigaffem.

Quan-

Quando *Unguenti* hujus præſtantiam olim vindicabam ab incommodis, quæ vel ex ejus ſimplicitate, vel ex antiqua principiorum, e quibus conflatur, cognitione oriri poſſe arbitrabar, nequaquam in mentem meam venit, me in Plagiariorum numerum referendum unquam fore. Verum quando ex malevola quorundam diligentia percrebuerit rumor, vireſque eundo acquiſiverit, hoc meum Remedium a *Fallopio* jamdudum fuiſſe præſcriptum, quamvis modeſtiores quidam innuunt me illius *Unguentum* aliquantulum emendaſſe.

Quando, inquam, res ita ſe habeat, eam paulo fuſius excuti & enucleari oportebit: verumtamen de eo ipſo obiter mihi gratulari ſatis non poſſum, quod hoc unicum ſit vitium momenti alicujus, quod toti libro noſtro objectatur. At quoniam nonnulli homines haud mediocri cum ſolertia leviuſculum hunc rumorem propagaverint, non eſt ut gravioribus eorum erroribus ignoſcerem; ſed ut hanc rem paulo acriori ſtylo perſequamur. En verum *Unguentum* a *Cl. Fallopio* propoſitum.

Unguentum.

℞. *Axungiæ porcinæ* ℥ij.
Thuris,
Aloes ana ʒj.
Argenti vivi ʒij.
Teruntur hæc in Mortario, extincto Argento vivo, & fit Unguentum, quo inungimus.

 Quiſ-

Quisquamne vero hoc Medicamentum aut surripi a me, aut surreptum promoveri possit dicere? An quia utriusque *Unguentum* cum *Mercurio* præparetur? At certe Reprehensores nostri non credunt, quod *Mercurium* primus omnium, præsertim in Unguento, etiam ipse *Fallopius* præscripserit, cur non vero *Galeni*, vel Arabum saltem, potius quam *Fallopii* scrinia compilavi? Hi enim universi *Mercurium* in Unguentis positum commendarunt. Immo, *Unguentum* illud, quod ansam Salivationis primam præbuit, ab *Avicenna*, doctissimo *Fracastorio* teste, repetitum fuit.

Eadem profecto absurda, eadem malevola ratiocinatio *Hippocrati* quoque (si iisdem Viris placeret) omnem hujus Medicamenti laudem est tributura: *Hippocrates* enim ipse & primævi Medici *Terebinthinam* (quæ Unguentum hoc nostrum proxima ingreditur) Ulceribus admoverunt.

Unde igitur hujus inventionis novitas? Idem sane sonat horum argumentatio: *Fallopius* autem nulla utitur Terebinthina. Eadem equidem argumentatio contra *Rudium* sive *Ruffum*, quem *Rhasen Pereira* appellat, valebit, qui Catapotiorum usum primus detegebat: Neque enim ille (secundum nostros homines) dignus est, qui Inventor nominetur, quoniam ex Aloë, quæ antea in usu fuit, Catapotia præcipue componantur. Neque *Fallopius* Unguentum suum sibi debet vindicare, quoniam nec ille *Mercurio* utebatur primus, aut ad *Cariem* aut ad *Carcinomata*, de quibus nunc agitur, exiccanda,

da, aut ad aliud quodcunque *Venereæ Lüis* Symptoma corrigendum. At vero hoc *Fallopii Unguentum* & ſuas ſpes (uti ipſe confitetur) quodammodo fefellit, & magnum ægroto, propter *Axungiam Porcinam Aloëmque*, dolorem incutit; hæ vero jacturæ a meo removentur. Adde quod *Argentum Vivum* dimidiam Unguenti mei partem (illius autem ſolummodo decimam) conſtituit, & cum optimo omnium *Digeſtivo* temperatur.

Ex quibus omnibus intelligimus, vires ſinguli Remedii longe inter ſe diſpares atque diverſas exerceri. Quinetiam Thus ab *Avicenna* plane *ſpecificum* ad Tumorem omnem delendum putabatur. Quocirca eandem in Thure atque in Mercurio ſpem poſitam habuit *Fallopius*. Utrumque enim Pharmacum ejuſdem hominis authoritate (*Avicennæ* ſcilicet) nitebatur.

Atque in hoc profecto Adverſarii meam conſiſtere ſolertiam omnem dicunt, quod *Fallopii* Unguento ſupervacaneum quodque præciderim, *Mercuriique* juſtam & ſatis validam quantitatem cum Materia quadam, quæ Unguenti formam pariter & efficaciam promovet, commiſcuerim.

Verum enim vero hæc ipſa Objectio ſatis mihi honoris tribuit. Egone enim addidi aliquid ad magni *Fallopii* ſagacitatem? Unguentumne ejus hanc debitam emendationem per centum & viginti annos deſideravit? Liceat mihi igitur aſſumere, quod ego potiſſimum præclarum hoc Remedium, quod Adverſarii etiam mei per centum & viginti annos (etſi forte per di-

 mi-

midium iſtius ſpatii oblivio illud ceperit) inclaruiſſe agnoſcunt, ad juſtam ſuam & debitam perfectionem deduxerim.

Attamen autem cum alterius Medici remedio in unico tantum Pharmaco communicare, iſtius quoque Pharmaci quantitatem, qua ille utebatur, quintuplo majorem adhibere, vehiculumque inſuper longe commodius adjungere, Inventoris profecto magis eſſe, quam Emendatoris, videtur. Sed hæc res penes Lectorem ſit.

Tum ſe, tum Facultatem ſuam haud mediocriter offendunt Medici, qui eam ob rationem methodum curandi aliquam vituperio proſequuntur, quod popularia tantum Pharmaca uſurpet. Si enim Reprehenſores iſti hac ſua calumnia ſignificari vellent, ſuam è contrario Praxin a Methodis non vulgaribus atque inauditis Pharmacis ſuſtineri, iſtud quidem præ ſe ferendo omnem omnium, qui per omne ævum extiterunt, *Empiricorum* arrogantiam ſuperaverint.

Utcunque vero ridiculæ hæ animadverſiones ſint & prorſus dementes, calumnia nihilominus, ſi naturam hominum perpendamus, haud ægre hæret & propagatur. Ut tamen de iis Pharmacis (quibus aut Praxis nova, aut Materies, novitatis ſpeciem impoſuit) plane taceam, certe intelligimus, diſſimiliorem iiſdem coloribus, qui a diverſis pictorum manibus miſcentur, pulchritudinem accidere non poſſe, quam eventum Pharmacis, quæ a diverſorum *Medicorum* mentibus temperantur. Verum

rum quoniam quicunque vehementem calumniandi facultatem exercent, iidem homines crebro grande aliquod præ ſe ferre & vehementer gloriari ſoleant, itaque mihi ſemper ſtatuendum exiſtimavi, Remedium nullum pro *Specifico* haberi oportere, niſi quod prius ab Experimentis plurimis confirmatur, quorum quoque momenta omnia diligentiſſime fuerunt perpenſa, hoc eſt, niſi vel in eodem morbo, eademque morbi gravitate verſatum fuit, vel, quando jam de optimis aliis quibuſcunque Pharmacis ſpes nulla fuerit, id cum felici exitu adhibitum fuit.

Hæc profecto fuit imprimis Arti Medicæ fortuna fatalis, ut multa multi pollicerentur, quæ nunquam aſſequi potuerunt. Ita enim Plurimi homines *Carcinomatibus* abſque ullo uſu Eſcharoticorum, arcanis quibuſdam methodis occurrere (quod nequaquam antehac factum fuit) ſe promiſerunt. Quoniam autem D. *Blenius* hanc *Agyrtarum* conſuetudinem ſimul & ſpes vanas commode depinxit, illius verbis uti liceat. „Intra octo aut novem dies (inquit ille) „deterrima atque immaniſſima Carcinomata ſe „extincturos Agyrtarum pecus profitebitur. „Sin autem ignorantiam ſuam & dolos malos „experientia detectos penitus & exploratos hi „Viri videant, tum fidem ægrotis facere con„tendunt Medicinam ſuam omnia (quæ ex „Lue Venerea non oriuntur) Carcinomata „certo tollere, ſed conditionem ſanguinis adeo „depravatam vitiatamque eſſe, ut eorum ulcu„ſcula removeri prius nequeant, quam ipſa Lues

„relevabitur. Ut tamen hujus Hiſtoriæ cum „aliis, quæ nunc ſunt, comparationem omittam, ſatis erit alteram attexere, quarum ſi utraque jungatur, omnes *Agyrtarum* mores exprimentur, hanc vero poſtremam a *Muſitano* accipe. „Infirmo, (inquit ille) ſuadent Fluorem „illum utilem eſſe, cum Natura per eum lo„cum virulentam materiam expurgare cone„tur, neque cohiberi debere, quia corpus in„ficere poteſt, & pejora eveniunt mala: Hac „malitioſa induſtria, quod illi perficere ne„queunt (ſtercoris & ſanguinis eductione) per „alios curari ſub pœna majoris damni infirmis „prohibent.

CAP. VI.

De Cryſtallinorum Curatione.

Naturam *Cryſtallinorum* (qui ſunt ſpecies Cariei illius, quam *Antonius Muſa*, quamque Medici Italici *Taroli* appellant) adeo fuſe in præcedenti hujus Operis filo patefecimus, ut eorum Remedia jam nullo cum negotio indicare poſſimus; præſertim ſi Nobiſcum reputemus, ea à contuſione parti cuidam corporis illata; quæ ingenti humorum Affluxui & Gangrænæ valde ſubjicitur, excitari. Qua de cauſa quicquid applicatur ſatis Stypticum eſſe debet, ut haſce molles Veſiculas contraheret, neque vero vehementer admodum Adſtringens, niſi forte, liquoribus loci contuſi interim condenſatis, Gangræna gravis cieatur.

At-

Atque demum, ut uno verbo rem conficiam, Adſtringentia, quibus utimur, fomenta ita ſpirituoſis pharmacis animare oportet, ut periculoſus iſte ſcopulus devitetur.

Felix eventus, quem ex continua Experientia hæc Praxis recipit, maximam fidem facit Theoriæ, quæ ſuperius fuit conſtituta: ab ea enim intelleximus, *Cryſtallinos* nullo modo a *Gonorrhœa*, ſed ab ipſo coitu, præcipue vero quando adſint conditiones ibi memoratæ, proficiſci. E contra vero alterius cujuſcunque generis remedia aut vires caſſas aut cunctantes ſaltem & tardiſſimas exercet. D. *Blenii* Experientia ad hanc Doctrinam exquiſite quadrat. „Aquei hi Tumores (ait ille) tantam aliquando malorum cohortem ſecum ducunt, ut a „quibuſdam pro Symptomatibus Venereæ „Luis, atque etiam pro Lue ipſa haberentur. „Hi itaque homines in eo elaborarunt, ut a „Purgativis, Sudorificis & vehementer Diureticis, a Cinnabari fumis, & Emplaſtris Unguentiſque Mercurialibus, & ab univerſis demum Pharmacis, quæ ad morbum Gallicum „adhibentur, Cryſtallinos exiccarent; in hoc „autem tota via errarunt; quoniam hæc aquea „Tubercula a Peſte Gallica nequaquam pendent. Illud enim compertum habemus, Medicamina, quæ in vulgari uſu ſunt, rem ſuam „haud tam brevi tempore, quam Tumores „aquei poſtulant, efficere. Hi enim Tumores adeo importuni ſunt, ut in trium aut „quatuor dierum ſpatio, niſi a remediis Topicis ſtatim ſubigantur, ad maturitatem ſuam „adoleſcant.

Hæc

Hæc equidem ab optimo omnium, qui in hoc genere ſtudii extiterunt, Tractatu confirmanda exiſtimavi, duas potiſſimum ob rationes, quarum prior eſt, ne ego ſolus & ſingularis videar, qui hanc antehac inauditam opinionem ſum amplexus. Altera vero, quoniam homines ita ſæpe comparati ſunt, ut magis defuncti atque peregrini Medici auctoritate, quam viva ſuorum voce vincerentur. Non eſt ut addam, quanta quoque ratione ac Experientia res tota ſuffulcitur. Veruntamen D. *Blenius* ex Aqua potius, quæ in Cryſtallinis continetur, quam ex vera eorum Natura ſuas curandi intentiones repetens, in Errores haud leviores, quam cæteri homines, licet minus periculoſos, incurrit. Aqueas enim has Veſiculas a Pharmacis, quæ in Aquam (ſicut vulgo fertur) vim quandam purgativam exercent, poſſe diſcuti ſuſpicatur: atque ſuo Remediorum, quæ ad *Veneream Luem Specifica* habentur, amori tantopere indulget, ut eadem quoque cum aliis quibuſdam Medicamentis, quæ ad *Venerea Ulcera* & *Carcinomata* commendat, miſceri jubet. Hæc autem omnia nequaquam eo animo admonet, ut Remediorum Topicorum uſus tolleretur: „quorum neceſſitas (addit ille) ex eo maxime intelligitur, quod tantam vim habeant „in quorundam ægrorum curatione, ut Remedia interna, niſi hæc ſimul præſto fuerint, „incaſſum admoveamus.

Quod ſi horum Topicorum neceſſitas talis ſit, qualem ille ſignificavit nobis, ille vero e contra Purgantia Pharmaca ea intentione admini-

miniſtrat, ut Aqua (quod fieri illa ratione prorſus nequit) diſcuteretur, palam efficitur D. *Blenium* minus bene uti Experientia ſua, *Cryſtallinoſque* a Topicis tantum Remediis (nulla *Carcinomatis* aut *Gonorrhœæ* aut *Venereæ Luis* ratione habita) ad medelam perduci.

Cryſtallini quidem a plurimis hominibus inter deterrima *Gonorrhœæ* Symptomata plerumque numerantur, quanquam autem neque Experientia mea, nec opinio, quam de illorum curatione habeo, mihi ſatis unquam argumenti fuit, ut tantam eorum atrocitatem ſuſpicarer: ſpero tamen, ut aliorum praxis (quæ meam potius confirmat quam diluit ſententiam) hanc diſſentiendi libertatem ſit mihi conceſſura. Attamen autem ne inter varias opinionum diverſitates res ipſa excidat, & medelam deſideret, ſequentes Methodos, quæ magis in deliciis ſunt, proponendas puto.

Atque equidem, ſi *Muſitano* fides ſit, *Tabaci* ſpiritus graviſſimo huic malo duntaxat ſatis occurrit, qui ab eo itaque in hunc modum præparatur.

℞. *Tabaci foliorum viridium q. v.*
Infund. vino Malvatico.
Tinctura utatur ſine Deſtillatione.

Cryſtallini hac Tinctura, a *Mercurio Præcipitato* prius caſtigata, ſunt quinquies ad plurimum attingendi. Æquum autem erit, ut ægroto jacenti admoveatur, ne forte ob dolorum inſultus & vehementem Tincturæ vim ſpaſmis op-

oppreſſus decidat. Sin autem *Cryſtallini* tam graves revera eſſent, quam hic Medicus aſſeverat, aut tam immane remedium poſtulaſſent, tum profecto inter peſſima *Gonorrhœæ* aut *Venereæ Luis* Symptomata jure optimo numerantur. Verum quidem D. *Blenius* & complures alii nihil vident, quod a *Cryſtallinis* tantopere metuatur: licet ille etiam majoris periculi, quam quod aut res ipſa, aut Experientia ejus, unquam denunciavit, terrore commoveatur. Intelligebat enim Pharmaca deſiccantia, aut diſcutientia ad *Cryſtallinorum* medelam ſatis valere. Quorcirca Spiritum vini Camphoratum, Paſtam quoque quandam ex Lomento & aqua Tiliæ & Sale Armoniaco conflatam commendat, immo quoque ad Adſtringentia devenit, qualia ſunt Albumina pulvere Sympathetico & Alumine temperata.

Quandoquidem vero ſupra oſtendimus, tepida Medicamina a contuſione poſtulari, quo melius Liquores diſcuti & fluitare poterint, idcirco Adſtringentia & Deſiccantia Pharmaca, quibus nonnulli ad Liquorem abſorbendum utuntur, multum plerumque detrimenti afferunt. *Gangræna* enim, quæ omnibus magnis contuſionibus ab iſtiuſmodi Medicaminibus tractatis accidit, exinde ſequeretur.

Quapropter quicquid applicatur, dum contra contuſionem potiſſimum dirigitur, Stypticum quoque aliquid & mediocriter Adſtringens afferre debet.

℞. *Aq. Calc.* ℥iij.
Sp. vini gallici ℥ij.
M. & foveatur pars affecta tepide quater vel quinquies in die.

℞. *Folior. Absynth. M.* j.
Flor. Chamæmæl.
Sambuci ana M. ß.
Coq. in Aq. Calc. ℔jß. *ad* ⅓ *consumptionem. Colaturæ per expressionem factæ add.*
Spir. vini ℥vj.

Quando autem, quod de parte contusa amplius metuatur, nihil habeamus, tum ad prædicta medicamina paulo fortiora Adstringentia addendi cumque iis *Romanum Vitriolum* aut *Aquam Ophthalmicam Sapphyrinam* commiscendi locus datur. Ita enim curatio absque ulla *Mercurii* mixtura & absque ope internæ medicinæ conficietur. Quando autem neque ipse Tabaci Spiritus, neque atrox cæterorum fortium Remediorum vis & vehementia, dum *Crystallinos* extirpat, *Veneream Luem* tollere jure supponatur, idcirco Experientia haud satis Argumenti adhuc nobis fecit, ut illos a *Lue* concitari judicemus; quippe quod neque ex natura *Crystallinorum*, nec Curandi ratione ullatenus efficitur, ex quibus omnibus manifesto cogitur Doctrina, quam supra proposuimus, *Crystallinos* scilicet nequaquam a Contage, sed ex certis *Coitus* conditionibus exoriri.

CAP.

CAP. VII.

De Curatione Phimoſeos & Periphimoſeos.

In Eorum equidem ſententiam ego tranſire non poſſum, qui putant naturalem illam ineptitudinem, qua Præputium ægre ſuper Glandem retrolabitur, *Phimum* aut *Phimoſin* ullo modo denotare. Siquidem Præputium protrudi atque retrahi poteſt, ſemoto omni periculo *Strangulationis.* Quandocunque autem Præputii Strangulatio dolores moveat, aut Inflammationem & humorum affluxum cogat, tum profecto *Phimoſeos* & *Periphimoſeos* Symptomata omne noſtrum ſtudium & diligentiam poſtulant. Hæc præternaturalis Præputii ineptitudo, ex qua fit, ut ſuper Glandem retro citroque moveri abſque multa moleſtia non poſſit, a *Carcinomatibus* ibidem genitis, & ſpiſſitudinem glomerantibus, proficiſcitur. Supra enim exemplo ſignificavimus, a Variolarum cruſtis talem fere ſpiſſitudinem & *Phimoſin* poſſe, qualis a *Carcinomatibus* & *Cryſtallinis* progignitur, induci. Quas ob cauſas haud minorem artem & Medicinam *Cryſtallini* & *Carcinomata*, quam Præputium ipſum, deſiderant. Illud ſane verum eſt, craſſitiem Præputii primo noſtro ſtudio indigere, ut, illa paulo ſubacta, ad ejus cauſam (nimirum *Carcinomata*) facilior via muniatur.

Deinde vero ſola *Carcinomatum* & *Cryſtallinorum*

norum curatio præstare potest, ne crassities futura metuatur. Qua ratione *Crystallinorum Carcinomatumque* medelam assequi possumus, in duobus Capitibus proxime præcedentibus fuit significatum. *Phimosis* vero & *Periphimosis* iis tantummodo medicaminibus sese submittunt, quæ Humores discutiunt, mitigantque Inflammationem, aut a vehementibus quibusdam *Suppurativis* juvantur, quæ Humores quam ocyssime foras projiciunt. Utroque enim modo Præputium ad mollitiem flexum sua munia tam certe & procliviter administrabit, ut nunquam necesse sit ad gravissimam illam Præputii dissecandi operationem confugere.

Hæ Indicationes, si Medicorum praxin consulamus, Theoriam aliquam supponunt, ad Meam vero solam vere referuntur. Illud enim pro explorato habemus, quod sicut ex Glandis & Præputii *Carcinomatibus Phimosis* & *Periphimosis* oriantur, ita quoque si Ulcuscula ita e medio auferantur, Præputii ineptitudo cito relevabitur. Ab his profecto rationibus *Phimosis* non tantum maturius, sed sine ulla ope Fomentorum aut Incisuræ periculo ad medelam perducitur. Hæc autem curandi Methodus Medicos adhuc clam fuit, licet in Praxin deduci facili cum negotio potuerit. Verumtamen ne in his rebus nimis diu immorari videar, ad alias quasdam Medicorum præceptiones progredior, quæ nullo consilio, nulla prorsus Theoria, aut a Natura aut a Symptomatibus *Carcinomatum* deducenda, suffulciuntur.

Nonnulli enim ventrem infimum & pubem

aqua frigida aſpergi volunt, dum manus aquâ etiam frigida madefacta Præputium interim reducere connitatur. Aliis nimirum placet, humorem a Præputio diſtillantem, *Spongiola* aut *Viburni medulla*, aut Radicibus *Viridis Gentianæ* inter Glandem & Præputium inſinuatis, abſorbere. Cum autem prior Methodus erectionem duntaxat Penis compeſcere, *Phimoſin* vero nequaquam corrigere aut prohibere poſſit, tum poſterior falſa Hypotheſi innitatur (aqueos ſcilicet Humores in Præputio congeſtos ab applicationibus jamjam memoratis penitus deſiccari poſſe,) itaque non mirum eſt, quod omnis ſpes in hujuſmodi conatibus poſita pereat prorſus & præcidatur. E regione profecto Humor, qui inter applicationem Fomentorum imbibitur, partes diſtendit, facitque, ut dolores & liquorum affluxus ali potius atque intendi potius, quam remitti videantur.

Pharmaca.

℞. *Folior. Dulcamaræ M.* IV.
Semin. Lini pulverati ℥IV.
Decoq. in vino Moſchato, Cretico, vel Larido porcino ad Cataplaſmatis Conſiſtentiam, quod applica.

℞. *Radic. Bryoniæ albæ magnæ, bene nutritæ, & in Taleolas ſectæ* ℔ß.
Frig. in Sartagine, quouſque contabeſcat. Cola, & adde
Tereb. Abietis ℔ß.
Ceræ ℥ij.
M. F. Ung. viſcidum.

℞. *Ra-*

℞. *Radic. Alth.*
Lilior. albor. ana ℥iij.
Coq. in Aqua communi. Pistentur, & trajiciantur per setaceum; dein adde
Capitum Alliorum sub Cineribus coctorum ℥iij.
Ol. Lilior. & pinguedinis Anseris & Anatis ana ℥jß.
Farinæ Semin. Lini q. s.
M. F. Cataplasma.

℞. *Mucilagin. Altheæ.*
Fænugræci.
Ficuum Pinguium ana ℥iij.
Ol. Lilior. & Chamæmel. ana ℥j.
Pinguedinis Anseris & Axungiæ porcinæ ana ℥ß.
Terebinth. venet ℥jß.
Ammoniaci & Galbani Aceto solutorum ana ʒj.
Ceræ novæ q. s.
M. F. Ceratum instar Diachyli magni.

℞. *Radic. Alth.*
Lilior. albor. ana ℥j.
Folior. Malv.
Mercurial. ana M. j.
Coquant. ad mollitiem; quibus contusis adde
Farinæ Tritici.
Hordei ana ℥jß.
Butyri rec.
Pinguedin. Gallinæ ana ℥ij.
Ol. Chamæmel. q. s.
M. F. Cataplasma tepide imponendum.

Alia quamplurima Fomentorum & Cataplasmatum specimina addi possunt. Cum autem complura ad rem præsentem accommodata in aliis hujus Tractatus locis perstrinxerim, nolo ea jam reponere, sed prudentiæ Medici relinquo.

Remedia, quæ modo proposuimus, hos Tumores aut discutient, aut frangent agentque, ut, *Meliceridis* ad instar, brevi tempore effluerent, neque gravem incisuræ operationem unquam desiderarent. Nihil profecto est quod intersit aut differat *Phimosis* Fœminarum a Virili, quando ex Venerea causa utraque oriatur. In *Phimosi* enim Marium fit, ut neque Glans detegi, nec Præputium ulla arte retrahi queat: in Muliebri vero, Vagina prorsus obseratur, nec introitus ullus conceditur. Prior a Præputii crassitudine, altera vero a Caruncularum intumescentia, gravique Sphincteris & cæterarum partium, quæ ad Vaginæ orificium sunt, Inflammationibus plane proficiscuntur. Mirabiles vero hæ strages a Carcinomatibus, quæ in Carunculis insident, sicut *Phimosis* Virorum ab iis, quæ Glandem & Præputium divexant, eduntur. Quapropter ad *Phimosin* Mulierum Fomenta emollientia applicemus, neque necesse est, ut remedia, quæ ad Carcinomatum curationem præcipue spectant, negligere debeamus. Verum hæc omnia jamjam satis enucleavimus, quando de *Phimosi* Marium ageretur.

FINIS.

ELEN-

ELENCHUS RERUM PRAECIPUARUM,

quæ in unoquoque Capite continentur.

CAP. IV. Pag. 30.

CAP. V. Pag. 42.

PARS

PARS SECUNDA.

CAP. I. Pag. 79.

CAP. II. Pag. 86.

SECT. III. Pag. 109.

SECT. IV. Pag. 114.

Diu-

CAP. III. Pag. 129.

Hinc

Cap. IV. Pag. 136.

Cap. IV. Pag. 138.

CAP. VI. Pag. 154.

FINIS.

